

รายงานการวิจัยนักศึกษาระดับปริญญาโท
เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

Political Participation of the Women in the Community Area of
Muang Nakorn Phanom Municipality, Nakorn Phanom District,
Nakorn Phanom Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2559)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายงานการวิจัยนักศึกษาระดับปริญญาโท

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม

อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

Political Participation of the Women in the Community Area of

Muang Nakorn Phanom Municipality, Nakorn Phanom District,

Nakorn Phanom Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2559)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายงานการวิจัยนักศึกษาระดับปริญญาโท
เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

Political Participation of the Women in the Community Area of
Muang Nakorn Phanom Municipality, Nakorn Phanom District,
Nakorn Phanom Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2559)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายงานการวิจัยนักศึกษาระดับปริญญาโท

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม

อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

Political Participation of the Women in the Community Area of

Muang Nakorn Phanom Municipality, Nakorn Phanom District,

Nakorn Phanom Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2559)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชื่อเรื่อง : การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง
จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัย : กรภัทร์ นามบุญเรือง

ปริญญา : รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วิทยา เจริญศิริ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รศ.ดร.ยุภาพร ยุภาส

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

หน่วยงาน

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปี พ.ศ.

2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และที่เขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัด ต่างกัน รวมถึงข้อเสนอแนะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 389 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA : F - Test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะของสตรีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ปรากฏแต่ละด้านที่มีค่าความถี่สูงสุด ปรากฏ ดังนั้นสตรีควรติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ สตรีควรติดตามการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมืองบ่อย ๆ สตรีทุกคนควรสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนชอบ และควรตั้งกลุ่มสตรีต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงอย่างจริงจัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE : Political Participation of the Women in the Community Area of Muang Nakorn
Phanom Municipality, Nakorn Phanom District, Nakorn Phanom Province

AUTHOR : Korapat Namboonrueng   **DEGREE :** M.P.A. (Public Administration)

ADVISORS : Asst. Prof. Dr. Witaya Charoensiri   Major Advisor
Assoc. Prof. Dr. Yupaporn Yupas   Co-advisor

ORGANIZATION : Master of Public Administration Program in Public Administration
Rajabhat Maha Sarakham University

YEAR : 2016

ABSTRACT

The purposes of this thesis were to study and to compare political participation of the women in the community area of Muang Nakorn Phanom Municipality, Nakorn Phanom District, Nakorn Phanom. This was rested on their difference in ages, education levels, careers and electoral area of Muang Nakorn Phanom Municipality. including their suggestion. The sample group employed for the research comprised 389 women who were 18 years of age and over and eligible for election ,setting the sampling group by making use of Taro Yamane’s formulae, selected through stratified random sampling and simple random sampling techniques. Theresearch instrument was the five-rating-scale questionnaires, each of which was endowed with the reliability amounting to 0.91. The statistical tools utilized for computing data encompassed frequency, percentage, mean, standard deviation and referential statistics of One way ANOVA with the statistic significance at .05 level.

The results of the research were as follows. 1) The overall of political participation of the women in the community area of Muang Nakorn Phanom Municipality, Nakorn Phanom District, Nakorn Phanom Province was rated at high level. When taking a single aspect into consideration, however, all aspects were rated at high level. These four aspects placed in descending order of each mean were the following of political information, the election, the listening to political campaigning and the helping of political party campaigning.

2) The comparison of political participation of the women in the community area of Muang Nakorn Phanom Municipality, Nakorn Phanom District, Nakorn Phanom Province rested on their difference in ages, education levels, careers and electoral area of Muang Nakorn Phanom Municipality by overall and by aspects were not different by the statistic at .05 level. 3) The suggestions of the women from highest frequency in each aspect were; the women should always follow the political information from media, the women should participate in political campaigning, all women should apply to be the political party member that they like and the women should establish the group in order to fight against the illegal voting.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาส ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ยิ่ง ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สัตยา เคนาภูมิ ผู้แทนบัณฑิต วิทยาลัย และ ดร.รุ่งเรือง แส่นโกษา ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์มุกดา แก่นสุวรรณ อาจารย์มหาวิทยาลัยนครพนม ผู้เชี่ยวชาญด้าน เนื้อหา นางสาวเสาวลักษณ์ สิงห์เสนา ตำแหน่ง ครู คศ.3 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียน สอนิราษฎร์วิทยา อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา และนางวิชุดา โชคภูเขียวตำแหน่งครูศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 9 จังหวัดขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและ ประมวลผลที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาทุนสนับสนุนการวิจัยปีงบประมาณ 2559 จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำ วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้นำชุมชน สตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัด นครพนม ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บแบบสอบถาม และให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดาผู้ประเสริฐของผู้วิจัย ที่เป็นกำลังใจจนทำให้การศึกษา ประสบความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บุรพจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน

กรภัทร์ นามบุญเรือง

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	8
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	27
บทบาทสตรีไทยกับการเมือง	38
แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม	41
บริบทเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
กรอบแนวคิดการวิจัย	65
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สถิติในการวิจัย	72

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	96
วัตถุประสงค์การวิจัย	96
สมมติฐานการวิจัย	96
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	97
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
สรุปผล	97
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	108
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของเครื่องมือ	117
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	120
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	123
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	129
ประวัติผู้วิจัย	137

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่

หน้า

1	เขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลของชุมชนทั้ง 23 ชุมชน ภายในเขตเทศบาลเมืองนครพนม	54
2	เขตเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม	67
3	จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	74
4	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	76
5	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการติดตาม ข่าวสารทางการเมือง โดยรวมจำแนกเป็นรายข้อ	77
6	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ	78
7	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ	79
8	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการเลือกตั้ง โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ	81
9	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุ ต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	83
10	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุ ต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	84

11	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	85
12	เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน ...	86
13	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	87
14	เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพ ต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	89
15	เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาลต่างกัน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	90
16	เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาลต่างกัน โดยรวมและจำแนกเป็น	91
17	ข้อเสนอแนะของสตรี และความถี่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม	92

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ เบส	19
2	ลำดับชั้นการเกี่ยวพันทางการเมือง	21
3	โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลเมืองนครพนม	59
4	กรอบแนวคิดการวิจัย	65

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในอดีตสังคมของมนุษย์ถูกปกครองโดยผู้ที่แข็งแรงกว่า มนุษย์ที่มีความฉลาด และ ประเสริฐที่สุดเพราะมีการพัฒนาการด้านความคิดสูงกว่าสัตว์ชนิดอื่น โดยเห็นได้จากการคิดค้น เครื่องมือต่าง ๆ และมีวิวัฒนาการที่ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา สังคมมนุษย์ได้สร้างนักคิดที่มี ชื่อเสียงซึ่งส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย และเพศชายได้รับการยกย่องว่าเป็นเพศที่ฉลาดและแข็งแรง กว่าเพศหญิง เพศหญิงจึงถูกเปรียบเปรยว่าเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า ต้องได้รับการปกป้องคุ้มครอง จากเพศชาย จึงทำให้สิทธิเสรีภาพหลายอย่างถูกกดขี่และถูกจำกัดมาโดยตลอด จาก ปรากฏการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ผู้หญิงได้เรียกร้องมาหลายศตวรรษเพื่อขอสิทธิเสรีภาพให้เท่า เทียมกับเพศชาย เสียงเรียกร้องเริ่มเห็นผลเมื่อมีการผลักดันในระดับสหประชาชาติ โดยมีการ ออกกฎและข้อตกลงหลายฉบับเริ่มจาก ปี พ.ศ. 2491 ได้ออกปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ มนุษยชนรับรองหญิงชายมีเสรีภาพเท่าเทียมทั้งเกียรติและสิทธิ ปี 2509 ได้ออกอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิทางการเมืองของสตรี และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมือง ระบุให้โอกาส เท่าเทียมแก่สตรีในการรับราชการ ปี 2510 ได้กำหนดปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดการเลือก ปฏิบัติต่อสตรี ให้โอกาสบทบาทสตรีด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ปี 2516 สหประชาชาติ กำหนดให้เป็นปีสตรีสากล ปี 2518 ออกปฏิญญาสากลว่าด้วยความเสมอภาคของสตรีในการมี ส่วนร่วมพัฒนาและสร้างสรรค์สันติภาพ และปี 2528 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในโรบีอ้าให้ขยาย บทบาทสตรีในการต่อสู้เพื่อปลดปล่อย มีส่วนร่วมสร้างชาติ และเปิดให้เป็นทุด เป็นต้น (จรวัยพร ธรณินทร์. 2549 : 46 - 47)

จากกระแสกดดันของกลุ่มสตรีทั่วโลกส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมาตรการ ทางกฎหมายในการรับรองสิทธิทางการเมืองของสตรี ส่งผลให้กลุ่มสตรีในประเทศต่าง ๆ เรียกร้อง สิทธิของตนเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในปี 1995 องค์กรสิทธิมนุษยชนผู้หญิงในอาฟ ริกาได้ส่งเสริมให้ผู้หญิงชนบทมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกระดับ โดยเฉพาะในการ ปกครองท้องถิ่น ได้สนับสนุนให้ผู้หญิงกลุ่มหนึ่งจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองและได้รับ เลือกลงตั้ง 8 คนในการเมืองท้องถิ่นในปี 1995 อินเดียนแก๊วรัฐธรรมนูญให้สงวนที่นั่งหนึ่งในสาม ของรัฐบาลท้องถิ่นให้ผู้หญิงรัฐการ์นาทากาเป็นแห่งแรกที่ใช้รัฐธรรมนูญซึ่งปรากฏว่ามีผู้หญิง

หลายพันคนได้รับการเลือกตั้งในปี 1996 นอร์เวย์ ให้สิทธิผู้หญิงออกเสียงเลือกตั้ง มีผู้หญิงอยู่ในรัฐบาล 40 เปอร์เซ็นต์ และที่สำคัญผู้หญิงหลายต่อหลายคนได้สร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้กับประเทศต่าง ๆ ไม่เว้นแม้แต่ประเทศในระบอบสังคมนิยม เช่น นางมิเชล บาซเลต เป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของประเทศชิลี (วิระดา สมสวัสดิ์. 2546 : 35)

การเมืองการปกครองของประเทศไทยในสมัยโบราณไม่เปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาททางการเมืองเท่าที่ควรเนื่องด้วยความเชื่อที่มองว่าสตรีมีความแตกต่างจากชายทั้งทางกายภาพและชีวภาพ โดยมองว่าสตรีเป็นเป็นที่อ่อนแอ ในขณะที่เพศชายเป็นเพศที่มีความแข็งแรงอดทนกว่า จึงเหมาะแก่การเป็นผู้นำทั้งภายนอกและภายในครอบครัว ด้วยเหตุนี้บทบาทสตรีจึงจำกัดให้มีหน้าที่แต่เพียงดูแลครอบครัว ปรนนิบัติสามีและเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น หรือมองว่าการที่สตรีไม่เท่าเทียมกับชายนั้นเป็นเรื่องธรรมดา หรือเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว ไม่น่าจะใช้เรื่องผิดปกติแต่ประการใด และความเห็นทั่วไปค่อนข้างเชื่อว่า สภาพเช่นนี้เป็นมาหลายชั่วอายุคน จนทำให้เห็นเป็นสิ่งที่เป็นเรื่องธรรมดาไม่สามารถมองเห็นทางเลือกอื่น ๆ (จันทนา สุทธิจารี. 2544 : 28)

แม้ว่าสถานภาพของผู้หญิงไทยโดยทั่ว ๆ ไป หรือในภาพรวม จะยังอยู่ในฐานะด้อยกว่าผู้ชายเช่นเดียวกับอีกหลาย ๆ สังคม แต่การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจในปัจจุบันบ่งชี้ไปสู่เงื่อนไขที่ทำให้ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้น เพราะความแตกต่างทางเพศ มิได้ทำให้ผู้หญิงมีความสามารถด้อยกว่าผู้ชาย อีกทั้งความเป็นหญิง มิได้เป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เคยเชื่อว่าเหมาะสมสำหรับผู้ชายเท่านั้น ดังนั้น ตำแหน่งหน้าที่สำคัญ ๆ ในระดับกลางและระดับสูงทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เริ่มถูกรับรองโดยผู้หญิงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แม้จะยังมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ชาย การที่ผู้หญิงได้พิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถของตนในอาชีพและหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ทำให้ภาพของผู้หญิงที่เคยถูกมองว่าเป็นเพียงแม่บ้านที่อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน และเลี้ยงดูบุตรเริ่มเปลี่ยนไป เสียงของผู้หญิงเริ่มมีความหมายขึ้นในสังคม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 30 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ขอมไม่ถือ

เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม” (สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช. 2549 : 71)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าในปัจจุบันจะได้มีการเรียกร้องสิทธิของสตรีมากขึ้น ทุกฝ่ายให้ความสำคัญและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี แต่จากตัวเลขสถิติในปี พ.ศ. 2548 พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิง ร้อยละ 16 ในขณะที่ประเทศไทยมีสัดส่วนร้อยละ 10.4 (สิทธิสตรีกับเสียงทางการเมืองในประเทศไทย. 549 - 29) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน ประเทศไทยมีจำนวนสตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยกว่าเวียดนาม ลาว สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในประเทศไทยกับประเทศที่พัฒนาแล้ว พบว่า สัดส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในหลายประเทศสูงกว่าประเทศไทยมาก (สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช. 2549 : 74)

การส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น สามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการที่สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สตรีด้วยกันเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่สตรีดูแลอย่างใกล้ชิดด้วย เช่น เด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส เนื่องจากสตรีมีมุมมองในเรื่องต่าง ๆ ที่ละเอียดกว่าและสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่ม ต่างจากชายที่มักจะให้ความสำคัญในเรื่องใหญ่ ๆ มากกว่า เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ความเจริญ ความปลอดภัยต่าง ๆ เป็นต้น การที่สตรีเข้ามามีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จะช่วยทำให้การพัฒนาเกิดความเต็มเต็มสมดุล และมีความยั่งยืน ตอบสนองความต้องการของคนในสังคมและชุมชนท้องถิ่นทั้งหญิงและชายได้อย่างแท้จริง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2557 : 24)

ในประเทศไทยมีการศึกษาคีกรมีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองของสตรีอย่างต่อเนื่องเช่นจากการศึกษาของ สินธุ มุงดี (2545 : 89) ที่ศึกษาเรื่อง สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สตรีในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ จากการศึกษาของ สันติ สันทัต (2547 : ง) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพของบุคคลมีผลต่อทัศนคติต่อบทบาททางการเมือง กล่าวคือเพศชายจะเห็นว่าบุรุษดีกว่าสตรี และเพศหญิงจะเห็นว่าสตรีดีกว่าบุรุษ

บทบาทสตรีและการเมืองในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ควรมีความร่วมมือด้านต่าง ๆ ระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือด้านนิติบัญญัติ เพื่อให้ กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ได้รับการปรับปรุงพัฒนาเพื่อส่งเสริม

การป้องกันความไม่เท่าเทียมกันทางเพศต่อสตรีในทุกรูปแบบ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้สตรีได้ค้นคว้าสำรวจความหมายของการเมืองและการตัดสินใจในชีวิต ชุมชน และสังคมของตน สนับสนุนให้สตรีได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำ และการเตรียมความพร้อมจากองค์กรภาครัฐและภาคประชาสังคมที่มีความชำนาญ และได้รับ โอกาสมากขึ้นในด้านความก้าวหน้าในอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงการเมือง นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมการเสริมสร้างศักยภาพ ความช่วยเหลือทางเทคนิค รวมทั้งการประชุมสัมมนาด้านบทบาทสตรีและการเมืองอย่างต่อเนื่อง เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ระหว่างชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนครพนม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นสตรี และเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของสตรีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง
2. สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนมที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. **เนื้อหา** การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 4 ด้าน ได้แก่ ตามแนวคิดของ สุพจน์ บุญวิเศษ (2551 : 40 - 42)

- 1.1 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
- 1.2 ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง
- 1.3 ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง
- 1.4 ด้านการเลือกตั้ง

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัด

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 4 ด้าน ได้แก่

- 2.2.1 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
- 2.2.2 ด้านการเข้าฟังการปราศรัยหาเสียงทางการเมือง
- 2.2.3 ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง
- 2.2.4 ด้านการเลือกตั้ง

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** พื้นที่การวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 เจริงปริมาณ

4.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 13,983 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดนครพนม. 2556)

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 389 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727)

4.2 เชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 10 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ห้สังเคราะห์ผล ระหว่างเดือน เมษายน 2558 ถึงเดือน มิถุนายน 2558

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การปฏิบัติการโดยสมัครใจไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและจะใช้วิธีการที่ถูกต้องยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ หมายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 4 ด้าน สุพจน์ บุญวิเศษ (2551 : 40 - 42) ดังนี้

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์ ทางวิทยุ และจากหนังสือพิมพ์เป็นประจำ ติดตามข่าวการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรทางหนังสือพิมพ์ อ่านบทความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองลงในสิ่งพิมพ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงาน ติดตามข่าวการแถลงนโยบาย และข่าวการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลรัฐบาลของรัฐบาล

2. ด้านการเข้าฟังการปราศรัยหาเสียงทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ การร่วมฟังคำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะชอบพรรค หรือเพราะชอบนโยบายพรรค หรือเพราะมีความ ศรัทธาหัวหน้าพรรค หรือเพราะศรัทธาผู้สมัคร หรือเพราะมีการเสนอผลประโยชน์ หรือเพราะกลุ่มสนับสนุนของผู้สมัครมาชักชวน

3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ การรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองโดยการติดป้ายประชาสัมพันธ์ โดยการชักชวนคนไปลงคะแนนให้พรรคการเมืองที่ท่านสนับสนุน หรือเพราะเห็นว่ามีแนวโน้มจะได้เป็นรัฐบาล และการบริจาคเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียง

4. ด้านการเลือกตั้ง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับชาติตามหน้าที่ทุกครั้งทั้งในระดับท้องถิ่น เพราะต้องการให้ได้ตัวแทนที่มีคุณภาพ เพราะเข้าใจการเมืองอย่างดี เพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้มีบุญคุณต่อท่าน เพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เพราะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมือง เพราะมีความศรัทธา พรรคการเมือง เพราะมีความศรัทธาหัวหน้าพรรคการเมือง เพราะมีความศรัทธา ผู้สมัครในพรรค

4.1 สตรี หมายถึง เพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม

4.2 เทศบาล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาลตำบล พ.ศ. 2496 การวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อสนเทศที่ได้จากการวิจัยสามารถ นำเสนอเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม หืออยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางประกอบการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวคิดการพัฒนาการเมืองของสตรี
3. บทบาทสตรีไทยกับการเมือง
4. แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม
5. บริบทเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ คำว่า “การมีส่วนร่วม” กับคำว่า “การเมือง” คำว่ามีส่วนร่วมตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Participation ในพจนานุกรมของ Collins Cobuild (1987 : 1045) ให้ความหมายว่า เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมกระทำ (Action) ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือระบบใดระบบหนึ่ง เช่น ประชาชนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด หรือ ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงประชามติต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล เป็นต้น

พจนานุกรมของ Cambridge (2005 : 919) ให้ความหมายเหมือนของ Collins Cobuild แต่ขยายความเพิ่มอีกว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเข้ามาเกี่ยวข้อง (Become Involved in an Activity) กับกิจกรรมหรือกับบางสิ่งบางอย่าง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1142) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า เป็นการมีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น คำว่าส่วนได้ส่วนเสียนั้น

พจนานุกรมมติชน (2547 : 846) ได้ให้ความหมายว่าเป็นประโยชน์ที่อาจได้ หรือ อาจเสีย ซึ่งมีร่วมกันในส่วนรวม

Alhoun, C . J. (2002 : 124) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมเป็นการเข้าไปมีส่วนกระทำ (Action) ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือระบบใดระบบหนึ่ง เช่น ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแสดงประชามติต่อนโยบาย ของรัฐบาล เป็นต้น

โดยสรุป การมีส่วนร่วมเป็นการเข้าร่วมในการทำกิจกรรม เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมี ส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันเช่น ประชาชนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด หรือ หรือ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงประชามติต่อนโยบายด้านใดด้านหนึ่งของรัฐบาล การมีส่วนร่วมปรากฏในการปกครองแบบประชาธิปไตย

1.2 ความหมายการเมือง

คำว่า “การเมือง (Politics)” มาจากคำในภาษากรีกว่า “Polis” (Andrew Heywood, 1997 : 5) ซึ่งพจนานุกรมทางสังคมศาสตร์ เรียบเรียง โดย Craig Calhoun (2002 : 365) ได้ อธิบายคำว่า Polis ว่าเป็นรูปแบบของชุมชนการเมืองในสมัยกรีก โบราณที่ดำเนินกิจกรรม เกี่ยวข้องกับรัฐ (City - State) ชุมชนการเมือง (Polis) นี้อยู่บนแนวความคิดของความเป็น พลเมือง (Citizenship) ซึ่งให้ความสำคัญกับความเสมอภาคอันชอบธรรมตามกฎหมาย (Legal Equality) กับพลเมืองทุกคน กล่าวคือ ทุกคนที่เป็นพลเมืองของรัฐใด หรือประเทศใด ย่อมมี สิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมายเสมอเท่ากันหมดทุกคนในการเข้าไปทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับรัฐ ไม่ว่าจะผู้นั้นจะเป็นคนรวยหรือคนจน เป็นผู้มี/ไม่มีการศึกษา เป็นผู้หญิง/ชาย และอื่น ๆ เป็นต้น

Andrew Heywood. (1997 : 5) ได้อธิบายขยายความคำ “Polis” ว่าเมื่อพิจารณาโดย ความหมายตามตัวอักษรแล้วแปลว่า “รัฐ” (City - State) ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2554 : 2) ได้ อธิบายคำว่า “Polis” ตามแนวคิดของ Aristotle ว่าเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์พิเศษ แตกต่างอย่าง ชัดเจนจากชุมชน โดยทั่วไป คำว่าชุมชน (Community) ในภาษากรีก ใช้คำว่า Koinonia ซึ่งมา จากคำคุณศัพท์ว่า “Koinos” แปลว่า สิ่งที่มีร่วมกัน ชัยอนันต์ สมุทวณิช ตีความคำว่าชุมชนตาม รากศัพท์ภาษากรีกว่า หมายถึงการที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกัน มาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีเป้าหมาย ร่วมกัน ที่จะทำให้ชุมชนบรรลุตามเจตนารมณ์ที่สมาชิกชุมชนนั้นต้องการที่กล่าวว่าชุมชน การเมืองหรือรัฐ Polis เป็นชุมชนที่มีลักษณะแตกต่างจากชุมชนอื่น ๆ ก็เพราะ

1. ชุมชนในความหมาย Koinonia เป็นชุมชนที่สมาชิกรวมกัน มาทำกิจกรรม ร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยวัตถุประสงค์นั้นเป็น ไปเพื่อความดีงามภายใน

ชุมชนของตน สมาชิกในชุมชนต่างร่วมกันกำหนดอำนาจบังคับใช้ต่อสมาชิก ซึ่งใช้ได้แต่สมาชิกภายในชุมชนของตนเท่านั้น ไม่สามารถใช้ได้กับสมาชิกนอกชุมชนของตน

2. ส่วนชุมชนการเมืองในความหมาย Polis หรือ ที่เรียกว่า “รัฐ” นั้น เป็นชุมชนที่มีอำนาจ (Power) สูงสุดครอบคลุมเหนือชุมชนโดยทั่วไป (Koinonia) และชุมชนการเมืองนี้ยังแสวงหาความดีงามขั้นสูงสุดด้วย ชุมชนโดยทั่วไป เช่น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่ม/สมาคม วิชาชีพ วัด/โบสถ์/มัสยิด กลุ่มเครือญาติ กลุ่มเพื่อน และอื่น ๆ เป็นต้น ล้วนเป็นชุมชนที่อยู่ภายใต้อำนาจของชุมชนการเมืองทั้งสิ้น เพราะชุมชนการเมือง Polis หรือรัฐ มีอำนาจที่มีผลบังคับใช้สูงสุดเหนืออำนาจของชุมชนโดยทั่วไป

จากรากศัพท์คำว่า Polis ซึ่งเป็นที่ว่าของคำว่าการเมือง มีนักวิชาการให้ความหมายการเมืองไว้หลากหลาย ซึ่งรวบรวมที่สำคัญมาพอเป็นสังเขป ดังนี้

จาก Dictionary of Social Sciences ซึ่ง Craig Calhoun (2002 : 369 - 370) เป็นบรรณาธิการ ได้อธิบายความหมายไว้ว่า การเมืองเป็นวิธีการ หรือแนวทางที่ประชาชนได้รับได้ใช้ และสูญเสียอำนาจในสมัยกรีกโบราณ การเมืองเป็นแนวทางที่ทำให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สามารถมีอิทธิพลต่อผู้อื่น และสามารถสร้างสถาบันขึ้นมาดูแลการใช้อำนาจให้เป็นไปอย่างชอบธรรม การเมืองจึงเป็นเรื่องวิถีชีวิตของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ (Social Life) ที่พลเมืองในรัฐนั้น ๆ หรือ ประเทศนั้นปฏิบัติ โดยมีสถาบันหรือระบอบการปกครองที่พลเมืองของรัฐยินยอมพร้อมใจให้อำนาจเพื่อทำหน้าที่ดูแลระเบียบกฎเกณฑ์แบบแผนชีวิตสังคมของพลเมืองให้เป็นไปด้วยความชอบธรรม แต่คำนิยามการเมืองในสมัยปัจจุบันให้ความสำคัญกับความหมายการเมืองในมิติที่ว่า เป็นกิจการของรัฐ คือ เป็นการกระทำระหว่างรัฐ หรือภายในรัฐด้วยกัน นอกจากนี้การเมืองยังหมายรวมถึงกระบวนการที่ประสานผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของประชาชนภายในรัฐอีกด้วย

สุพจน์ บุญวิเศษ (2551 : 20 - 21) ได้รวบรวมความหมายการเมืองของผู้รู้ต่างประเทศไว้ดังนี้ Aristotle ให้ความหมายการเมืองว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน Max Weber การเมืองเป็นกิจการของรัฐ หรือแนวทางของรัฐในการปกครองพลเมืองในรัฐ การเมืองจึงเป็นกิจกรรมเพื่อทำให้ได้อำนาจของรัฐ เพื่อจะได้แบ่งสรรอำนาจหน้าที่ระหว่างบุคคล หรือ กลุ่ม Niccolo Machiavelli การเมืองเป็นเรื่องการต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ และใช้อำนาจอย่างมีศิลปะ David Easton การเมืองเป็นเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สังคม

ไชรัตน์ เจริญสินโอฟาร (2551 : 17) ให้ความหมายการเมืองว่าเป็นกิจกรรม สาธารณะที่เกี่ยวกับการจัดสรรอำนาจและการใช้อำนาจเพื่อจัดแบ่งผลประโยชน์และทรัพยากร ในสังคม ส่วน ระคม วงษ์น้อม (2526 : 1) กล่าวว่าการเมืองเป็นเรื่องการเข้าถึง การได้มา และ การใช้อำนาจรัฐที่มีผลกระทบต่อสาธารณชน การใช้อำนาจนี้แสดงออกด้วยการตัดสินใจเรื่อง สำคัญที่มีผลกระทบต่อความต้องการของคนหมู่มาก และการเสียผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม

จักษ์ พันธุ์เพชร (2551 : 46) ได้อธิบายความหมายการเมืองไว้ว่า การเมืองเป็น เรื่องที่กลุ่มคนหนึ่งใช้อิทธิพล (Influence) ต่อกับกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร หรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม การเมืองจึงเป็นกิจกรรมและกระบวนการที่เกิดขึ้นในระบบ การเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมบรรลุผลประโยชน์ที่ตกลงร่วมกัน คือ จัดสรรทรัพยากร หรือสิ่งที่มีคุณค่าร่วมกัน

สุพจน์ บุญวิเศษ (2551 : 20 - 21) ได้รวบรวมความหมายการเมืองของผู้รู้ ต่างประเทศไว้ดังนี้ Aristotle ให้ความหมายการเมืองว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐเพื่อ ประโยชน์แก่สาธารณชน Max Weber อธิบายว่าการเมืองเป็นกิจการของรัฐ หรือแนวทางของ รัฐในการปกครองพลเมืองในรัฐ การเมืองจึงเป็นกิจกรรมเพื่อทำให้ได้อำนาจของรัฐ เพื่อจะได้ แบ่งสรรอำนาจหน้าที่ระหว่างบุคคล หรือ กลุ่ม Niccolo Machiavelli กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่อง การต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ และใช้อำนาจอย่างมีศิลปะ David Easton อธิบายว่า การเมืองเป็น เรื่องการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สังคม

พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร (2552 : 48) การเมืองหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการแข่งขัน เพื่อให้ได้อำนาจที่มีผลกระทบต่อสมาชิกสังคมส่วนใหญ่

ชลธิศ ชีระฐิติ (2551 : 278 - 280) ได้อธิบายความหมาย การเมืองไว้ในหนังสือ “คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย” เล่ม 2 ซึ่งมี ม.ร.ว.พฤษิสาณ ชุมพล และเอก ตั้งทรัพย์ วัฒนา เป็นบรรณาธิการ (2551 : 278 - 282) ไว้ว่า การเมือง คือ การจัดสรรทรัพยากร หรือสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม โดยมีอำนาจอันชอบธรรมเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ บังคับใช้ทำให้เกิดผล ในการปฏิบัติตาม การเมืองเป็นเรื่องที่กลุ่มคนหนึ่งใช้อิทธิพล (Influence) ต่อกับกลุ่มคนอีกกลุ่ม หนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร หรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม การเมืองจึงเป็นกิจกรรมและ กระบวนการที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมบรรลุผลประโยชน์ที่ตกลง ร่วมกัน คือ จัดสรรทรัพยากรหรือสิ่งที่มีคุณค่าร่วมกัน ชลธิศ ชีระฐิติ (2551 : 278 - 280) ได้ ขยายความต่ออีกว่า สังคมใด ๆ ก็ตาม เมื่อมีเรื่องทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม เช่น สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับสมาชิกในสังคม เมื่อนั้นจะเกิดความขัดแย้งในการ

ประสานผลประโยชน์ สังคมจะต้องเกิดกิจกรรมหนึ่งคือกิจกรรมการเมืองเพื่อมาทำหน้าที่ จัดสรร ประสานผลประโยชน์ ประนีประนอม และสร้างความร่วมมือ เพื่อจัดสรรทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณชน กิจกรรมนี้เองที่เรียกว่า “การเมือง” การเมือง จึงเป็นกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ และความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากร และจัดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมให้เกิดผลต่อสาธารณชน

พิเชษฐ วังศ์เกียรติจิกร (2552 : 48) อธิบายว่า การเมืองหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการแข่งขันเพื่อให้ได้อำนาจที่มีผลกระทบต่อสมาชิกสังคมส่วนใหญ่

ชยอนันต์ สมุทวณิช (2554 : 1 - 27) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายการเมืองว่า คำว่าการเมืองนั้นมีความหมาย 2 แนวทาง คือ

1. ความหมายการเมืองที่เป็นทางการ การเมืองเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับ รัฐ อำนาจอธิปไตย และสถาบันการเมือง เช่น พรรคการเมือง คณะรัฐบาล ระบบราชการ คณะทหาร การเลือกตั้ง กระบวนการปฏิบัติ การเมืองจึงเป็นกิจกรรมการเมืองที่เกิดขึ้น โดยสถาบันเหล่านี้

2. ความหมายการเมืองที่เป็นวิถีชีวิตจริง การเมืองเป็นเรื่องการใช้สิทธิที่จะเข้าร่วมในการกำหนดนโยบาย มีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนผลประโยชน์ของตน ภายใต้กรอบกติกาที่แต่ละฝ่ายใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกัน

เอกวิทย์ มณีธร (2554 : 106 - 107) ให้ความหมาย คำว่า การเมืองว่า การเมืองคือการได้มาซึ่งอำนาจ เพื่อที่จะตัดสินใจว่าใครจะได้อะไร เมื่อใด และอย่างไร การเมืองเกิดขึ้นเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผนในการแบ่งสรรทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์

David C. Saffell. (2005 : 167) การเมือง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือกลุ่มคน โดยมีฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจ กับอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามแนวทางที่ต้องการ

Harold Lasswell. (1970 : 71) การเมืองคือการได้มาซึ่งอำนาจ เพื่อที่จะตัดสินใจว่าใครจะได้อะไร เมื่อใด และอย่างไร การเมืองเกิดขึ้นเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผนในการแบ่งสรรทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์

Stephen D. Tansey. (1995 : 74) การเมืองเป็นเรื่องการกำหนดรูปแบบโครงสร้าง การบริหารการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ ในรัฐ อย่างมีระเบียบ กฎเกณฑ์ การเมืองจึงเป็นเรื่องทั้งศาสตร์ และศิลปะ ในการใช้อำนาจบริหารจัดการกิจกรรมภายในรัฐ และสร้างความสัมพันธ์กับรัฐอื่น ๆ

Michael Laver. (1983 : 11) ได้อธิบายว่าการเมืองเป็นเรื่องการปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อกลุ่ม เพื่อแสดงออกถึงความหวัง ความกลัว ความต้องการและเป้าหมาย ผลการปฏิบัตินั้นทำให้เกิดทั้งความขัดแย้ง และความร่วมมือ ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มหนึ่งไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ เพราะสิ่งนั้นมีจำกัด ส่วนความร่วมมือเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มต่างตระหนักว่าไม่สามารถดำรงอยู่ต่างลำพังได้ การเมืองจึงเป็นเรื่องของการหลอมรวมหรือประสานความขัดแย้งและความร่วมมือให้นำไปสู่ข้อตกลงที่ยอมรับได้

จากความหมายการเมืองสรุปได้ว่า การเมืองเป็นกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวกับการจัดสรรอำนาจและการใช้อำนาจเพื่อจัดแบ่งผลประโยชน์และทรัพยากรในสังคม การใช้อำนาจนี้แสดงออกด้วยการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ที่มีผลกระทบต่อความต้องการของคนหมู่มาก และการเสียผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม

1.3 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ดังนี้ จรูญ สุภาพ (2528 : 333) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ตั้งแต่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การไปเลือกตั้ง การเลือกตั้ง ซึ่งมีผลในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจ ของรัฐบาล

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการให้ความร่วมมือ ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนต่อระบบการเมือง นั่นคือการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การมีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล การให้ความสนับสนุน เป็นทางหนึ่งที่จะลดปัญหา ในการปกครองและการบริหาร การให้ความร่วมมือในการเสียภาษีเป็น

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2539 : 123) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจในการเมือง มีความเข้าใจการเมือง ศรัทธาในกระบวนการทางการเมือง และตัวนักการเมือง และคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

ทิพาพร พิมพิสุทธ์ (2542 : 134) ได้ให้ความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลเรียกว่า Autonomous Participation เช่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายโดยทางอ้อมนอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรงแล้ว เรียกว่า Mobilized participation”

จุมพล หนิมพานิช. (2551 : 65) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำโดยสมัครใจ ซึ่งสมาชิกทั้งหลายที่อยู่ในสังคมได้มีส่วนร่วมกระทำร่วมกันในอันที่จะเลือกผู้นำของตน และการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมชุมชนทางการเมือง การช่วยเหลือด้านการเงิน แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง เป็นต้น

Maclosky. (1968 : 256 - 262) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการรับรองว่าถูกต้อง (Legitimate) เช่นการเลือกตั้งเพื่อให้มีตัวแทน (Representation) เพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองหรือมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ (Public Policies) การแสดงความคิดเห็นต่อคณะผู้ปกครองประเทศเพื่อให้สนองตอบความต้องการ เป็นต้น

Huntington and Dominguez. (1975 : 33) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมทั้งการเลือกตั้ง การร่วมรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันการประท้วงและการใช้กำลังรุนแรง

Nie and Verba. (1975 : 2) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่าเป็นกิจกรรมหรือ การกระทำกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือก่อตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมืองกลุ่มอื่น ๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิเกี่ยวกับการพูด การชุมชน และการพิมพ์อย่างอิสระและเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการเลือกกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม

Milbrath and Goel. (1977 : 22) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดันหรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาลและการเมืองซึ่ง ไม่เพียงแต่รวบรวมบทบาทอันแข็งขันในการสร้างอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรม

เป็นการยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วย การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีทั้งที่เป็นการต่อต้าน เช่น การเดินประท้วง การก่อจลาจล และทั้งที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือกับทางการในการเสียดำเนินการเป็นต้น

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงหมายถึง การปฏิบัติการโดยสมัครใจไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จ หรือไม่มีการจัดองค์การหรือไม่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและจะใช้วิธีการที่ถูกต้องยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะไปมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ ตั้งแต่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง การช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง จนถึง การเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งมีผลในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจ ของรัฐบาล

1.4 รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการได้ทำการจัดรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ค่อนข้างดังต่อไปนี้

เกษม อุทยานิน (2516 : 120 – 121) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ไว้ดังนี้

1. การแสดงประชามติ (Referendum) มีการให้ประชาชนนั้น มีส่วนร่วมในการพิจารณา และการตัดสินใจที่จะรับหรือไม่รับกฎหมาย ซึ่งจะออกผลบังคับใช้แก่คนที่ผ่านการพิจารณาของสภาเป็นขั้นต้นมาแล้ว ประชามตินี้ อาจจะมีทั้งแบบบังคับใช้ ประชาชนต้องแสดงประชามติและไม่บังคับให้ต้องแสดงประชามติก็ได้ ขึ้นอยู่ว่าความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

2. การริเริ่มให้เสนอกฎหมาย (Initiative) ซึ่งเกิดขึ้นในสวิสเป็นเวลานานแล้วได้แก่การชุมนุมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเหมือนกับวิธีแบบประชุมชาวเมืองในสหรัฐอเมริกา แต่เป็นการเสนอกฎหมายรูปการจะเป็นการทำคำร้อง และลงมติในบัตรเลือกตั้ง จุดประสงค์ของการริเริ่มให้เสนอกฎหมายนี้ เพื่อให้ประชาชนได้ผ่านกฎหมายบางอย่าง ไม่ต้องฟังความคิดเห็นของสภา

3. การเลือกออกใหม่ (Recall) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจในการปลดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลได้ เมื่อเห็นว่าผู้นั้นไม่ดำเนินการตามความต้องการของประชาชนหรือปฏิบัติตน ไม่สมควร แต่จะต้องเป็นตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้ง

4. การร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ (Plebiscite) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ เมื่อรัฐบาลไม่สามารถตัดสินใจปัญหาขึ้น ๆ ไปได้

จรรยา สุภาพ (2528 : 331 – 334) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบโบราณไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบกรีก (Greek System) วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศ ได้มีส่วนร่วมในการเมืองโดยตรง ซึ่งกำหนดให้ประชาชนทั้งนครรัฐประชุมร่วมกันเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ความต้องการและกำหนดนโยบาย รวมทั้งกำหนดตัวผู้ปกครองด้วย

2. การมีส่วนร่วมแบบโรมัน (Roman System) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ได้กำหนดให้มีสภาขึ้นแทนการประชุมประชาชนทั้งหมด ส่วนอำนาจหน้าที่สภานั้นครอบคลุมเสมือนการปกครองโดยประชาชนโดยตรง

3. การมีส่วนร่วมแบบศักดินา (Feudal System) เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในระหว่างเจ้านายกับไพร่ (Vassal) ที่แต่ละฝ่ายมีหน้าที่ต่อกัน เจ้านาย (Lord) มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองและปกครองไพร่ ส่วนไพร่มีหน้าที่บริการด้านต่าง ๆ ให้เจ้านาย

4. การมีส่วนร่วมแบบสวิส (Swiss System) มีลักษณะสำคัญคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง เช่นเดียวกับระบบกรีก

5. การมีส่วนร่วมแบบนิวอิงแลนด์ (New England System) มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เช่นเดียวกับแบบสวิส

สำหรับประเทศแรกที่ยกย่องปฏิรูปการให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้คือ ประเทศอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. 1215 ได้มีการตกลงต่อกัน ระหว่างฝ่ายกษัตริย์กับขุนนาง เพื่อให้ฝ่ายกษัตริย์ทรงยินยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบ้านเมืองจนเกิดเอกสารสิทธิ แมกนา คาร์ต้าขึ้น ซึ่งเป็นเอกสารที่ยินยอมให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมรัฐบาล ต่อมา โอลิเวอร์ครอมเวลล์ ได้ดำเนินการใช้กำลังเพื่อประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศได้มีบทบาททางการเมืองจนทำให้เกิดหลักการที่ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิในการออกเสียง และประชาชนทุกคนจะมีสิทธิมีตัวแทนในสภานิติบัญญัติ

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2547 : 34) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำแนกตามแบบพฤติกรรมของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง รวมทั้งการออกเสียงลงคะแนน การให้ความช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียง และการทำงานเลือกตั้งด้วย
2. การลอบบี หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ ข้าราชการหรือผู้นำทางการเมือง โดยหาทางที่ จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคล หรือเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
3. กิจกรรมองค์กร หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรที่แสดงออกโดยมีจุดมุ่งหมายในการเข้าไปมีอิทธิพลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่างหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ
4. การติดต่อ หมายถึง การเข้าหาหรือการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ข้าราชการเป็นการส่วนตัว โดยหวังผลประโยชน์เฉพาะบุคคลหรือเฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ
5. การใช้กำลังรุนแรง หมายถึง ความพยายามใช้กำลังที่รุนแรงเพื่อสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สิน โดยหวังที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น การก่อรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง ซึ่งเป็นผลกระทบต่อนโยบายรัฐ เรามักจะพบเห็นเหตุการณ์ที่ใช้กำลังรุนแรงโดยเสมอ

สุพจน์ บุญวิเศษ (2551 : 40 - 42) ได้รวบรวมบทความจากนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาและจำแนกรูปแบบไว้หลายรูปแบบในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่ารูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีอยู่มากมาย และแตกต่างกันไปในแต่ละระบบการเมือง ดังนี้

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการได้รับข่าวสารความเคลื่อนไหว และการปฏิบัติหน้าของนักการเมือง อาจโดยผ่านทางสื่อสารมวลชน ทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และจากสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการได้รับข้อมูลข่าวสารในช่วงการอภิปรายหรือรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือการเข้ารับฟังการให้ความรู้ทางการเมือง หรือจากสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน
2. ด้านการเข้าฟังการปราศรัยหาเสียง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ การเข้าร่วมฟังคำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนให้ผู้อื่นมีความสนใจเข้าฟังการปราศรัยหาเสียง เพราะการหาเสียงเป็นคำมั่นสัญญาที่พรรคการเมืองจะไปกำหนดเป็นนโยบายหากได้รับการเลือกตั้งและได้มีโอกาสเป็นรัฐบาล

3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง หมายถึง การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยประชาสัมพันธ์การรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมือง ทั้งโดยการคิดแผนป้ายช่วยแจกใบปลิว โดยการไปพูดจาปราศรัยชักชวนคนไปลงคะแนนให้พรรคการเมืองที่สนับสนุน รวมถึงการช่วยเหลือสนับสนุนแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงการเขียนความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองลงในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ

4. ด้านการเลือกตั้ง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งนับตั้งแต่การไปคูหาผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งพรรคการเมืองที่ชอบต่อนโยบายของพรรค รวมถึงการชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

สมบัติ ชำรงค์วุฒิศ (2554 : 118 - 120) ได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 5 รูปแบบ ดังนี้

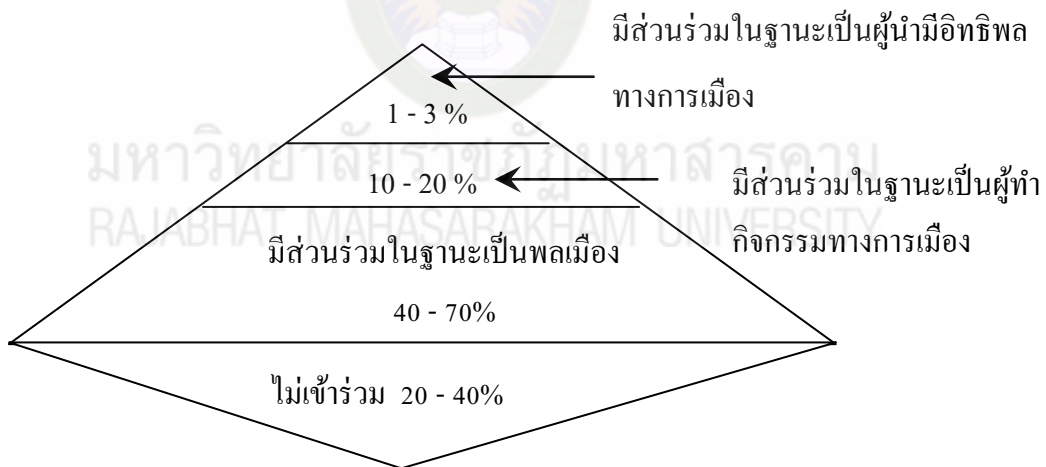
1. การออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) เป็นกิจกรรมที่ประชาชนจำนวนมากในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยสามารถเข้าร่วมได้ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย และแสดงออกถึงสิทธิอันชอบธรรมของประชาชนในการแสดงเจตจำนงเลือกผู้นำปกครองประเทศ
2. การจัดกิจกรรมรณรงค์หาเสียง (Campaign Activity) ผู้ที่มีส่วนร่วมการเมืองในขั้นนี้ เป็นผู้ที่มีบทบาทกระทำของพวกเขามีผลกระทบต่อการแพ้ - ชนะการเลือกตั้ง และข้อมส่งผลต่อนโยบาย หรือการเลือกรัฐบาลได้ การมีส่วนร่วมระดับนี้จึงต้องใช้ทั้งกำลังเงิน กำลังความรู้ กำลังเครือข่าย และเวลา
3. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือนักการเมือง (Particularized Contacts) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชน และหรือภาคเอกชนเข้าไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ หรือนักการเมือง เพื่อผลักดันนโยบาย หรือแก้ปัญหาส่วนรวม หรือปัญหาส่วนตัว หรือเพื่อแสดงความคิดเห็น และเรียกร้องให้ผู้แทนราษฎร หรือเจ้าหน้าที่รัฐพิจารณาข้อเรียกร้องที่เขาเสนอ
4. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Cooperative Activity) เป็นการแสดงออกต่อปัญหาการเมืองและสังคม โดยจัดกิจกรรมรณรงค์ทำกันเป็นหมู่คณะ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล
5. การเข้าร่วมกิจกรรมที่ใช้ความรุนแรง เป็นกิจกรรมที่มุ่งเปลี่ยนนโยบาย หรือเปลี่ยนผู้นำทางการเมือง โดยใช้กิจกรรมที่ก่อความวุ่นวาย เช่น การปลุ่กวีติ เป็นต้นสรุปได้ว่า

สรุป นักวิชาการได้นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ เช่น เกษม อุทยานิน (2516 : 120 – 121) ได้เสนอไว้ 4 รูปแบบ จรูญ สุภาพ (2528 : 331 – 334) ได้เสนอไว้ 5 รูปแบบ ส่วน สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2547 : 34) ได้เสนอไว้ 5 รูปแบบ สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ เสนอไว้ 5 รูปแบบ และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีใน เขตเทศบาลเมืองนครพนม แล้ว ผู้วิจัย ได้นำรูปแบบของ สุพจน์ บุญวิเศษ (2551 : 40 - 42) ที่ได้ รวบรวมบทความจากนักวิชาการหลายท่าน เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
2. ด้านการเข้าฟังการปราศรัยหาเสียง
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง
4. ด้านการเลือกตั้ง

1.5 กลุ่มการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Best S. 2002 : 125 - 129) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีจำนวนคนแตกต่างกัน และพบว่ามีลักษณะคล้ายรูปทรงปิรามิดดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของเบส

1 บุคคลกลุ่มที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ พลเมืองที่ไม่ตั้งใจและไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง เป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านการเงิน ด้านความรู้ทางการเมือง และไม่มีสัมพันธภาพทางสังคมกว้างขวาง กล่าวอีกนัยยะหนึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านสังคม และเศรษฐกิจ จึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการเมือง กลุ่มนี้มีอยู่ประมาณ 20-40 %

2 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากในสังคมคือประมาณ 40 - 70% เป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมการเมืองในฐานะเป็นพลเมือง คือเข้าร่วมเพียงการใช้สิทธิในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น อาจจะสนใจติดตามข่าวสารการเมือง และสนทนาพูดคุยเรื่องราวทางการเมืองบ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

3 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีค่อนข้างน้อย คือมีประมาณ 10 - 20% เป็นกลุ่มที่อุทิศเวลา ใจ ความรู้ และกำลังคน เข้าไปช่วยเหลือ และร่วมทำกิจกรรมการเมืองด้วย เช่น เป็นอาสาสมัครช่วยงานการเมือง บริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง ช่วยรณรงค์หาเสียง เป็นต้น ผู้ที่มีส่วนร่วมระดับนี้จะมีสัมพันธภาพสังคมกับชุมชนค่อนข้างดี และหากพัฒนาความสัมพันธ์จนมีเครือข่ายมากพอ และมีสัมพันธภาพที่มั่นคงพอ บุคคลกลุ่มนี้จะยกฐานะตนเองเข้าสู่กลุ่มที่ 4

4 เป็นกลุ่มที่มีน้อยที่สุด คือ ประมาณ 1 - 3% แต่เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในฐานะเป็นผู้นำ หรือมีอิทธิพลทางการเมือง ผู้อยู่ในกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ชีวิตตนเอง เพื่อทำงานด้านการเมือง โดยสมัครลงเลือกตั้งเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง และเป็นผู้นำทางการเมือง

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2554 : 383 - 394) ได้อ้างอิงงานของ Lester Milbrath ซึ่งศึกษาลำดับขั้นการเกี่ยวพันทางการเมืองว่าแบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มไม่สนใจการเมือง และกลุ่มที่สนใจการเมือง ในกลุ่มที่สนใจแบ่งได้อีก 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้สนใจติดตามการเมือง (Spectators) 2) กลุ่มเปลี่ยนผ่าน เป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างกลุ่มผู้สนใจกับกลุ่มต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง (Transitioners) และ 3) กลุ่มเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง (Gladiators) อย่างไรก็ตาม Milbrath ได้ขยายความว่าบุคคลทั้ง 4 กลุ่มนี้สามารถเลื่อนไหลสลับเปลี่ยนถ่ายเทไปอยู่แต่ละกลุ่มได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง Milbrath ได้จัดลำดับพฤติกรรมการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยจัดลำดับตามความสนใจจนถึงเข้าร่วมการเมือง

แผนภาพที่ 2 ลำดับชั้นการเกี่ยวพันทางการเมือง

ที่มา : Milbrath. 1965 : 18 ; อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2554 : 385)

1.6 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. 2542 : 326 - 329) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลเริ่มต้นจากระดับต่ำสุด โดยละเอียด คือ การไม่สนใจทางการเมือง และสนใจทางการเมือง แบ่งเป็น 14 ระดับดังนี้ จากขั้นต่ำสุดไปหาสูงสุด

1. การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง
2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. การริเริ่มพูดคุยทางการเมือง
4. การชักจูงผู้อื่นให้เลือกตั้งผู้ที่ ตนสนับสนุน
5. การติดสติ๊กเกอร์เพื่อแสดงการสนับสนุน
6. การติดต่อกับนักการเมืองและผู้นำทางการเมือง
7. การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง
8. การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง
9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง
10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง
11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
12. การร่วมระดมทุน
13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง
14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล (2548 : 163) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ดูแล (Onlooker) ได้แก่ การให้ความสนใจต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพยายามชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ และการร่วมชุมนุมทางการเมือง
2. ระดับปานกลาง หรือระดับผู้มีส่วนร่วม (Participants) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในโครงการชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
3. ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม (Activists) ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่มผล

ประโยชน์ การมีตำแหน่งและทำงานเต็มเวลาให้แก่พรรคการเมือง การได้รับเสนอให้เข้าแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง

ถวิลวดี บุรีกุล (2552 : 12 - 15) ได้กล่าวถึง ระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่าระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งออกได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ ก็คือ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใด ๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี
2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น
3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจกันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชนเพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่าง ๆ
4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก
5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินโครงการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ระดับร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด

โดยสรุป ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลเริ่มต้นจากระดับต่ำสุด การคือแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่ การให้ความสนใจต่อข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน และเพิ่มเป็นระดับปานกลาง หรือระดับเป็นผู้มีส่วนร่วม (Participants) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในโครงการชุมชน และพัฒนาเป็นการเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง และสูงสุดคือการดำรงตำแหน่งทางการเมือง

1.7 อิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2542 : 335) ได้กล่าวถึงอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. ความสนใจ หรือความผูกพันกับการเลือกตั้ง หรือการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวก ต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. การประกาศตัวสังกัดพรรคการเมือง โดยผู้ที่ ประกาศตัวว่าสังกัดพรรคการเมืองจะมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าผู้ที่มิได้ประกาศตัว
3. อายุ คือ ผู้ที่มีอายุมากหรือผู้อาวุโสมีแนวโน้มจะเข้าสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าผู้มีอายุน้อยหรือคนหนุ่มสาว
4. ความนิยมตัวบุคคลในการแข่งขันทางการเมือง ถ้าบุคคลใดมีความนิยมในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการแข่งขันทางการเมือง ย่อมต้องการที่จะให้ผู้ที่ตนพอใจได้รับการเลือกตั้ง ดังนั้น จึงมีการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วม ทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีได้นิยมในตัวบุคคลใดเป็นพิเศษ
5. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับความผูกพันทางการเมือง
6. เพศ โดยเฉพาะเพศชายจะมีจิตใจเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ที่ทำให้เพศชายเป็นเพศที่เป็นผู้นำในทุก ๆ ด้าน ส่วนเพศหญิงถูกอบรมขัดเกลาให้เป็นผู้ตาม นอกจากนี้ค่านิยมของคนไทยในสังคมยังมีความสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันด้วย ซึ่งอาจมีผลมาจากบทบาทของสื่อมวลชนที่ กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกร่วมด้วยในด้านปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกประการหนึ่ง

7. สื่อมวลชน มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหว และค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมือง ช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปรับวิถีชีวิต ค่านิยมของประชาชน เพื่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ถือเป็นตัวสำคัญในการให้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม ข้อเท็จจริง ทศนคติ แบบแผน ในการการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

สุจิต บุญบงการ (2547 : 31) ได้อธิบาย อิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ 4 ประเภท คือ

1. สิ่งเร้าทางการเมือง (Political Stimulus) ก่อนที่การกระทำทางการเมืองเกิดขึ้นนั้น บุคคลจะต้องค่อย ๆ ได้รับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้าทางการเมือง เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองการรับข้อมูลข่าวสาร หรืออยู่ในองค์กรที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง และผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านและในหลายประเทศ พบว่า ยิ่งบุคคลที่ได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองเท่าใด บุคคลนั้นยังมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากขึ้นด้วย บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองอย่างไม่เป็นทางการจะมีแนวโน้มในการไปลงคะแนนเลือกตั้งและเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ มากกว่าพวกที่ไม่มี การพูดคุยทางการเมือง ชนชั้นกลางมักจะได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าชนชั้นกรรมกร เหตุผลที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกัน และบุคคลที่มี ระดับการศึกษาสูงจะเข้าไปเกี่ยวข้องและพูดคุยในเรื่องการเมืองมาก บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะพบสิ่งเร้าเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ บุคคลที่พึงพอใจในพรรคการเมืองหรือผู้ ลงสมัครใด มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้จะเลือกพรรคใดหรือผู้สมัครคนใด

2. บุคลิกภาพส่วนบุคคล (Personal factors) ได้แก่ทัศนคติ ความเชื่อ ลักษณะทางการเมืองสืบลักษณะนิสัยจากบิดา มารดา และความต้องการเชิงจิตวิทยา บุคคลยังมีความสนใจและห่วงใยทางการเมืองมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น บุคคลที่รู้ในความสามารถของตน มีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกลักษณะนั้น บุคคลที่มีสถานะภาพทางเศรษฐกิจ สังคมสูง มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองมาก บุคคลที่มีความผูกพันหรือพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมืองใด ๆ มีแนวโน้มที่จะกระตือรือร้นในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลที่มีความรู้สึกตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองจะมีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก

3. สิ่งแวดล้อมทางการเมือง (Political Setting) สิ่งแวดล้อมทางการเมือง ประกอบด้วย กฎ กติกาทางการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง ความถี่ ในการเลือกตั้ง หรือ จำนวนเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เป็นต้น สถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะระบบพรรคการเมือง คือ ระบบพรรคการเมืองจะมีผลกระทบต่อแบบแผนและอัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในการวิเคราะห์ปัจจัยทั้ง 3 ส่วน มีความสัมพันธ์กันมากจนไม่สามารถแบ่งแยกกัน ได้ชัดเจน เช่น การพิจารณากฎ กติกาทางการเมือง ไม่สามารถแยกออกจากสถาบันทางการเมือง ได้ และสถาบันทางการเมืองก็ยังจัดกิจกรรมในการรณรงค์หาเสียง

4. ตำแหน่งทางสังคม (Social Position) ตำแหน่งทางสังคม ได้แก่ ระดับ การศึกษา รายได้ อาชีพ ถิ่นที่อยู่ อาศัย เพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งทางสังคมไม่ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง แต่จะเป็นตัวแปรที่ สันนิษฐาน ตัวแปร ทางด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ ซึ่งพบว่า บุคคลที่ อยู่ในศูนย์กลางของ สังคม มีแนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ อยู่ห่างไกล บุคคลที่อยู่ อยู่ในชนชั้นสูงขึ้นมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่อยู่ในชั้นที่ต่ำกว่า บุคคลที่มี การศึกษาสูง มีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มี การศึกษาที่ต่ำกว่า บุคคลที่มี ฐานะดีมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า บุคคลที่มี ฐานะด้อยกว่า ชาชนบทจะมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อยกว่าชาวเมือง บุคคลที่ เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ ได้เกี่ยวข้อง ยิงบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้เป็นเวลานาน ๆ เข้าก็มี แนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

สุรชัย ศิริไกร (2550 : 35 - 36) กล่าวถึงอิทธิพลของการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ดังนี้

1. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นก็จะยิ่งตระหนักในผลกระทบที่รัฐบาลมีต่อปัจเจกบุคคลมากกว่าที่ได้รับการศึกษาที่ต่ำ
2. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นมักจะเห็นได้ว่าเป็นผู้สนใจข่าวสารทางการเมืองให้และความสนใจในการรณรงค์หาเสียงมากกว่าบุคคลที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า
3. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น

4. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะมีความคิดเห็นในเรื่องการเมืองกว้างขวางมากขึ้น
  5. บุคคลที่มี การศึกษาสูงขึ้นมีแนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในการถกเถียงหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น
  6. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น จะสะดวกใจที่จะพูดคุยกับบุคคลอื่นถึงปัญหาบ้านเมืองในขณะที่บุคคลที่ได้รับการศึกษาน้อยจะพยายามหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเมือง
  7. บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงจะพิจารณาตนเองในฐานะที่จะสามารถมีอิทธิพลต่อรัฐบาลได้
  8. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มที่จะเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์การ
  9. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีความมั่นใจในการเข้าสังคมและเชื่อว่าบุคคลอื่นเป็นผู้มีคุณค่าและมีประโยชน์
- โดยสรุป อิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ความสนใจในการเมือง เพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ สื่อมวลชน สิ่งรื้อทางการเมือง บุคลิกภาพส่วนบุคคล สิ่งแวดล้อมทางการเมือง ตำแหน่งทางสังคม ที่สำคัญคือระดับการศึกษาบุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นก็จะยิ่งตระหนักในผลกระทบที่รัฐบาลมีต่อปัจเจกบุคคล รับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีแนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความมั่นใจในการเข้าสังคม มากกว่าที่ได้รับการศึกษาที่ต่ำ

แนวคิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

1 ความเป็นมาของการพัฒนาบทบาทสตรี

การพัฒนาบทบาท สตรี ประกอบด้วยกรอบแนวคิดที่สำคัญดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครอง. 2554 : 27)

1.1 กรอบเรื่องสิทธิสตรีขององค์การสหประชาชาติ

แนวคิดว่าด้วยการส่งเสริมการบทบาทสตรี เป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงกันมายาวนานมาก ดังเห็นได้จากกฎบัตรขององค์การสหประชาชาติที่ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2488 ที่ให้การยอมรับในความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และมองความเสมอภาคในแง่ของสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ โดยระบุไว้ในจุดมุ่งหมายว่า “เพื่อบรรลุ

ความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการเคารพในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนโดยปราศจากการแบ่งแยกเชื้อชาติ เพศ ภาษาหรือศาสนา” กระบวนการพัฒนาบทบาทสตรีเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในระดับสากล โดยองค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรีถึง 4 ครั้ง คือ

1.1.1 ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518 ณ กรุงเม็กซิโกซิตี ประเทศเม็กซิโก

องค์การสหประชาชาติ ได้จัดให้มีการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรีเป็นครั้งแรก โดยที่ประชุมกำหนดเป้าหมายหลัก คือ ความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ และยังได้มีการประกาศให้ปี พ.ศ. 2518 เป็นปีสตรีสากล ซึ่งปีดังกล่าวนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนให้ประเด็นของสตรีกลายเป็นจุดสนใจขึ้นมา นอกจากนั้นองค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 – 2528 เป็นทศวรรษสตรีแห่งสหประชาชาติ

1.1.2 ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2523 ณ กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก

ได้มีการเน้นย้ำถึงหลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการเพื่อทศวรรษสตรีว่าด้วยความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพว่ายังมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์และถือเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อทศวรรษสตรีในช่วง 5 ปีหลังของทศวรรษ พ.ศ. 2523 - 2528 โดยเน้นเป็นพิเศษที่ 3 องค์ประกอบหลักของการพัฒนาสตรีคือ การจ้างงาน สุขภาพอนามัย และการศึกษา นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้เสนอให้มีการปรับปรุงทบทวนแบบฟอร์มและแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจประชากรและในการสำรวจต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้หญิง โดยเฉพาะ เพื่อวิเคราะห์บทบาทสตรีในการพัฒนา และในการประชุมครั้งนี้ ยังได้มีการทำความเข้าใจเรื่องความเสมอภาคอย่างชัดเจนว่า “ความเสมอภาค ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแค่ความเสมอภาคทางกฎหมายการจัดการเลือกปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังหมายความถึงความเสมอภาคทางสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และโอกาสสำหรับสตรีในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในฐานะผู้ได้รับประโยชน์และผู้ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างจริงจังด้วย”

1.1.3 ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2528 ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดทศวรรษเพื่อสตรี โดยประชุม ณ กรุงไนโรบีประเทศเคนยา

การประชุมดังกล่าว เป็นการทบทวนและประเมินความสำเร็จของทศวรรษสตรีของสหประชาชาติ รวมทั้งได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ในโรบีเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Nairobi Forward - looking Strategies for the Advancement of Women) เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทระดับโลกว่าด้วยการส่งเสริมความเสมอภาค การมีส่วนร่วมของสตรี ใน

กระบวนการพัฒนาและการสร้างสันติภาพแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ในโรบี เน้นความสำคัญของกลไกระดับชาติเพื่อความก้าวหน้าของสตรีและมีข้อเสนอแนะให้ทุกประเทศจัดตั้งกลไกระดับชาติขึ้นภายในปี พ.ศ. 2538 ต่อมาองค์การสหประชาชาติ ได้มีมติรับรองอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women – CEDAW) ในการประชุมสมัชชาสามัญที่ 34 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2542 ซึ่งถือว่าเป็นก้าวสำคัญที่นำสู่การบรรลุเป้าหมายเพื่อสิทธิความเสมอภาคของสตรี

2.1.4 ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 4 – 15 กันยายน พ.ศ. 2538 ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้เข้าร่วมประชุม 189 ประเทศ

ได้มีการร่วมลงนามรับรองปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการ เพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and Platform for Action 2538 – 2547) ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของนานาชาติต่อการสร้างความเสมอภาคหญิงชาย ได้มีการเน้นย้ำถึงการสร้างกระแสความเสมอภาคหญิงชาย (Gender Mainstreaming) จนทำให้ประเด็นบทบาทหญิงชายและความเสมอภาคกลายเป็นกระแสที่นานาชาติประเทศ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศต่างให้ความสำคัญและถือเป็นเป้าหมายหลักที่ต้องดำเนินการให้บรรลุผลในแผนปฏิบัติการปักกิ่งได้มีการทบทวนเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในโรบีเพื่อความก้าวหน้าของสตรีพบว่า แม้จะมีความพยายามจากทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายก็ตาม การพัฒนาสตรีก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ จึงได้กำหนดประเด็นที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษ ที่ต้องมีการดำเนินการเป็นลำดับแรก ๆ ในการพัฒนาสตรี 12 ประเด็น คือ

- 1) สตรีกับความยากจน
- 2) การศึกษากับฝึกรวมของสตรี
- 3) สตรีกับสุขภาพ
- 4) ความรุนแรงต่อสตรี
- 5) สตรีกับความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ
- 6) สตรีกับเศรษฐกิจ
- 7) สตรีกับอำนาจและการตัดสินใจ
- 8) กลไกเชิงสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี
- 9) สิทธิมนุษยชนของสตรี
- 10) สตรีกับสื่อมวลชน

11) สตรีกับสิ่งแวดล้อม

12) เด็กผู้หญิง

นอกจากนั้น ยังกล่าวถึงการนำกระแสความเสมอภาคหญิงชาย (Gender Mainstreaming) มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ เพื่อบรรลุผลในการพัฒนาและเสริมสร้างพลังสตรีตามประเด็นที่กำหนดไว้ทั้ง 12 ประเด็น โดยระบุว่า “รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้มีนโยบายที่จริงจังและชัดเจน ในการที่จะผสมผสานมิติหญิงชายในกระบวนการกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่า ก่อนที่จะมีการตัดสินใจใด ๆ ได้มีการวิเคราะห์ผลต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อผู้หญิงและผู้ชายแล้ว” จากการเน้นเกี่ยวกับมิติหญิงชายได้นำเข้าสู่กระแสการพัฒนาหลักตลอดการประชุมที่ปักกิ่งและได้ปรากฏในแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ซึ่งทำให้เกิดกระแสตื่นตัวให้ความสนใจในประเด็นดังกล่าวอย่างกว้างขวางในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านสตรีในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกและองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้ขานรับและกำหนดแนวทางการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

1.2. กรอบเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals - MDG.) ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2543 ผู้นำประเทศต่าง ๆ 189 ประเทศ ได้ร่วมประชุมสุดยอดแห่งสหัสวรรษที่กรุงนิวยอร์กและให้คำรับรองปฏิญญาแห่งสหัสวรรษที่กำหนดวาระการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคนและลดช่องว่างการพัฒนาให้เป็นจุดเริ่มต้นศตวรรษใหม่ปรัชญาสำคัญของการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ คือ การยืนยันหลักการสากล เรื่องการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางและการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน โดยเน้นในสาระสำคัญได้แก่

1.2.1 เสรีภาพ ชายและหญิงมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตและเลี้ยงดูบุตรของตนอย่างมีศักดิ์ศรี ปลอดภัยจากความหวาดกลัวและความรุนแรง การกดขี่หรือความยุติธรรม สิ่งประกันสิทธิที่ดีที่สุดคือ ธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเจตน์จำนงของประชาชน

1.2.2 ความเท่าเทียมกัน พลเมืองและชาติทุกชาติจักต้องไม่ถูกปฏิเสธโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา ชายและหญิงจะต้องได้รับสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกัน

1.2.3 เอกภาพ การจัดการปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ในระดับโลกจะต้อง มีการกระจายต้นทุนและภาระต่างๆ อย่างเป็นธรรม ผู้ที่ประสบความยากลำบากหรือได้รับผลประโยชน์น้อยที่สุดสมควรได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด

1.2.4 ขันติธรรม มนุษย์ต่างต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะแตกต่างหลากหลายเพียงใดในด้านความเชื่อ วัฒนธรรม และภาษา ความแตกต่างไม่ว่าจะเป็น

ภายในสังคมหรือระหว่างสังคมต่าง ๆ มิใช่สิ่งที่ควรเกรงกลัวหรือปิดกั้น หากแต่ควรรักษาไว้ในฐานะที่เป็นสิ่งที่มีคุณค่าของความเป็นมนุษยชาติ สันติธรรมและการพุดจาทำความเข้าใจกันระหว่างอารยธรรมต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริม

1.2.5 ความเคารพต่อธรรมชาติ ดำเนินตามหลักการพัฒนาแบบยั่งยืนในการจัดการความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติด้วยความรอบคอบ ด้วยวิธีทางนี้เท่านั้นที่จะสามารถรักษาความอุดมสมบูรณ์อันยิ่งใหญ่ซึ่งธรรมชาติให้แก่เราและคงเหลือไว้ให้คนรุ่นหลัง

1.2.6 ความรับผิดชอบร่วมกัน แบ่งปันความรับผิดชอบในการบริหารจัดการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก รวมทั้งการจัดการกับภัยคุกคามที่มีต่อสันติภาพและความมั่นคงร่วมกันระหว่างชาติต่าง ๆ ในโลกโดยอาศัยกลไกความร่วมมือพหุภาคี

2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การพัฒนาสตรีให้มีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องสำคัญ สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้ตระหนักความสำคัญเรื่องดังกล่าวจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไว้ในแผนพัฒนาสตรีในช่วง แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) และฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ดังนี้ (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. 2556 : 34 - 42)

2.1 เป้าประสงค์

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย คนในสังคมมีการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีเจตคติที่เอื้อต่อการส่งเสริม บทบาทของหญิงชายในการร่วมพัฒนาประเทศ ทั้งหญิงและชายได้รับความเป็นธรรมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สตรีได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มพลังในตน และมีส่วนร่วมทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การบริหาร และการปกครองอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ

2.2 วัตถุประสงค์

2.2.1 เพื่อพัฒนาหญิงชายให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย

2.2.2 เพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเต็ม
ศักยภาพ

2.2.3 เพื่อให้สตรีได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรี

2.3 เป้าหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว มีกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานด้าน
สตรี ไปสู่ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย เมื่อสิ้นแผนพัฒนาสตรีฯ ฉบับที่ 10 ในปี 2554
ดังนี้

2.3.1 เด็ก เยาวชน รวมทั้งหญิงและชายทุกระดับวัย เคารพศักดิ์ศรีและคุณค่า
ความเป็นมนุษย์ และความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย

2.3.2 สัดส่วนของสตรีในภาคการเมืองและการบริหารเพิ่มขึ้น

2.3.3 สตรีกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงบริการสุขภาพอนามัยมากขึ้น โดยเฉพาะบริการ
ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์

2.3.4 อัตราการใช้ความรุนแรงต่อสตรีลดลง และสตรีที่ประสบปัญหาสามารถ
เข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง

2.3.5 สตรีมีส่วนร่วมและรับผลประโยชน์จากเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

2.4 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและปรับเปลี่ยนเจตคติในสังคมไทย

ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หลัก คือ การเสริมสร้างและปรับเปลี่ยนเจตคติ
ในสังคมไทย โดยมียุทธศาสตร์ย่อย 5 ประเด็น ดังนี้

2.4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างเจตคติด้านความเสมอภาคระหว่างหญิง
และชาย เพื่อให้เด็ก เยาวชน รวมทั้งหญิงและชายมีเจตคติบนพื้นฐานแนวทางของความเสมอ
ภาคระหว่างหญิงและชาย อันจะนำไปสู่ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และประเทศชาติ
พัฒนาโดยการสร้างพัฒนา เด็ก เยาวชนให้มีเจตคติค่านิยมเรื่องความเสมอภาค ให้ครอบครัวมี
ความเข้มแข็ง มีสัมพันธภาพที่ดีและบทบาทที่เหมาะสม ประสานความร่วมมือระหว่าง
ครอบครัว สถานศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อในการปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ถูกต้อง
เหมาะสม และให้ผู้ทำงานด้านสื่อ มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องความ เสมอภาค เพื่อร่วมกัน
กำหนดกรอบ / หลักเกณฑ์ และความเหมาะสมการนำเสนอ ติดตาม เฝ้าระวัง สร้างกระแสและ
กระตุ้นให้ทุกส่วนระวังสื่อที่เป็นภัยและไม่เหมาะสม

2.4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทาง
การเมืองและการบริหาร เพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจ

ทางการเมืองและการบริหาร รวมทั้งการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศ โดยการเสริมสร้างศักยภาพสตรีให้มีความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจ ปลุกจิตสำนึก อุดมการณ์ ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล รณรงค์ให้ผู้มีสิทธิให้โอกาสและสนับสนุนสตรี เสริมสร้างสมรรถนะและความเข้าใจแก่หน่วยงานที่มี ความชำนาญด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเตรียมความพร้อม ให้คำแนะนำและถ่ายทอดประสบการณ์ และพัฒนาภาคี การมีส่วนร่วมของสตรีทั้งการปรับปรุง / แก้ไขกฎหมาย / พระราชบัญญัติ การใช้มาตรการพิเศษชั่วคราว การรณรงค์ทางการเมือง

2.4.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมสุขภาพและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ สตรี เพื่อให้สตรีมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา โดยการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยสตรีในระบบปกติ จัดให้มีอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมป้องกัน แก้ไขปัญหาโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และสตรีกลุ่มที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษ

2.4.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตและร่างกาย เพื่อให้สตรีดำรงชีวิตโดยปราศจากความหวาดกลัวต่อความรุนแรง และได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิในชีวิตและร่างกาย โดยการเสริมสร้างสมรรถนะและความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ ประชาชน และหน่วยงานให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ลดอคติทางเพศ เพิ่มเจ้าหน้าที่หญิงในกระบวนการยุติธรรม ทบทวนขอบเขต ขั้นตอนการปฏิบัติงาน สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการคุกคามทางเพศในทุกรูปแบบ ขยายพื้นที่และพัฒนา รูปแบบการให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาภาคี วิจัยความ รุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ

2.4.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรี เพื่อให้สตรีทุกคนได้รับโอกาสและการปฏิบัติอย่างเสมอภาคในการมีส่วนร่วมและรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ได้รับสิทธิและการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมและมีหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างทั่วถึง โดยการเสริมสร้างศักยภาพสตรีให้มีภาวะผู้นำ ได้รับการศึกษาทั้งในและนอกระบบ พัฒนาฝีมือและทักษะใหม่ ๆ เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร พัฒนาภาคีและโอกาสการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจ มีบริการสินเชื่อเพื่อการลงทุน มีชั่วโมงการทำงานที่ยืดหยุ่น และทบทวน ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบ

3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (5พ.ศ. 2555 - 2559) โดยมี รายละเอียดดังนี้

3.1 เป้าประสงค์

สตรีมีความมั่นใจ ความรู้ ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตย และมี
ศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหาร และกระบวนการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

3.2 วัตถุประสงค์

3.2.1 ส่งเสริมให้สตรีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองและการใช้ชีวิต
ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มีความมั่นใจในการเข้าสู่ระบบ
การเมืองอย่างสง่างาม และสามารถที่จะแข่งขันทางการเมืองอย่างถูกต้องตามครรลองครองธรรม

3.2.2 รมรงค์และเสริมสร้างศักยภาพให้กลุ่มเป้าหมายสตรีทุกระดับต้นตัวและ
เข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

3.3 เป้าหมาย

3.3.1 สัดส่วนของสตรีที่เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารทุกระดับมี
สัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

3.3.2 สัดส่วนของสตรีที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและ
คณะกรรมการ นโยบายทุกระดับ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

3.3.3 จำนวนเครือข่ายที่มีศักยภาพและความรู้ความเข้าใจในการเคลื่อนไหวและ
ผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาสตรี โดยเครือข่ายสตรีสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมใน
กระบวนการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

3.4 แนวทางการพัฒนา

3.4.1 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ และสร้างความพร้อมแก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมาย ในการสมัคร
แข่งขันเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนา และสร้าง
ความรู้ความเข้าใจ เพื่อเพิ่มศักยภาพของสตรีไทยทุกกลุ่มเป้าหมายในการใช้สิทธิของพลเมือง
และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมือง ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย
ดังนี้

1) เตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพด้านภาวะผู้นำแก่สตรีทุก
กลุ่มเป้าหมายที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งทุกระดับอย่างทั่วถึง

2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้การแนะนำปรึกษาแก่สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหาร

3) จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยให้กับสตรีทุกกลุ่มเป้าหมายที่จะลงสู่สนามการเมือง และเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานทางการเมืองแก่สตรีที่ได้รับเลือกตั้ง

4) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังค่านิยม จริยธรรม จรรยาบรรณ และอุดมการณ์ด้านจิตอาสาและจิตสาธารณะ แก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำ

5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สตรีกลุ่มใหม่ ๆ ทุกระดับได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับประเทศ

6) เพิ่มสมรรถนะแก่สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับกระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยคำนึงถึงประโยชน์ จริยธรรม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาล

7) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก อุดมการณ์ ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลแก่ผู้นำสตรีทุกระดับอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

8) กระตุ้นความสนใจ ผนึก และสร้างความตระหนักแก่สังคมในการให้โอกาสและเลือกสตรีที่มีความสามารถเข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

9) สนับสนุนให้สตรีที่มีศักยภาพทุกระดับมีโอกาสเข้าร่วมเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

10) ให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพแก่สตรีและผู้นำสตรีอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เกี่ยวกับความสำคัญของการมีสตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง และการบริหารทุกระดับ

11) แสวงหาแนวร่วมทั้งจากภาคการเมือง การบริหาร และสื่อมวลชนในการสนับสนุนสตรีที่มีศักยภาพให้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง

12) ผนึกให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพรรคการเมือง กลุ่มการเมืองท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของสตรีในทางการเมืองและการบริหาร

13) สนับสนุนการดำเนินการขององค์กร ทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคมที่มีความชำนาญด้านการพัฒนาภาวะผู้นำของสตรี การเตรียมความพร้อมสตรีเพื่อการเลือกตั้ง และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติภารกิจอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลังจากได้รับการเลือกตั้ง

14) เสริมสร้างการรวมพลังของแกนนำสตรีทุกกลุ่ม ทุกระดับเพื่อการขับเคลื่อนขบวนการทางพัฒนาสตรี และสนับสนุนสตรีที่มีความสามารถให้สามารถก้าวเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจอย่างสง่างาม

15) รมรณรงค์ให้พรรคการเมืองส่งเสริมให้สตรีได้รับตำแหน่งและเข้าร่วมงานทางการเมือง โดยเพิ่มจำนวนสตรีในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในพรรค

16) แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารของสตรี

17) รมรณรงค์และนำเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการระดับชาติและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงสัดส่วนของคณะกรรมการสตรี

18) จัดมาตรการพิเศษเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการเมือง การปกครองและการบริหาร เช่น การเพิ่มจำนวนสตรีในคณะกรรมการระดับนโยบายของชาติ และการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหารของสตรีในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับบุรุษ เป็นต้น

3.5 อุปสรรคบทบาททางการเมืองของสตรี

มนตรี กรรพุมมาลย์ (2545 : 35 - 36) ได้อธิบายว่า ความพยายามของสตรีที่จะเข้าสู่การเมืองมักไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคสกัดกั้น 8 ประการด้วยกันคือ

3.1 ปัจจัยด้านการอบรมกล่อมเกลாதองศาทางสังคม ซึ่งได้สร้างแนวความคิดและอุดมการณ์ที่ยอมรับการใช้อำนาจบังคับ ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดากับบุตรหรือระหว่างผู้นำกับผู้ใต้ปกครอง ดังนั้น ทฤษฎีนี้ จึงเชื่อว่าการมีลักษณะของ “ผู้นำ” และ “ผู้ปกครอง” ต้องมีการมีการใช้อำนาจและก้าวร้าว จึงเป็นบทบาทที่เหมาะสมกับบุรุษมากกว่าสตรีเพราะจะต้องใช้อำนาจครอบงำผู้อื่นด้วย สตรีจึงมักถูกกีดกันจากการเข้าสู่การเมือง

3.2 ปัจจัยด้านกายภาพ ทำให้เพศชายและหญิงมีสภาพร่างกายและจิตใจที่แตกต่างกัน ให้เพศหญิงถูกมองว่าอ่อนแอ ไม่เหมาะสมกับบทบาททางการเมือง ปัจจัยด้าน

กายภาพนี้ ได้รับการสานต่อด้วยการกำหนดบทบาทที่ต่างกันระหว่างหญิงชาย โดยผ่านทางระบบวัฒนธรรมของแต่ละสังคมด้วย

3.3 ปัจจัยด้านโครงสร้างของสังคม ซึ่งมีการจัดลักษณะของความสัมพันธ์ โดยได้มอบหมายให้เพศชายทำหน้าที่เป็นผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับคำสั่งสอนของศาสนาคริสต์ที่ยกย่องเชิดชูและกำหนดให้ “บิดา” เป็นหัวหน้าครอบครัว และเป็นผู้นำทางสังคมด้วย สตรีจึงถูกกีดกันจากบทบาททางการเมือง จากโครงสร้างของระบบการเมืองที่ถูกครอบงำโดยเพศชายมาโดยตลอด

3.4 ปัจจัยด้านการลำดับชั้นทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดสถานภาพและบทบาททางการเมืองของสตรีด้วย ในระดับชั้นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นสูง กลาง ต่ำ พบได้ว่าสตรีจะมีบทบาททางการเมืองน้อยกว่าชายในทุก ๆ ระดับยิ่งในระดับสูงด้วยแล้ว เนื่องจากมีจำนวนสตรีชั้นสูง ๆ ทางโครงสร้างทางสังคมน้อยมาก บทบาททางการเมืองจำต้องน้อยตามลงไปด้วย และส่วนใหญ่ ก็ มักจะมีการใช้ “บทบาทแฝง” โดยผ่านทางบิดาหรือสามีเป็นสำคัญ

3.5 ปัจจัยด้านครอบครัว และความรับผิดชอบในฐานะแม่ บ้านและมารดา ภาระหน้าที่ดังกล่าว ได้ถูกมัดสตรีให้ต้องอยู่ กับความรับผิดชอบที่จำเจอยู่ ภายในครัวเรือนและเป็นงานที่ไร้เกียรติและศักดิ์ศรีและไม่ ได้รับค่าจ้างตอบแทนทำให้ขาดโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้เพื่อเพิ่มเติมทักษะด้านอาชีพหรือประสบการณ์หรือแม้กระทั่งโอกาสที่จะประกอบอาชีพ เพื่อแสวงหารายได้ของตนอันจะช่วยสร้างให้เกิดอำนาจต่อรองและ โอกาสที่จะได้สร้างพื้นฐานยอมรับทางการเมือง

3.6 ปัจจัยด้านกฎหมายและข้อบังคับทางสังคม ที่ก่อให้เกิดความเลื่อมล้ำ และความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ ทั้งในด้านสถานภาพ การประกอบอาชีพ และ โอกาสการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

3.7 ปัจจัยด้านความเชื่อทางศาสนาและแง่ คิดทางมานุษยวิทยา ในสังคมต่าง ๆ นั้น สตรีมักจะเสียเปรียบที่ จะเข้ามามีบทบาทในสังคมเท่าเทียมบุรุษ โดยเฉพาะในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองและการใช้อำนาจ เนื่องจากได้มีความเชื่อได้เผยแพร่โดยอ้างคำสั่งสอนทางศาสนาที่กำหนดให้สตรีมีสถานภาพต่ำต้อยและด้อยกว่าบุรุษ

3.8 ปัจจัยด้านระบบค่านิยม และความเชื่อด้านจิตวิทยา ที่เชื่อว่ามีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์สูง ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ จึงไม่ เหมาะสมที่จะ เข้ามามีบทบาทในการใช้อำนาจทางการเมืองซึ่งเกี่ยวข้องกับประโยชน์สุขส่วนใหญ่ ของสมาชิกในสังคม นอกจากนี้การที่สตรีดำเนินชีวิตโดยยอมรับสภาพของ “ชนกลุ่มน้อย” แม้ว่าในเชิงปริมาณแล้ว

จะมีจำนวนเท่าเทียมกันหรือมากกว่าบุรุษ ทำให้ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันและขาดโอกาสเสมอภาคในการเข้าสู่ การเมือง

สรุป จากการศึกษาของ มนตรี กรรพุมมาลย์ พบว่า ความพยายามของสตรีที่จะเข้าสู่ การเมืองมักไม่ ประสบความสำเร็จเพราะมีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคสกัดกั้น 8 ประการด้วยกัน คือปัจจัยด้านการอบรมกล่อมเกลாதงสังคม ซึ่งได้สร้างแนวความคิดและอุดมการณ์ที่ยอมรับ การใช้อำนาจบังคับ ปัจจัยด้านกายภาพ โดยเฉพาะหญิงถูกมองว่าอ่อนแอ ไม่เหมาะสมกับบทบาททางการเมือง ปัจจัยด้านโครงสร้างของสังคม โดยได้มอบหมายให้เพศชายทำหน้าที่เป็น ผู้ปกครอง ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านกฎหมายและข้อบังคับทางสังคม ปัจจัยด้านความเชื่อ ทางศาสนาและแง่ คิดทางมานุษยวิทยา และปัจจัยด้านระบบค่านิยม และความเชื่อด้านจิตวิทยา ที่เชื่อว่าสตรีมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์สูง จึงไม่ เหมาะสมที่จะ เข้ามามีบทบาทในการใช้อำนาจทางการเมือง

บทบาทสตรีไทยกับการเมือง

เนื่องในวันที่ 8 มีนาคม 2558 ตรงกับวันสตรีสากล ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้า โพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เปิดเผยแพร่ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “บทบาทสตรีไทยกับการเมือง ” ทางการสำรวจระหว่างวันที่ 5 – 6 มีนาคม 2558 จาก ประชาชน ชาวไทยที่อายุ 18 ปี ขึ้นไปทั่วประเทศ กระจายทั่วทุกระดับการศึกษาและอาชีพ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,256 หน่วยตัวอย่าง เกี่ยวกับบทบาทของสตรีไทยกับการเมือง อาศัยการ สุ่มตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อฐานข้อมูลตัวอย่างหลัก (Master Sample) ของ “นิด้า โพล” ด้วย ความน่าจะเป็นด้วยวิธีแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการ สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95.00 และมีค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน (Standard Error : S.E.) ไม่เกิน 1.4 ผลการสำรวจ เมื่อถามถึงความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อการกำหนดสัดส่วนการดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติ (เช่น ตำแหน่ง สส. สว. รัฐมนตรี) ระหว่างสตรี และบุรุษให้มีความเท่าเทียมกัน พบว่า ในภาพรวมประชาชน ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.82 ระบุว่าเห็นด้วย เพราะสัดส่วนของผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชาย และปัจจุบัน ผู้หญิงมีความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชาย ขณะที่ร้อยละ 10.11 ระบุว่าไม่เห็นด้วยเพราะการ ตัดสินใจของผู้หญิงยังไม่มีประสิทธิภาพพอ จำนวนผู้ชายที่สนใจด้านการเมืองมีมากกว่า และ การแข่งขันค่อนข้างสูงสำหรับเรื่องการเมือง ร้อยละ 0.24 ระบุว่าไม่ได้ดูที่เพศ เน้นดูที่ ความสามารถมากกว่า และร้อยละ 1.83 ไม่ระบุ / ไม่แน่ใจ โดยในจำนวนผู้ที่เห็นด้วยนั้นอยู่ร้อยละ

ละ 15.05 ระบุว่าควรมีสัดส่วนผู้หญิงประมาณ 30 % ของการดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติ เกินครึ่งหรือร้อยละ 53.13 ระบุว่าควรมีสัดส่วนของผู้หญิงประมาณ 50 % ขณะที่ร้อยละ 14.41 ระบุว่า ควรมีสัดส่วนของผู้หญิงมากกว่า 50 % ร้อยละ 13.42 ระบุว่า ควรเป็นไปตามสัดส่วนจำนวนประชากร และร้อยละ 3.99 ระบุอื่น ๆ เช่น 20 % 40 % หรือตามความรู้ความสามารถ และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย มีสัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วย ร้อยละ 86.72 ในขณะที่ผู้หญิงมีสัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 89.17

ด้านความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการกำหนดสัดส่วนการดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น (เช่น ตำแหน่งสมาชิกสภา อบต. สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภา อบจ. เป็นต้น) ระหว่างสตรีและบุรุษ ให้มีความเท่าเทียมกัน พบว่า ในภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 86.70 ระบุว่าเห็นด้วย เพราะผู้หญิงมีความละเอียด รอบคอบมากกว่า และมีความสามารถพอ ๆ กับผู้ชายหรือเก่งกว่าผู้ชายในบางเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ไม่โกงกินคอร์รัปชัน อีกทั้งเรื่องการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นเรื่องที่อ่อนไหว ขณะที่ร้อยละ 11.15 ระบุว่า ไม่เห็นด้วย เพราะเรื่องการเมืองระดับท้องถิ่นควรให้ผู้ชายเป็นผู้นำมากกว่าผู้หญิง ร้อยละ 0.24 ระบุว่า ไม่ได้ดูที่เพศ เน้นดูที่ความสามารถมากกว่า และร้อยละ 1.91 ไม่ระบุ / ไม่แน่ใจ

ทั้งนี้ ในจำนวนผู้ที่เห็นด้วยนั้น ร้อยละ 16.44 ระบุว่า ควรมีสัดส่วนผู้หญิงประมาณ 30 % ของการดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น เกินครึ่งหรือร้อยละ 53.72 ระบุว่า ควรมีสัดส่วนของผู้หญิงประมาณ 50 % ขณะที่ร้อยละ 14.42 ระบุว่า ควรมีสัดส่วนของผู้หญิงมากกว่า 50 % ร้อยละ 12.30 ระบุว่า ควรเป็นไปตามสัดส่วนจำนวนประชากร และร้อยละ 3.12 ระบุอื่น ๆ เช่น 40 % หรือตามความรู้ความสามารถ และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายมีสัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วย ร้อยละ 86.87 ในขณะที่ผู้หญิงมีสัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 86.50 สำหรับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความเท่าเทียมกันของสถานภาพทางการเมืองระหว่างสตรีและบุรุษ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 50.96 ระบุว่าเท่าเทียมกัน เพราะที่ผ่านมาผู้หญิงสามารถเป็นผู้นำทางการเมืองได้ ปัจจุบันสังคมเปิดกว้างและยอมรับอย่างเท่าเทียมกันทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ความคิด การแสดงออกทางการเมือง ขณะที่ร้อยละ 47.13 ระบุว่าไม่เท่าเทียมกัน เพราะยังปรากฏความเหลื่อมล้ำการกีดกันสิทธิทางเพศสตรีให้เห็นอยู่ในสังคม ซึ่งส่วนใหญ่มองว่าผู้ชายมีความสามารถเหมาะสมมากกว่าผู้หญิงทั้งในด้านความสามารถ อำนาจสิทธิ และการตัดสินใจ ร้อยละ 0.08 ระบุว่า ขึ้นอยู่กับความสามารถและความรับผิดชอบ และร้อยละ 1.83 ไม่ระบุ/ ไม่แน่ใจ และเมื่อวิเคราะห์

เปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย มีสัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วย ร้อยละ 51.37 ในขณะที่ ผู้หญิงมีสัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วย ร้อยละ 50.44

ท้ายที่สุดเมื่อถามถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเหตุผลที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้ จำนวน ส.ส. หญิงในสภามีสัดส่วนที่น้อยกว่า ส.ส. ชาย ทั้ง ๆ ที่จำนวนประชากรผู้หญิงในประเทศไทยมีมากกว่าผู้ชาย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 46.10 ระบุว่า เป็นเพราะชาชน ไม่นิยมเลือกผู้สมัครหญิง เพราะมองว่าผู้ชายมีความเหมาะสมกับการเมืองการปกครองมากกว่า รองลงมา ร้อยละ 16.56 ระบุว่า เป็นเพราะผู้หญิงไทยไม่มีความสนใจทางการเมือง ร้อยละ 13.85 ระบุว่า เป็นเรื่องของการเลือกตั้งโดยประชาชน ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับประเด็นเพศหญิงหรือ เพศชาย ร้อยละ 9.32 ระบุว่า เป็นเพราะพรรคการเมืองไม่ให้โอกาสผู้หญิงได้ลงสมัครรับ เลือกตั้ง ร้อยละ 8.44 ระบุว่า เป็นเพราะผู้หญิงไทยมีความสนใจทางการเมือง แต่ไม่ชอบเข้า แข่งขันทางการเมือง ร้อยละ 0.40 ระบุว่า เป็นเพราะผู้หญิงอิจฉากันเอง จึงไม่สนับสนุนผู้สมัคร หญิง ร้อยละ 0.08 ระบุว่า เป็นเพราะการเมืองไทยเป็นระบบเครือญาติ และร้อยละ 5.25 ไม่ระบุ / ไม่แน่ใจ

เมื่อพิจารณาลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 20.06 มีภูมิลำเนาอยู่ กรุงเทพฯ และปริมณฑล ร้อยละ 19.82 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง ร้อยละ 19.82 มีภูมิลำเนาอยู่ ภาคเหนือ ร้อยละ 19.82 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 20.46 ภูมิลำเนาอยู่ ในภาคใต้ ตัวอย่างร้อยละ 55.18 เป็นเพศชาย และร้อยละ 44.82 เป็นเพศหญิง

ตัวอย่างร้อยละ 9.98 มีอายุ 18 - 24 ปี ร้อยละ 35.71 มีอายุ 25 - 39 ปี ร้อยละ 42.78 มี อายุ 40 - 59 ปี และร้อยละ 11.53 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ตัวอย่างร้อยละ 95.29 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 4.06 นับถือศาสนาอิสลาม และร้อยละ 0.65 นับถือศาสนาคริสต์ และอื่น ๆ ตัวอย่างร้อย ละ 29.62 สถานภาพโสด ตัวอย่างร้อยละ 68.19 สมรสแล้ว และตัวอย่างร้อยละ 2.20 หย่าร้าง แยกกันอยู่ ตัวอย่างร้อยละ 21.36 จบการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ตัวอย่างร้อยละ 32.82 จบการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 10.07 จบการศึกษานุปริญญาหรือเทียบเท่า ตัวอย่างร้อยละ 30.85 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและตัวอย่างร้อยละ 4.91 จบ การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ตัวอย่างร้อยละ 13.99 ประกอบอาชีพข้าราชการ / ลูกจ้าง / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตัวอย่างร้อยละ 15.88 ประกอบอาชีพ พนักงานเอกชน ตัวอย่าง ร้อยละ 23.16 ประกอบอาชีพเจ้าของธุรกิจ/ อาชีพอิสระ ตัวอย่างร้อยละ 12.60 ประกอบอาชีพ เกษตรกร / ประมง ตัวอย่างร้อยละ 16.12 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป / ผู้ใช้แรงงาน ตัวอย่าง ร้อยละ 13.18 เป็นพ่อบ้าน / แม่บ้าน / เกษียณอายุ/ว่างงาน และตัวอย่างร้อยละ 5.07 เป็นนักเรียน

/ นักศึกษา ตัวอย่างร้อยละ 16.08 ไม่มีรายได้ ตัวอย่างร้อยละ 14.65 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 ตัวอย่างร้อยละ 34.08 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเดือนละ 10,001 – 20,000 ตัวอย่างร้อยละ 12.98 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ตัวอย่างร้อยละ 6.69 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 40,000 ร้อยละ 8.36 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,001 บาท ขึ้นไป และร้อยละ 7.17 ไม่ระบุรายได้

แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม

1 ความเป็นมาของแนวคิดสตรีนิยม

การเปลี่ยนแปลงของบทบาทสตรีตามสังคมสมัยใหม่ (Modernization) ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมากมายในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมของบุคคล โครงสร้างหน้าที่ทางสังคม ระบบการเมือง รวมทั้งพฤติกรรมของสมาชิกสังคมกลุ่มต่าง ๆ ด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้กระตุ้นให้สมาชิกของสังคมไม่ว่าจะชายหรือหญิงได้มีการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม บทบาทและพัฒนาเศรษฐกิจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามไปด้วย กลุ่มสตรีจึงกลายเป็นสมาชิกสังคมกลุ่มหนึ่งที่พยายามปรับเปลี่ยน และพัฒนาบทบาทของตนท่ามกลางปัญหาและอุปสรรคมากมาย เพราะได้เรียนรู้และตระหนักดีถึงความชอบธรรมในทางการเมืองการปกครองที่จำต้องจัดให้มีการแบ่งสรรอำนาจในทางการเมืองการปกครองให้กับกลุ่มสังคมต่าง ๆ อย่างมีความเสมอภาคกันเพิ่มมากขึ้น แนวคิดสตรีนิยมจึงเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่อต่อสู้ ช่างชิง ปฏิเสธและท้าทายต่อมิติทางอุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชายเป็นใหญ่ แนวคิดและทฤษฎีสตรีนิยม จึงไม่อาจแยกขาดจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมได้ ขบวนการสตรีนิยมจึงเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบหนึ่งเพื่อสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศความเสมอภาคนี้จะเป็นไปได้ก็ โดยนำเอาผู้หญิงกลับเข้ามาในกระแสหลักของทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างไรก็ตาม สำหรับแนวคิดสตรีนิยมแล้ว ความเสมอภาคทางเพศไม่ได้เกิดขึ้นโดยตัดขาดจากความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ๆ เนื่องจากสตรีนิยมเชื่อว่าความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศนั้นเชื่อมโยงเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันในด้านอื่น ๆ เช่น ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้น ความไม่เท่าเทียมระหว่างเชื้อชาติ รวมถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสีผิว การที่สตรีนิยมเอาเสียงที่ขาดหายไปของผู้หญิงและผู้ด้อยโอกาสในสังคมกลับเข้ามาสู่ สังคมอีกครั้งหนึ่งย่อมทำให้มิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ มีความเป็นวัตถุดิบมากขึ้น (กุลฉินิ มุทชากลิน, วรารัก เฉลิมพันธุ์ศักดิ์ อ่างถึงใน ครุณี กุลวงศ์.

2549 : 43) แนวคิดสิทธิสตรี และนักสิทธิสตรีหรือนักสตรีนิยม (Feminism and Feminist) จึงหมายถึงแนวคิดที่ให้ความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย แนวคิดสตรีนิยมนั้นเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยโครงสร้างค่านิยมอำนาจ และระบบความเชื่อ เป็นการสร้างทางเลือกให้กับคนในสังคม สตรีนิยมจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศหญิง ผู้หญิง ความเป็นผู้หญิง (กรวิภา บุญเชื้อ. 2538 : 18 - 19 ; อ้างใน ดรุณี กุลวงศ์. 2549 : 43) ได้ให้ความหมายของแนวคิดสตรี (Feminism) เดิมเป็นภาษาฝรั่งเศส หมายถึง การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชาร์ค (อ้างถึงใน ดรุณี กุลวงศ์. 2549 : 43) กล่าวว่าในสังคมปัจจุบันนักสิทธิสตรี (Feminist) มักหมายถึงกลุ่มบุคคลที่พยายามที่จะแก้ปัญหาการตกเป็นเบี้ยล่างของผู้หญิงและอธิบายสาเหตุของการกดขี่สตรีในสังคมการเคลื่อนไหวของนักสิทธิสตรี ว่าเป็นพลังทางสังคมที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงอำนาจหญิงชาย มีตั้งแต่การปฏิรูปไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงขั้นรากฐานซึ่งแนวคิดที่สามารถบ่งบอกได้ถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มแนวคิดใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ (รามานาน็อกกุล 2533 ; อ้างใน ดรุณี กุลวงศ์. 2549 : 43) 1) แนวคิดสตรีนิยมแนวคิดเสรีนิยม ได้อธิบายไว้ว่า ความไม่เท่าเทียมกันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเรื่องบทบาทความเป็นเพศ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากความเชื่อและการปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน ทำให้สตรีถูกปฏิเสธโอกาสในด้านต่าง ๆ สรุปแล้วแนวคิดนี้เชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายไม่ มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงเรียกร้องให้ผู้หญิงมีความเท่าเทียมกับผู้ชายในทุก ๆ ด้าน ผู้หญิงควรทำทุกอย่างได้เช่นเดียวกับผู้ชาย 2) แนวคิดสตรีนิยมแบบสุดขั้ว (Radical Feminism) ได้อธิบายว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เกิดจากอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ระบบชายเป็นใหญ่ หมายถึง ระบบของโครงสร้างสังคมและแนวการปฏิบัติที่ผู้ชายมีความเหนือกว่า กคชและเออาร์คเอเปรียบผู้หญิงไม่ว่าเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม 3) แนวคิดสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ - สังคมนิยม (Marxist – Socialist) ได้อธิบายว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ของระบบชายเป็นใหญ่ และระบบทุนนิยมในสังคม หรือกล่าวได้ว่า เมื่อทั้งระบบความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กันในยุคสมัยหนึ่ง ๆ ได้ทำให้เกิดโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมที่ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ส่วนหญิงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เช่น ระบบชายเป็นใหญ่ ได้สร้างความเชื่อที่ว่า คุณค่าของผู้หญิงอยู่ที่ความสวยและความสาว (คุณค่าของผู้ชายอยู่ที่ความสามารถ การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน) ความเชื่อนี้ เมื่อปฏิสัมพันธ์กับเศรษฐกิจแบบตลาดที่ต้องการขายสินค้าให้ได้มาก ดังนั้นเมื่อผ่านทางกลไกโฆษณาผู้หญิงจึงตกเป็นเหยื่อทางการค้าของธุรกิจเครื่องสำอางหลากหลายชนิดอย่างเต็มใจ เพื่อต้องการสวยและรักษาความสาวไว้ 4) กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic) แนวคิดนี้ให้ความสนใจต่อกระบวนการ

อัตลักษณ์ที่ด้อยกว่าที่ถูกสร้างขึ้น หมายความว่า ความรู้สึกที่ว่าด้อยกว่าผู้ชายที่ผู้หญิงมีอยู่ในตัวนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยกลุ่มนี้ ได้ให้ความสนใจในศึกษาถึงพัฒนาการชีวิตช่วงต้น ๆ ของเด็ก เพราะเชื่อว่าระยะนี้เป็นช่วงที่สำคัญในการก่อรูปอัตลักษณ์ของความเป็นเพศ เช่น พิจารณาว่าสิ่งที่เด็กเห็น ได้ยินหรือภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร มีส่วนในการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศอย่างไร

2 แนวคิดสตรีนิยมในประเทศไทย

ในสมัยรัชกาลที่ 7 โดยในปี พ.ศ. 2475 สตรีได้รับสิทธิทางการเมืองเท่ากับบุรุษโดยมิต้องเรียกเรื่องและเมื่อมีสิทธิ หน้าที่ก็ตามมา สตรีจึงเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของตนเองต่อประเทศชาติ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสตรี คือ ภาวะเศรษฐกิจ การศึกษา และอารยธรรมตะวันตก บทบาทของสตรีนิยม หรือการเคลื่อนไหวทางด้านสิทธิสตรี สังคมไทยมีแนวโน้มในลักษณะที่จะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไทยดังนี้ (วันทนีย์ วาสิตะสิน. 2546 : 163 - 165 ; อ่างใน กนกนุช นากสุวรรณ. 2547 : 32) 1) การตื่นตัวในการรณรงค์เรื่องปัญหาของผู้หญิงและเด็ก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) นโยบายของรัฐบาลในเรื่องผู้หญิงและเด็ก มีแนวโน้มที่ชัดเจนให้ความสำคัญและจริงจังที่จะแก้ ปัญหา 3) การปฏิบัติงานขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวกับปัญหาของผู้หญิงและเด็กมีจำนวนมาก ได้นำเสนอปัญหาปัญหาการคุกคามทางเพศ ทำให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงปัญหาความไม่ เสมอภาคทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม 4) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ทำให้คนในสังคมมีความเข้าใจปัญหาของผู้หญิงเพิ่มขึ้น 5) การตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชน ทำให้ผู้หญิงมีความรู้สึกรู้ว่าผู้หญิงก็ เป็นเพศที่ จะต้องได้รับความคุ้มครองด้านความเสมอภาคเช่นเดียวกับผู้ชาย 6) ผู้หญิงได้รับโอกาสทางสังคมมากขึ้น เช่น ผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษาทางอาชีพ การทำงานทำให้มีแนวคิดที่จะปฏิรูปเปลี่ยนแปลงสถานภาพของตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายในการเลี้ยงดู หรือพึ่งพาผู้ชายในการเลี้ยงดู หรือพึ่งพาทางเศรษฐกิจ 7) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมทำให้ผู้หญิงมีบทบาทค่อนข้างมากในการทำงานเลี้ยงครอบครัว

3 สถานภาพและบทบาทของสตรีไทย

สถานภาพ หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งอันเป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่ที่สังคมกำหนดไว้ ส่วนบทบาทคือ แบบแผนพฤติกรรมหรือความประพฤติของผู้มี สถานภาพหรือดำรงฐานะตำแหน่งนั้น ๆ สถานภาพและบทบาทมีทั้ง “คาดหวัง” คือ ที่สังคมปรารถนาจะให้ เป็น ซึ่งมักจะถ่ายทอดมาจากรูปแบบเดิมโดยการสั่งสอน อบรม และที่ “เป็นอยู่จริง” คือที่

ปรากฏอยู่อาจจะตรงหรือไม่ ตรงกับที่ “คาดหวัง” ก็ได้ ซึ่งสถานภาพของสตรีจะขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้คือ (ปาริฉัตร สิ้นธุวงศ์. ออนไลน์ : 2554) 1) ด้านสังคมวัฒนธรรม สภาพทางสังคม วัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อ และพฤติกรรมมนุษย์ ทำให้มนุษย์ในแต่ละสังคมแตกต่างกันไป วัฒนธรรม เป็นรากฐานขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมยอมรับนับถือ และปฏิบัติสืบต่อกันมา และมีอิทธิพลในการกำหนดแนวทางของสถานภาพและบทบาทสตรีในสังคม สังคมกำหนดแนวทางดำเนินชีวิตของผู้หญิงไว้เคร่งครัดกว่าผู้ชายมาก ผู้หญิงไม่สามารถทำตามปรารถนาของตนได้หลายสิ่งหลายอย่าง ในขณะที่ผู้ชายทำได้ ผู้หญิงถูกกำหนดให้เป็นผู้บำรุงบำเรอความสุขแก่ผู้ชายโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยากหรือความอึดอัดที่ได้รับ สังคมในอดีตนั้น สถานภาพของผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชายมากทำให้ผู้หญิงขาดอิสรภาพและความเป็นตัวเองอย่างเด่นชัด แต่ในปัจจุบันได้ลดลงไปบ้างแล้ว 2) ด้านเศรษฐกิจ ระดับสังคม วัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น มีผลทำให้สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชายด้วย แม้ผู้หญิงจะเป็นผู้ควบคุมการใช้จ่ายในบ้านแต่ ก็เป็นอำนาจที่ต้องได้รับมอบหมายจากผู้ชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น การแบ่งงานในบ้านระหว่างเพศแทบไม่มี กล่าวคือ ผู้หญิงจะรับภาระงานบ้านทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด โดยไม่มีค่าตอบแทนความสำเร็จในบทบาทภายในบ้านของสตรีนั้น นอกจากจะวัดด้วยความสุขสบายของคนในครอบครัวแล้ว ยังวัดจากความสามารถในการช่วยสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การเพิ่มการออมไม่ว่าจะโดยการลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้ของครอบครัวก็ตาม ดังนั้น แท้ที่จริงแล้วสตรีไทยมีบทบาทในการช่วยเศรษฐกิจของครอบครัวมานานแล้วอย่างไม่เปิดเผย (Invisible role) 3) ด้านการเมืองการปกครอง ในอดีตกล่าวได้ว่าสถานภาพและบทบาทของสตรีในด้านนี้แทบไม่มีหรือหากจะมีก็เป็นลักษณะอยู่เบื้องหลังอันเป็นผลเนื่องมาจากระบบสังคม วัฒนธรรมไม่เปิดโอกาสให้ ยกเว้นในบางกรณี บางโอกาส เช่น สตรีตระกูลสูงในสมัยสุโขทัยเข้ารับราชการในพระบรมมหาราชวัง หรือระหว่างบ้านเมืองเกิดศึกสงคราม สตรีก็ เข้ามาช่วยในการสู้รบด้วย4) ด้านตัวสตรีเอง นอกจากเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ตัวสตรีเองก็ ยังเป็นผู้กำหนดสถานภาพให้แก่ตนเอง กล่าวคือ สตรีไทยในอดีตได้รับการฝึกอบรม และการศึกษาจากภายในครอบครัวทำให้มีโลกทัศน์แคบเฉพาะในเรื่องการเตรียมตัวเป็นภรรยา และเป็นมารดาที่อยู่ในแบบฉบับความเชื่อและความสำนึกในสถานภาพที่ด้อยกว่าชาย จึงถูกตอกย้ำโดยผ่านขบวนการอบรมสั่งสอนดังกล่าว ความเชื่อและความสำนึกของสตรีส่วนใหญ่ที่ยอมรับสภาพด้อยกว่าชายโดยถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติจัดมาให้เหมาะสมอยู่แล้ว ทำให้เกิดความสำนึกว่าจะต้องพึ่งเพศชายตลอดชีวิตจึงจำต้องทำตามบทบาท

หน้าที่ฝ่ายชายเป็นผู้กำหนดให้ ขาดความกระตือรือร้นที่จะดิ้นรนค้นหาศักยภาพและไต่เต้าไปสู่ความสำเร็จด้วยผลงานของตนเอง

4 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

Kirkpartrick Jean J. (1979 ; อ้างใน กนกนุช นากสุวรรณ. 2548 : 34) ได้อธิบายถึงลักษณะที่ส่งเสริมต่อการทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นบุรุษหรือสตรีโดยจะต้องมีพื้นฐานดังต่อไปนี้

4.1 เป็นคนที่อยู่ในภูมิลาเนาเดิม ทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกถึงซึ่งต่อชุมชน เหมือนกับคนพื้นเพเดิมจากการศึกษา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีชาวอเมริกัน พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีชาวอเมริกัน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในภูมิลาเนาเดิม

4.2 สภาพแวดล้อมขนาดเล็กทำให้บุคคลนั้นเกิดความรับผิดชอบต่อสังคม มากกว่าชุมชนขนาดใหญ่

4.3 ชนชั้นในสังคม สร้างโอกาส ประสบการณ์ เกียรติยศ และความรู้สึกให้กับบุคคลนั้น ๆ ชนชั้นไม่ได้ประกันว่าสตรีในชนชั้นสูงจะมีความทะเยอทะยานสูง และสตรีในชนชั้นต่ำจะมีความทะเยอทะยานต่ำด้วย เพราะชนชั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างโอกาสให้กับบุคคลจากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีอเมริกันมากจากชนชั้นในจำนวนที่เท่า ๆ กัน

4.4. การศึกษาและอาชีพของบิดามารดาไม่ใช่สิ่งช่วยพัฒนาให้บุตรสาวมีความกระตือรือร้น อย่างไรก็ตาม พบว่า การศึกษาและอาชีพของบิดามารดาจะมีผลกระทบต่อรูปแบบของพฤติกรรมมีส่วนร่วมในงานสาธารณะของบุตร

4.5 ลักษณะสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว มีผลกระทบต่อการพัฒนาตนเองของสตรีแต่ ผลกระทบจะลดน้อยลงเพราะปัจจัยด้านตัวบุคคล และการเปลี่ยนแปลงในสังคมสตรี ที่กระตือรือร้น เชื่อมั่นในตัวเอง มุ่งมั่นแสวงหาความสำเร็จ ก็จะสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้

4.6 การกล่อมเกลாதงการเมืองการปกครอง การกล่อมเกลามากจากครอบครัวจะเป็นพื้นฐานจำแนกเป้าหมายการทำงานของบุคคล การมีบิดามารดาเป็นคนกระตือรือร้นในกิจกรรมส่วนรวมจะทำให้สตรีเรียนรู้ว่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทย ไม่ใช่เรื่องของบุรุษแต่ฝ่ายเดียวและบุคคลที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางของชุมชนจะเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองมากกว่าคนที่อยู่ห่างไกลชุมชน

5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของสตรีไทย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ผสมผสานอิทธิพลจากอารยธรรมของอินเดีย ขอม มอญ และ
 แม้แต่จีน ขณะเดียวกันวรรณกรรมและวัฒนธรรมความเชื่อของชาติต่าง ๆ ที่แทรกซึมเข้าสู่
 สังคมไทย ต่างก็เป็นสิ่งที่กำหนดสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยให้แตกต่างไปจากบุรุษ
 ในทางที่ด้อยกว่า จะเห็นได้จากคำสั่งสอนบุคคลชั้นสูงสังคม เช่น พระคัมภีร์มนุสฺสรณศาสตร์
 อรรถศาสตร์ราชনীติ ทำให้เกิดการแบ่งแยกสตรีให้เป็นสตรีชนชั้นที่มีฐานะต่ำด้อยกว่าบุรุษ
 ประกอบกับการกำหนดบทบาทความเป็นเพศหญิงหรือชายให้แตกต่างกันออกไปนั้น เป็นสิ่งที่
 เกิดจากการอบรมขัดเกลาทางสังคมมากกว่าอย่างอื่น ฉะนั้น จึงปรากฏว่าเป็นธรรมเนียม
 ประเพณีสืบทอดกันมาแต่โบราณว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” (กนกนุช
 นาคสุวรรณ. 2548 : 35) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของสตรีไทย (ชัยอนันต์ สมุท
 วณิช และ สุวณี เจริญพงษ์. 2522 ; อ้างถึงใน กนกนุช นาคสุวรรณ. 2548 : 35) ในสมัยกรุง
 รัตนโกสินทร์หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน เมื่อศึกษาถึง
 บรรยากาศทางการเมืองของประเทศโดยรวมถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จะ
 พบว่าการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ศึกษาในเขตเมืองหลวงการ
 ขยายตัวของสื่อมวลชนโดยเฉพาะโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ เริ่มขยายตัวมากในสมัยรัชกาลที่ 6
 ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.2469 ถึงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองมีหนังสือพิมพ์รายวันที่พิมพ์ใน
 ประเทศถึง 35 ฉบับ และมีวารสารประมาณ 130 ฉบับการเติบโตของสื่อมวลชนในขณะนั้นได้
 แสดงความคิดเห็นทางการเมืองค่อนข้างรุนแรง เริ่มการวิจารณ์และเรียกร้องอิสรภาพและความ
 เสมอภาค ส่วนใหญ่การเรียกร้องสิทธิทางการเมืองระหว่างประชาชนกับพระมหากษัตริย์ การ
 ตื่นตัวทางการเมืองขณะนั้นแม้ว่าจะเกิดกับคนที่มีการศึกษาในเขตเมืองหลวงก็ ตามผลสะท้อน
 ตามมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญฉบับแรกและ
 กฎหมายเลือกตั้งฉบับแรก พ.ศ. 2476 ที่บทบัญญัติให้ชายและหญิง มีสิทธิทางการเมืองการ
 ปกครองเท่าเทียมกัน ทั้งสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรและสมัครรับเลือกตั้ง นับเป็นประเทศผู้นำที่
 ได้ให้สิทธิทางการเมืองแก่ สตรี ได้เท่าเทียมกับชายจะเห็นได้ว่าแนวคิดสตรีนิยม เริ่มเข้ามามี
 บทบาทต่อสังคมไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ มีการเสนอแนวคิดเรื่องการเรียกร้องสิทธิแก่สตรีมากมาย
 เช่น การขอใช้นามสกุลของฝ่ายหญิง เมื่อแต่งงานแล้ว การตั้งคำถามเกี่ยวกับความสงสัยในการ
 ถูกกั้นไต่ห่อออกจากกิจกรรมทางศาสนา มิได้ใกล้ชิดเหมือนกับฝ่ายชาย หรือกระทั่งการแสดงออก
 ในพฤติกรรมทางเพศมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มักแสดงแสดงออกมาตามสื่อต่าง ๆ รวมทั้งใน
 วรรณกรรมต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคของ

สตรีเพศและเพศชายอย่างชัดเจน ส่งผลต่อบทบาทของผู้นำสตรีในงานวิจัยชั้นนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสตรีเพศก็สามารถทำงานได้ไม่ต่างจากเพศชาย

6 แนวคิดบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีไทยตามรัฐธรรมนูญ

(รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540. รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550) การศึกษาเรื่องสถานภาพทางกฎหมายของสตรี จะต้องศึกษาพัฒนาการของกฎหมายทั้งระบบในทุกลำดับชั้นของกฎหมายจะศึกษาเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดเท่านั้น ไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากอาจจะยังมีกฎหมายในลำดับรองอื่น ๆ เช่น ประมวลกฎหมายพระราชบัญญัติพิเศษ กฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือแม้กระทั่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กีดกัน เลือกลปฏิบัติต่อสตรีด้วยสาเหตุทางเพศอยู่นอกจากนี้จะต้องศึกษาแยกแยะเป็นด้าน ๆ ว่ากฎหมายกำหนดสถานภาพทางกฎหมายระหว่างชายและหญิงในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมในแต่ละช่วงของประวัติศาสตร์ไว้อย่างไร จะสรุปโดยเหมารวมว่าหญิงชายมีความเท่าเทียมเสมอภาคกันแล้วโดยไม่แยกแยะให้เห็นแต่ละด้านไม่ได้ สถานภาพทางกฎหมายของสตรีวิวัฒนาการผันแปรไปตามปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของแต่ละยุคสมัย ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีลักษณะเป็นพลวัตไม่หยุดนิ่ง หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับนี้ จะชี้ให้เห็นพัฒนาการสถานภาพทางกฎหมายของสตรี

6.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2540 เป็น "รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน" เพราะให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของยิ่งกว่าฉบับอื่น ๆ กล่าวโดยเฉพาะสำหรับสตรี นอกจากจะได้รับความคุ้มครองในบทบัญญัติอื่น ในฐานะประชาชนทั่วไปแล้ว ยังได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษเพิ่มเติมขึ้นอีกหลายมาตรา การที่รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญแก่ ประเด็นสตรีเป็นพิเศษก็เนื่องมาจากการผลักดันของ “เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ” ซึ่งสนับสนุนให้สตรีที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและ ผลักดันให้มีการบัญญัติประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

6.1.1 ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิงที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญและจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน โดยไม่ถูกกีดกันเลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุทางเพศ (มาตรา 5, มาตรา 28 , มาตรา 30 และมาตรา 80 ซึ่งให้สิทธิแก่ องคมนตรีในการเสนอพระนามพระราชธิดา ในการสืบสันตติวงศ์ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้แต่งตั้งรัชทายาทไว้)

6.1.2 เปิดช่องให้รัฐกำหนดมาตรการพิเศษ (Affirmative Action) เพื่อจัดอุปสรรคหรือเพื่อส่งเสริมบุคคลที่ถูกกีดกันหรือถูกเลือกปฏิบัติ เช่น สตรี ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาสกลุ่มอื่น ๆ ให้สามารถบรรลุถึงความเสมอภาคได้ โดยไม่ให้ถือว่า มาตรการดังกล่าวนี้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อกันอื่น ๆ โดยทั่วไปทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้ที่ได้กล่าวมาข้างต้นถูกปิดกั้นโอกาสมานาน (มาตรา 30 วรรค 3)

6.2.3 กำหนดให้รัฐให้ความคุ้มครอง เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวจากความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเป็นการป้องกันปัญหา ความรุนแรงในครอบครัวที่กระทำต่อภรรยาและบุตร (มาตรา 53)

6.2.4 ให้ผู้แทนของสตรีเข้ามีส่วนร่วมในการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนโดย มาตรา 190 กำหนดว่าในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ให้แต่งตั้งกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนขององค์กรเอกชน เกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

6.2 รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550

ได้มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรสตรีหลาย ๆ องค์กรที่ต่างพยายามผลักดันให้ ประเด็นเรื่องความเสมอภาคหญิงชายบรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แนวคิดในการผลักดันประเด็นดังกล่าว ล้วนเกิดจากมุมมองตามแนวคิดในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ซึ่งหากวิเคราะห์เนื้อหาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ให้ดีแล้วจะพบว่า มีหลายประเด็นและหลายมาตราที่เป็นประโยชน์และเอื้อต่อการทำงานของภาครัฐเป็นอย่างยิ่ง และแน่นอนว่าผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงคือกลุ่มผู้หญิงที่เป็นผู้รับบริการของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

6.1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายใกล้เคียงกัน

6.1.2 เรื่อง ส.ส. การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนต้องคำนึงถึงโอกาส สัดส่วนที่เหมาะสมและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย

6.1.3 ในการสรรหาบุคคล ให้คำนึงความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาเป็นสำคัญและให้คำนึงถึง

องค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน โอกาสและความเท่าเทียมกันทางเพศ สัดส่วนของบุคคลในแต่ละภาคตามวรรคหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งการให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย

6.1.4 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณาโดยกรมการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้น มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรมการทั้งหมด โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน จากกรรณำแนวคิดดังกล่าว มาใช้ในงานศึกษานี้ จะเห็นได้ว่าสตรี มีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดมากมาย สตรี จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้สำเร็จจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำประสานงานที่ดี รู้กฎหมายและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง จึงจะปกครอง บริหารและพัฒนาท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี

บริบทเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองนครพนม (2552 : 1 - 8) ได้รายงานบริบทของเทศบาลเมืองนครพนม ดังนี้

1 ความเป็นมา

เทศบาลเมืองนครพนม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทเทศบาลเมือง ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีพื้นที่ครอบคลุมตำบลในเมืองและตำบลหนองแสงทั้งตำบล รวมทั้งบางส่วนของตำบลอาจสามารถและตำบลหนองญาติ ภายในเขตเทศบาลเป็นที่ตั้งของหน่วยงานการบริหาร สถานศึกษา สถานพยาบาลและสาธารณสุข ตลอดจนเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของจังหวัดนครพนมจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2478 ตามพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเทศบาลเมืองนครพนม (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 2096) มีพื้นที่ประมาณ 24.125 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากเขตเทศบาลเมืองนครพนมบางส่วนติดกับแม่น้ำโขง เมื่อฤดูฝนระดับน้ำสูงและไหลเชี่ยวมาก เป็นเหตุให้พื้นที่ริมตลิ่งทลายหายไปแม่น้ำโขง ทำให้พื้นที่ของเทศบาลเมืองนครพนมน้อยลงทุก ๆ ปี แต่ปัจจุบันได้แก้ปัญหาโดยการสร้างเขื่อนพนังกั้นน้ำท่วมไปบางส่วนแล้ว

เดิมเทศบาลเมืองนครพนมมี สำนักงานตั้งอยู่ที่ถนนสุนทรวิจิตร อูร์ริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งปัจจุบันได้ก่อสร้างเป็นสถานธนาบาลเทศบาลเมืองนครพนม ในปี พ.ศ. 2502 ได้ย้ายสำนักงานมาอยู่เลขที่ 374 ถนนอภิบาลบัญชา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จนถึงปัจจุบัน

ครอบคลุมพื้นที่ 4 ตำบล คือ ตำบลในเมือง ตำบลหนองแสง ตำบลหนองญาติบางส่วน และ ตำบลอาจสามารถบางส่วน ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนครพนม มีทั้งหมด 23 ชุมชน ประกอบด้วย 7 เผ่า ได้แก่ ไทยลาว(ชาวอีสาน) ผู้ไท ไทยญ้อ โഴ้ กะเลิง ไทยข่า แสก นอกจากนี้ ยังมีชาวไทยเชื้อสายจีน และเวียดนาม ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 93 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 6 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 1

2 ลักษณะภูมิประเทศและอาณาเขตติดต่อ

ลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลเมืองนครพนม เป็นพื้นที่จังหวัดชายแดน มีลักษณะเป็นที่เนินสูงและที่ราบตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงตรงข้ามกับเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีสภาพพื้นที่ด้านทิศตะวันออกตามแนวแม่น้ำโขง เป็นที่เนินสูงลาดต่ำลงทางทิศตะวันตกจนถึงแนวถนนอภิบาลบัญชาซึ่งเป็นใจกลางเมืองและย่านการพาณิชย์ จากนั้นสภาพพื้นที่ค่อย ๆ ลาดสูงขึ้น ไปทางทิศตะวันตก ส่วนทางทิศเหนือเป็นที่เนินสูงแล้วลาดต่ำลงทางทิศใต้ เทศบาลเมืองนครพนมมีพื้นที่ ติดกับแม่น้ำโขง ทำให้มีฝนตกชุกในฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนกันยายน ฤดูหนาวจะเริ่มเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนมกราคม จะมีอากาศหนาวเย็นอุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 10 องศาเซลเซียส เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูง ส่วนฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงปลายเดือนเมษายน อากาศจะร้อนอบอ้าว อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 37 - 40 องศาเซลเซียส และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ติดต่อกับบ้านอาจสามารถ ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	แม่น้ำโขงถึงกึ่งกลางแม่น้ำโขง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านภูเขาทอง ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านหนองจันทร์ ตำบลท่าค้อ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.1 การคมนาคมขนส่งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม

การคมนาคมขนส่งทางบกจากเทศบาลเมืองนครพนม ไปจังหวัดใกล้เคียงมีทางหลวงแผ่นดิน 3 สาย มีการติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัดนครพนม ทางหลวงจังหวัด 8 สาย การเดินทางจากกรุงเทพมหานครถึงจังหวัดนครพนม โดยทางรถยนต์จะใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ถนนพหลโยธินเมื่อถึงจังหวัดสระบุรีแยกเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ถนนมิตรภาพ เมื่อถึงอำเภอบ้านไผ่จังหวัดขอนแก่น แยกเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 83 ผ่านจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดสกลนคร เข้าทางหลวงหมายเลขที่ 22 ผ่านอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ระยะทาง 735 กิโลเมตร ถนนสายต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาลเมืองนครพนม

1. ถนน คสล. ความยาว รวม	53.396	กิโลเมตร
2. ถนนลาดยาง ความยาว รวม	8.992	กิโลเมตร
3. ถนนลูกรัง ความยาว รวม	5.112	กิโลเมตร
รวมความยาวทั้งสิ้น	67.50	กิโลเมตร

การคมนาคมขนส่งทางน้ำ ระหว่างอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม กับเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีท่าเทียบเรือสำหรับโดยสารข้ามฟาก และสำหรับแพขนานยนต์ขนส่งรถบรรทุกสินค้าส่วนการคมนาคมขนส่งทางอากาศมีสนามบินพาณิชย์จังหวัดนครพนม จำนวน 1 แห่ง ซึ่งมีทางวิ่งยาว 2,500 เมตร กว้าง 45 เมตร มีบริการเครื่องบินโดยสารของบริษัท PB AIR บริการทุกวัน ๆ ละ 1 เที่ยวบิน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 55 นาที ถึงกรุงเทพมหานคร

3.2 การไฟฟ้า

ภายในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ได้รับกระแสไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยซึ่งผลิตกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนน้ำพุง จังหวัดสกลนคร โดยมีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดนครพนม รับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ส่วนราชการ และประชาชนที่ใช้ไฟฟ้า จำนวน 34,478 ราย ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า จำนวน 65,019 , 697.20 หน่วย

3.3 การประปา

โดยมีการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดนครพนม รับผิดชอบการบริการประปาภายในเขตเทศบาลเมืองนครพนม มีครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา จำนวน 8,740 ครัวเรือน ปริมาณการใช้น้ำประปา รวมทั้งสิ้น 2,131,597 ลบ.ม.

3.4 การสื่อสาร

การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท) รับผิดชอบด้านโทรคมนาคมระหว่างประเทศและในประเทศ ในเขตพื้นที่โครงการที่มีทำไปรษณีย์โทรเลขภายในเขตพื้นที่เทศบาล 2 แห่ง นอกจากนี้ยังมีองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท) ให้บริการโทรศัพท์ทั้งในและระหว่างประเทศอื่น เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านโทรคมนาคมแก่คนในพื้นที่เขตเทศบาลเมือง และใกล้เคียงมีการขยายเครือข่าย และจำนวนหมายเลขโทรศัพท์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เพียงพอและครอบคลุมในการให้บริการของคนในพื้นที่เทศบาลเมือง และใกล้เคียงให้มากที่สุด และยังมีการติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะตามจุดต่าง ๆ ที่เป็นชุมชนหนาแน่น สถานศึกษา โรงพยาบาล ทั้งที่เป็นแบบหยอดเหรียญ และใช้บัตร

4 ด้านเศรษฐกิจ

4.1 การอุตสาหกรรม

ลักษณะของกิจกรรมอุตสาหกรรม ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมในครัวเรือน มีทั้งประเภทเพื่อการบริโภคและการบริการ เช่น ผลิตและจำหน่ายอาหารพื้นเมือง ประเภทหมวยอ แหนม ร้านผลิตภัณฑ์พื้นเมือง อู่ซ่อมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ โรงพิมพ์ โรงน้ำแข็งและน้ำดื่ม ร้านอาหาร ร้านอุปกรณ์การไฟฟ้า เป็นต้น

4.2 การเกษตรกรรม

การเกษตรกรรมภายในเทศบาลเมืองนครพนมนี้น้อยมาก ส่วนใหญ่จะอยู่ตามบริเวณนอกเขตเทศบาล โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายหลักในการประกอบอาชีพ เช่น สวนผัก สวนดอกไม้ ยาสูบ ผลไม้ การเลี้ยงสัตว์ และการปลูกข้าว เป็นต้น การประกอบอาชีพอิสระเทศบาลเมืองนครพนม เป็นเมืองชายแดนที่มีศักยภาพในหลายด้าน จึงทำให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้ครอบครัวในหลากหลายสาขาอาชีพ

4.3 การพาณิชย์และการบริการ

เทศบาลเมืองนครพนมส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจด้านพาณิชย์และการให้บริการทางด้านพาณิชย์ ด้านเทศพาณิชย์ และด้านการบริการ

5 ด้านสังคม

5.1 ประชากร

ประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครพนมมีจำนวนประชากร 26,946 คน แบ่งเป็น เพศชาย 12,893 คน เพศหญิง 14,054 คน และมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 11,663 ครัวเรือน

5.2 ศาสนา

ประชากรในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทำบุญตามประเพณีต่าง ๆ และมีประชากรบางส่วนนับถือศาสนาอื่น เช่น ศาสนาคริสต์ อิสลาม เป็นต้น

5.3 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เทศบาลเมืองนครพนมได้มีการเตรียมการบรรเทาสาธารณภัย โดยการจัดซื้อรถดับเพลิงเครื่องดับเพลิงเคมี เครื่องสูบน้ำ เพื่อดำเนินการบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองนครพนม และพื้นที่ใกล้เคียงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และมีอัตราค่าจ้างที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งจะสามารถระงับสาธารณภัยได้อย่างทันท่วงที

เทศบาลเมืองนครพนม เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ประชาชนมีสิทธิเลือกการบริหารเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง นับได้ว่า เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง และแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 23 ชุมชน โดยอยู่ในความรับผิดชอบของนายกเทศมนตรีเมืองนครพนม มีประธานและ คณะกรรมการชุมชน ควบคุมดูแลภายในเขตชุมชนของตนเอง โดยแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง ดังนี้

ตารางที่ 1 เขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลของชุมชนทั้ง 23 ชุมชน ภายในเขตเทศบาล
เมืองนครพนม

เขต 1	เขต 2	เขต 3
1.ชุมชนวัดศิริพุทธาราม	1. ชุมชน โพนบก	1. ชุมชนวัดโพธิ์ศรี
2. ชุมชนวัดทุ่งประธานารถ	2. ชุมชนคอนเมือง	2. ชุมชนวัดศรีเทพประดิษ ฐาราม
3. ชุมชนวัดสว่างสุวรรณาราม	3. ชุมชนวัด โอกาส	3. ชุมชนศรีเทพทุ่ง
4. ชุมชนกกด้อย	4. ชุมชนวัด โอกาส 2	4. ชุมชนวัดกลาง
5. ชุมชนหนองแสง 1	5. ชุมชนวัดอรัญญิกาวาส	5. ชุมชนวัดมหาธาตุ
6. ชุมชนหนองแสง 2		6. ชุมชนวัดพระอินทร์แปลง
7.ชุมชนหนองบึกทุ่ง		7. ชุมชนบ้านน้อยใต้
8. ชุมชนหนองบึกท่า		8. ชุมชนวัดสารภณนิมิต
9. ชุมชนอัมพร 2		9. ชุมชนวัดป่าศรีสมพร

ที่มา : กองวิชาการและแผน, เทศบาลเมืองนครพนม (2556 : 15)

6 ระบบบริหารราชการของเทศบาลเมืองนครพนม

เทศบาลเมืองนครพนมปัจจุบันแบ่งส่วนราชการของเทศบาลออกเป็น 7 หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักปลัดเทศบาล กองช่าง กองคลัง กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา กองวิชาการและแผนงาน และกองสวัสดิการสังคม โดยอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนมีดังนี้

6.1 สำนักปลัดเทศบาล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานต่าง ๆ ดังนี้

6.1.1 งานธุรการ

- 1) ดูแลงานสารบรรณเกี่ยวกับการร่าง พิมพ์ โดยตอบหนังสือ บันทึก
- 2) งานดูแลรักษาจัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การให้บริการบริการการติดต่อ ประสานงาน และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ
- 3) งานเลขานุการ รวบรวมข้อมูล จัดเตรียมเอกสาร และจัดบันทึกรายงานการประชุมคณะผู้บริหารและการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) การบริการสาธารณกุศล ให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นและภาคเอกชน

5) งานขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญจักรพรรดิมาลา ประกาศเกียรติคุณ และเครื่องหมายตอบแทนผู้ทำคุณประโยชน์

6) งานดำเนินงานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

7) งานตรวจสอบ ลงรายการเก็บรักษา และให้บริการเกี่ยวกับเอกสารสำคัญทางราชการ เช่น คำสั่ง ประกาศ และแถลงการณ์ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน

8) งานเก็บรักษา เบิกจ่ายพัสดุ ครุภัณฑ์จัดทำทะเบียนและการซ่อมแซม บำรุงรักษา พัสดุครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง

6.1.2 งานการเจ้าหน้าที่

1) งานบริหารงานบุคลากร

2) งานบรรจุแต่งตั้ง โอน ย้าย และเลื่อนระดับ

3) งานการสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก และการคัดเลือก

4) งานพัฒนาบุคลากร เช่น การฝึกอบรม การสัมมนาการศึกษาดูงาน

และการศึกษาต่อ

5) งานปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานบุคคล

6) งานประเมินผลปฏิบัติงานประจำปี

7) งานอนุมัติปรับปรุงตำแหน่งและอัตราค่าจ้าง

8) งานพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนพนักงานและลูกจ้าง การให้บำเหน็จ

ความชอบเป็นกรณีพิเศษ

6.1.3 สำนักทะเบียนท้องถิ่น

มีหน้าที่เกี่ยวกับงานตามพระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร วางจัดเตรียม การเลือกตั้งและดำเนินการเลือกตั้งงานจัดทำบัตรประชาชน รวมทั้งการบริการประชาชน เกี่ยวกับการแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่

1) งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานรักษาความปลอดภัยของสถานที่ราชการ งานจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน และงานฝึกซ้อมและดำเนินการตามแผน

2) งานรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง

มีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบ และจัดระเบียบในตลาด หาบเร่แผงลอย รวมทั้งกิจการที่น่ารังเกียจ และเป็นอันตรายต่อสุขภาพ งานศึกษาและวิเคราะห์ข่าว เพื่อเสนอแนะวางแผนหรือ โครงการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ

6.2 กองวิชาการและวางแผนงาน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานต่าง ๆ ดังนี้

6.2.1 งานธุรการ

มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ จัดทำงานสารบรรณของกองวิชาการและแผนงาน งานสวัสดิการของกองหนังสือเข้า - ออก จัดทำทะเบียนควบคุมดูแลพัสดุครุภัณฑ์ ประสานงานเกี่ยวกับการประชุมสภาฯ

6.2.2 งานวิเคราะห์นโยบายและแผน

มีหน้าที่เกี่ยวกับงานรวบรวมวิเคราะห์ และให้บริการข้อมูลสถิติที่จำเป็นในการวางแผน และประเมินผลงาน จัดทำแผนพัฒนาเทศบาล งานวิเคราะห์และพยากรณ์การเจริญเติบโตของประชาชนในเทศบาล วิเคราะห์คาดคะเนรายได้ - รายจ่ายของเทศบาลในอนาคตและวิจัยปัญหาในด้าน การปกครอง การบริการและการปฏิบัติงานของเทศบาล งานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทศบาลและ โครงการพิเศษตามนโยบายของรัฐบาล

6.2.3 งานนิติการ

มีหน้าที่ตรวจสอบนิติกรรมสัญญาซื้อ - จ้าง จัดทำร่างระเบียบของเทศบาล งานสอบสวนข้อเท็จจริง สอบสวนวินัยและความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การพิจารณาอุทธรณ์ ต่อพนักงานเทศบาล และลูกจ้าง ติดตามผลกรณีทรัพย์สินของเทศบาลเสียหายงานหรือข้อกฎหมาย งานแจ้งความร้องทุกข์ ดำเนินคดี และฟ้องร้องคดีเป็นกรรมการดำเนินการต่าง ๆ ตามระเบียบพัสดุ

6.2.4 งานประชาสัมพันธ์

มีหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลและสนับสนุนผลงาน นโยบายของผู้บริหาร เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น งานวางแผน ด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่างเทศบาลกับประชาชน ประสานงานกับสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข่าว รวบรวมข้อมูล สถิติ เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์และข้อคิดเห็นของประชาชนเพื่อเสนอแนะผ่านบริหารสงเคราะห์และอำนวยความสะดวกต่อประชาชนที่มาติดต่อราชการ

6.3 กองคลัง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานต่าง ๆ ดังนี้

6.3.1 จัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ฯลฯ ภายในเขตเทศบาล

6.3.2 ปรับปรุงข้อมูลด้านแผนที่ภาษีให้เป็นปัจจุบัน

6.3.3 บริการข้อมูลแผนที่ภาษี

6.3.4 มีหน้าที่เป็นพัสดุกกลางเพื่อจัดหาพัสดุให้กับกอง/ฝ่าย/ตามที่ต้องการให้เป็นไปตามระเบียบ

6.3.5 จัดทำทะเบียนควบคุม ดูแลพัสดุ ครุภัณฑ์ของเทศบาล

6.3.6 มีหน้าที่เบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงินของเทศบาล

6.3.7 จัดทำงานสารบัญ รวบรวมโต้ตอบหนังสือเข้า - ออก

6.4 กองช่าง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานต่าง ๆ ดังนี้

6.4.1 งานธุรการ

6.4.2) งานวิศวกรรม

6.4.3 งานสถาปัตยกรรม

6.4.4 งานควบคุมอาคารและผังเมือง

6.4.5 งานสาธารณูปโภค

6.4.6 งานสาธารณะ

6.4.7 งานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ

6.4.8 งานศูนย์เครื่องจักรกล

6.4.9 งานวิศวกรรมจราจร

6.4.10 งานกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

6.4.11 งานวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

6.5 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานต่าง ๆ

ดังนี้

6.5.1 ฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข

- 1) งานแผนงานสาธารณสุข
- 2) งานกองทุนหลักประกันสุขภาพ
- 3) งานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม
- 4) งานรักษาความสะอาด

5) งานสัตวแพทย์

6.5.2 ฝ่ายบริการและส่งเสริมอนามัย

- 1) งานศูนย์บริการสาธารณสุข
- 2) งานสร้างเสริมสุขภาพ
- 3) งานป้องกันและควบคุมโรค
- 4) งานหน่วยแพทย์ฉุกเฉิน

6.5.3 งานธุรการและการเงิน

- 1) งานการเงิน
- 2) งานพัสดุ
- 3) งานธุรการ

6.6 กองการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานต่าง ๆ ดังนี้

6.6.1 งานแผนงานและโครงการ

6.6.2 งานระบบสารสนเทศ

6.6.3 งานงบประมาณ

6.6.4 งานธุรการ

6.6.5 งานการเจ้าหน้าที่

6.6.6 งานวางแผนบุคลากรและทะเบียนประวัติ

6.6.7 งานการศึกษาปฐมวัย

6.6.8 งานโรงเรียน

6.6.9 งานกิจกรรมนักเรียน

6.6.10 งานส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตร

6.6.11 งานกิจกรรมเด็กและเยาวชน

6.6.12 งานกีฬาและนันทนาการ

6.6.13 งานกิจการศาสนา

6.6.14 งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

6.6.15 งานพัฒนาวิชาการ

6.6.16 งานวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา

6.6.17 งานบริการทางการศึกษา

6.7 กองสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานต่าง ๆ ดังนี้

6.7.1 งานสังคมสงเคราะห์

6.7.2 งานสวัสดิการและเยาวชน

6.7.3 งานกิจการสตรีและคนชรา

6.7.4 งานพัฒนาชุมชน

6.7.5 งานชุมชนเมือง

6.7.6 งานส่งเสริม และสวัสดิการสังคม

แผนภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลเมืองนครพนม

ที่มา : กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองนครพนม. (2556 : 30)

7 สถาบันการศึกษาสังกัดเทศบาล

- 7.1 โรงเรียนเทศบาล 1 (หนองแสง)
- 7.2 โรงเรียนเทศบาล 2 (ถนนบำรุงเมือง)
- 7.3 โรงเรียนชุมชนเทศบาล 3 (พินิจพิทยานุสรณ์)
- 7.4 โรงเรียนเทศบาล 4 (รัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี)
- 7.5 โรงเรียนเทศบาล 5 (สมพรอภัยโส)
- 7.6 โรงเรียนเทศบาล 6 (ขงใจยุทธ)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 งานวิจัยในประเทศ

ถม ทรัพย์เจริญ (2535 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดยโสธร พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง ผู้ที่มีรายได้สูงมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรมกับผู้ที่มีอาชีพอื่นมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

วัชรภรณ์ เอี่ยมสะอาด (2538 : 96) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารบ้านเมือง การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม ตั้งใจในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม การติดต่อผู้นำชุมชน การได้รับการฝึกอบรมหรือการศึกษาเพิ่มเติม รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การมีตำแหน่งในชุมชน ความเข้าใจในงานของสตรี ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน

ฤทัยรัตน์ กากิ่ง (2543 : 97) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ อำเภพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากกว่าประชาชนเพศหญิง อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ทุกองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับ

การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ในทุกองค์ประกอบเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง รายได้มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบการสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมีความสัมพันธ์กับรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สินธุ์ มุ่งดี (2545 : 91) ได้ศึกษาเรื่อง สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สตรีในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งการศึกษา รายได้ อาชีพ ประสบการณ์การเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการฝึกอบรม เป็นปัจจัยสนับสนุนสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

สุรัสวดี หุ่นพยนต์ และ ชนาธิป บุญเกตุ (2546 : 90) ได้ศึกษาเรื่อง สตรีกับบทบาทในการเข้าร่วมองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) บริบททางสังคม วัฒนธรรมและการเมือง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิก อบต. หญิงที่ได้รับเลือกเข้ามาทำงานใน อบต. ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานทั่ว ๆ ไป ไม่ค่อยมีบทบาทความสำคัญมากนัก ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างบางคนที่ได้รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับการบริหารงาน และการตัดสินใจบ้าง ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผิดชอบงานที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารนั้น มักจะเป็นบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อชุมชนมาก่อน เป็นที่รู้จักและยอมรับของชุมชนมาก่อน จึงเป็นที่ยอมรับของสมาชิก อบต. ที่เป็นผู้ชายด้วย

ประมวล นาดัน (2547 : 89) ได้ทำการศึกษาบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สตรีในส่วนปกครองท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ มีบทบาทความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับดี อันเป็นผลมาจากที่ได้รับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทุกขั้นตอน และการได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น อีกทั้งกระแสการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ของสตรีประกอบกับการที่รัฐบาลเห็นความสำคัญของสตรีที่เป็นพลังในการพัฒนาตั้งแต่ระดับกรากหญ้าจนถึงระดับประเทศ โดยเฉพาะในการปกครองระดับท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั้งชายและหญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

ปิยะฉัตร พึ่งเกียรติศรีศรี (2547 : 79) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สันติ สันทัด (2547 : 78) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า บทบาททางการเมืองของสตรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สตรีที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีบทบาททางการเมืองไม่แตกต่างกัน

สกาเวื่อน เวชสัมพันธ์ (2549 : 88) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในแขวงเมืองราย เทศบาลนครเชียงใหม่ ” ผลการศึกษาพบว่า สตรีในแขวงเมืองรายส่วนใหญ่ มีความรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเรื่องการเลือกตั้งถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคนไทย แต่ ไม่ทราบว่าการยุบสภานั้นเป็นอำนาจของใคร และ โดยภาพรวมสตรีในแขวง เมืองรายมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง ความคิดทางการเมืองในขณะนี้ คือเห็นว่านักการเมืองชอบทะเลาะเบาะแว้งกันโดยไม่ สนใจถึงผลเสียประเทศ แต่ก็เชื่อว่าการเมืองของไทยมีแนวโน้มจะดีขึ้นในอนาคต สตรีในแขวงเมืองรายมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประจำถึงค่อนข้างบ่อยกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การพูดคุยการเมืองและการชักชวนบุคคลอื่น ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ภาพรวมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในแขวงเมืองรายอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่าเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ต่อระบบการเมืองและความต้องการสนับสนุนและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยและผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง สรุปได้ว่าสตรีในแขวงเมืองรายมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าสูงกว่าการมีส่วนร่วม

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2551 : 84) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ และด้านการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจำแนกตาม อายุ พบว่าไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามการศึกษาและอาชีพ พบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปนัดดา โศคนุช (2551 : 87) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชุมชนยอมรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในระดับสูง บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสภา อบต.สตรี กับ อบต.ชาย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งการทำหน้าที่ในบางด้านสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก็สามารถทำงานได้ดีกว่า และสามารถทำงานสองคล้องกับทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี

สัมพันธ์ ภู่มมาลา (2552 : 89) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1. บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี พบว่าในภาพรวมแล้วกลุ่มสตรีมีบทบาทในทางการเมืองท้องถิ่นค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการติดตาม ตรวจสอบ แม้กลุ่มสตรีส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่นเป็นอย่างดี

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มสตรี พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประการ คือ ปัจจัยด้านอาชีพ พบว่าระดับความสนใจทางการเมืองมีน้อย เนื่องจากประชาชนที่อาศัยในเขตอำเภอไชยปราการจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้งในและต่างอำเภอ แบบไปเช้าเย็นกลับ รวมถึงการไปค้างคืน ทำให้ระดับความสนใจและการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อยตามมาปัจจัยด้านรายได้ เนื่องจากประชาชนในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมีฐานะทางการเงินค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนในเขตอำเภอเมืองดังนั้นประชาชนจึงให้ความสำคัญกับการแสวงหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพมากกว่า และปัจจัยด้านสังคมเนื่องจากการจะเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองระดับท้องถิ่นนั้น โดยมากยังมีการยึดติดกับเพศ ทั้งสืบเนื่องจากการเป็นสังคมแบบเดินค่อนข้างมาก คือการให้การยอมรับนับถือเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมีน้อยตามมา

2 งานวิจัยต่างประเทศ

Nie ; Powell and Prewitt. 1969 : 245 ; อ้างถึงใน สัมพันธ์ ภู่มมาลา. (2552 : 91) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างสังคมกับการเข้าร่วมทางการเมือง 5 ประเทศ ได้แก่ อังกฤษสหรัฐอเมริกา เยอรมัน อิตาลีและเม็กซิโก ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง 4 ด้าน ประกอบด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การร่วมรณรงค์หาเสียง การมีกิจกรรมในชุมชน และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่า บุคคลมีฐานะทางสังคมดี อัน

สืบเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าชนชั้นอื่น ๆ และมีแนวโน้มจะเข้าเป็นสมาชิกองค์กรต่างๆ สูงกว่าชนชั้นอื่นและสมาชิกปฏิบัติการขององค์กรมีแนวโน้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรใด

Peters and Kinder. 1982 ; อ้างถึงใน สัมพันธ์ ภูมมาลา (2552 : 91) ได้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้หญิงกับการเมือง ซึ่งพบว่าผู้หญิงมักได้รับการสนับสนุนในทางการเมืองน้อยกว่าชาย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมองผู้หญิงอ่อนแอกว่าผู้ชาย นั่นคือเหตุผลว่าทำไมในอดีตผู้หญิงได้รับผลตอบแทนจากการใช้จ่ายไปในการหาเสียงน้อยกว่าผู้ชายด้วย เมื่อพูดถึงผู้หญิงมักมีการรายงานเรื่องรูปร่าง ความสวยงาม ขณะที่ผู้ชายมักได้รับการกล่าวถึงในเรื่องความสามารถ คุณสมบัติ ผู้หญิงในชีวิตการเมืองมักถูกจัดวางในมาตรฐานของพฤติกรรมต่างระดับกับชาย ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงที่พูดจาจะฉาน เร็วและเสียงดัง จะดูเป็นคนก้าวร้าว ขณะที่ผู้ชายที่มีลักษณะเช่นนี้จะถูกมองว่าเป็นคนตรงไปตรงมาแทน

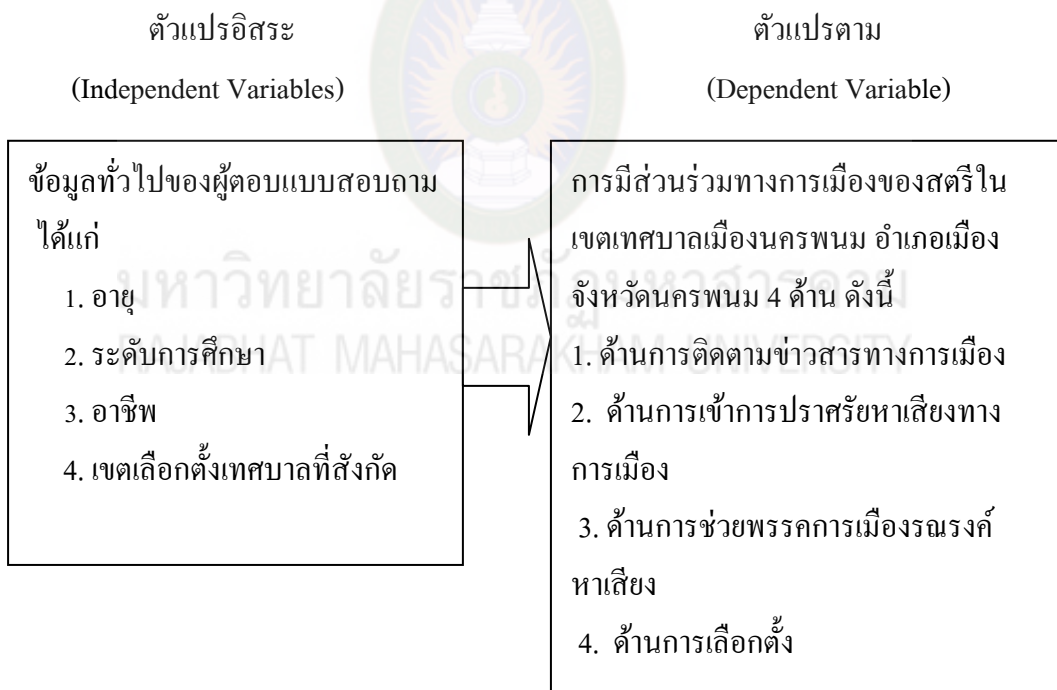
Rosenstone and Hanson. 1993 ; Carroll. 1994 ; อ้างถึงใน สัมพันธ์ ภูมมาลา. (2552 : 91) ได้วิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง พบว่า ในอดีตผู้หญิงมักไม่มีส่วนในเรื่องของการเมือง และไม่ได้รับการพัฒนาให้เพิ่มทักษะ ไม่มีประสบการณ์และมีการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานชาย ผู้หญิงยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการเมืองน้อยกว่าชาย ดังนั้นเมื่อผู้หญิงลงสมัครรับเลือกตั้งจะมีประชาชนเพียงส่วนน้อยที่คิดว่าผู้หญิงคนนั้นมีความสามารถสูง ในอดีตอาชีพของผู้หญิงมักไม่ส่งผล หรือมีส่วนช่วยผลักดันให้ผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับสังคมเท่าที่ควร ตลอดจนการจะมีผู้ใหญ่ที่จะช่วยหาทุนสนับสนุนได้ก็ค่อนข้างน้อยกว่าชาย ในอดีตผู้หญิงก็ค่อนข้างพบกับความยากลำบากในเรื่องการทำงานทางการเมือง

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานภาพทางเพศ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่มีต่อความคิดเห็นของชุมชนในการยอมรับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี อีกทั้งตัวสตรีเองก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย ทั้งนี้เพราะสตรีได้รับการอบรมสั่งสอน ผ่านกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมให้ยอมรับในสถานภาพและบทบาทที่ค้อยกว่าผู้ชาย ยอมให้ผู้ชายเป็นผู้นำ ซึ่งมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเกิดเป็นความเคยชิน ทำให้สตรีไม่มีความกระตือรือร้น และสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยคิดว่าเป็นเรื่องของผู้ชาย ผู้หญิงมีหน้าที่เฉพาะในครัวเรือนเท่านั้น ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่ายที่จะต้องสร้างความตระหนักรับรู้ของสังคมให้เห็นถึงความสำคัญและศักยภาพของสตรี และจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมานั้น เมื่อนำมาประกอบ

การศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษายาทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์

กรอบแนวคิดการวิจัย

นักวิชาการได้นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้เช่น เกษม อุทยานิน (2516 : 120 – 121) ได้เสนอไว้ 4 รูปแบบ จรูญ สุภาพ (2528 : 331 – 334) ได้เสนอไว้ 5 รูปแบบ ส่วน สิทธิพันธ์ พุทธหุณ (2547 : 34) ได้เสนอไว้ 5 รูปแบบ สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ เสนอไว้ 5 รูปแบบ และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม แล้ว ผู้วิจัย ได้นำรูปแบบของ สุพจน์ บุญวิเศษ (2551 : 40 - 42) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix Research) คือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม และมีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 13,997 คน (เทศบาลเมืองนครพนม. (2556 : 24)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตเทศบาลเมืองนครพนม และมีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 389 คน ได้มาโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ Yamane Taro. (1973 : 727) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น กำหนดที่ร้อยละ .05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} &= \frac{13,997}{1 + (13,997 \times .05)^2} \\ &= \frac{13,997}{1 + (13,997 \times .0025)} \end{aligned}$$

n = 388.89 คน

เพื่อให้ได้จำนวนเต็ม ผู้วิจัยจึงเพิ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็น 389 คน

ตารางที่ 2 เขตเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

เขตเลือกตั้ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เขตเลือกตั้งที่ 1	4,510	125
เขตเลือกตั้งที่ 2	4,801	134
เขตเลือกตั้งที่ 3	4,686	130
รวม	13,997	389

1.3 การสุ่มตัวอย่าง

1.3.1 สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากทุกหน่วยของการวิจัย คือจากทุกเขตเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 3 เขต จากนั้นใช้วิธีการกำหนดสัดส่วน ตามจำนวนประชากรแต่ละเขตเลือกตั้งในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

1.3.2 ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

ใช้วิธีการเขียนชื่อ ที่อยู่ของประชากร จำนวน 13,997 คน ลงในกล่องแยกเป็นรายเขต จำนวน 3 กล่อง แล้วจับสลากชื่อครั้งละ 1 ใบ แล้วทำการบันทึกชื่อ แล้วนำสลากกลับไปลงในกล่อง เพื่อให้ทุกรายชื่อมีโอกาสถูกเลือกเท่า ๆ กัน หากหยิบได้ใบเดิม ใส่กลับเข้าไปใหม่ และหยิบใหม่ ทำเช่นนี้จนได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวนของแต่ละเขตเลือกตั้ง

2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

1.1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประกอบด้วยอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งที่สังกัด

1.2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน 32 ข้อ ทั้ง 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

1.3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

2.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข และเสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

3 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความ สอดคล้องของเนื้อหา ภาษา และการวัดผลประเมิณผล กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดย วิธีการ IOC (Index Of Item - Objective Congruence) บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 100) โดย กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.2 ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย

3.2.1 นางมุกดา แก่นสุวรรณ วุฒิการศึกษา ปริญญารัฐประศาสนศาสตร

มหาบัณฑิต สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

3.2.2 นางสาวเสาวลักษณ์ สิงห์เสนา วุฒิการศึกษา ก.ศ.บ. (สาขาภาษาไทย)

ตำแหน่ง ครูอันดับ คศ.3 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา อำเภอ ศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3.2.3 นางวิชุดา โขกฎเขียว วุฒิการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมิน

และวัดผลการศึกษา) ตำแหน่งครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 9 จังหวัดขอนแก่นเป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านวัดผลและประเมินผล

3.2.4 นำแบบสอบถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .66 ขึ้นไป ไปทดลองใช้ (Try out)

กับประชากรการวิจัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .91

3.2.5 แบบสัมภาษณ์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมือง

นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

- 1) การสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2) การทดลองใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองนครพนม เพื่อให้สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ตอบแบบสอบถาม

1.2 กำหนดให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 คน เพื่อนำแบบสอบถาม แจกให้กลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยชี้แจงวิธีการในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

1.3 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากผู้ช่วยผู้วิจัย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยกำหนดขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์

- 1) เตรียมประเด็นคำถาม
- 2) นัดหมายวัน เวลาที่จะสัมภาษณ์โดยประสานงานทางโทรศัพท์
- 3) เตรียมเครื่องบันทึกเสียงและสมุดจดบันทึก

2.1.2 ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์

1) ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัย แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ยกเว้นผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์จะให้บันทึก

2) เริ่มสัมภาษณ์ โดยการสนทนา เรียงตามลำดับของข้อคำถาม

2.1.3 ขั้นตอนหลังการสัมภาษณ์ ใช้เวลาหลังการสัมภาษณ์ตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง พบว่าสมบูรณ์ถูกต้องทุกฉบับ

2 ลงรหัสแบบสอบถามตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อโดยกำหนดคะแนน ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก กำหนดให้ 4 คะแนน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

4 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปพร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

ค่าเฉลี่ย ความหมายของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.51 - 5.00 การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด

3.51 - 4.50 การมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก

2.51 - 3.50	การมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง
1.51 - 2.50	การมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย
1.00 - 1.50	การมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด

สถิติในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย ได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้

1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2 การวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA : F - Test) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 119) ในกรณีพบความแตกต่างรายคู่ จะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการ LSD. (Least Square Difference)

4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนออภิปรายเชิงพรรณนา (Descriptive)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
SS	แทน	ผลรวมของค่าความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)
F	แทน	สถิติทดสอบนัยสำคัญความแปรปรวนของตัวแปรอิสระ 3 ตัวขึ้นไป
Sig	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมประกอบด้วย

- 2.1. วิเคราะห์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน
- 2.2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม รายด้านและจำแนกเป็นรายข้อ
3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน
4. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของสตรีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 18--30 ปี	93	23.91
1.2 31-45 ปี	172	42.21
1.3 46 ปี ขึ้นไป	124	31.88
รวม	389	100.00
2. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	81	20.83
3.2 มัธยมศึกษาหรือ ปวช.	139	35.73
3.3 อนุปริญญาหรือ ปวส. และสูงกว่าขึ้นไป	169	43.44
รวม	389	100.00
3. อาชีพ		
3.1 รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	87	22.36
3.2 ประกอบธุรกิจส่วนตัว	133	34.19
3.3 เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	65	16.71
3.4 ลูกจ้างภาครัฐ/เอกชน	104	26.74
รวม	389	100.00

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
4. เขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัด		
4.1 เขตเลือกตั้งที่ 1	147	37.80
4.2 เขตเลือกตั้งที่ 2	133	34.19
4.3 เขตเลือกตั้งที่ 3	109	16.71
รวม	389	100.00

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 389 คน จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 45 จำนวน 172คน (ร้อยละ 42.21) รองลงมา มีอายุ 46 ปี ขึ้นไป จำนวน 124 คน(ร้อยละ 31.88) และอายุ 18 - 30 ปี จำนวน 93 คน (ร้อยละ 23.91) จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. และสูงกว่าขึ้นไป จำนวน 169 คน (ร้อยละ 43.44) รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. จำนวน 139 คน (ร้อยละ 35.73) และระดับประถมศึกษาจำนวน 81 คน (ร้อยละ 20.83) จำแนกตามอาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 133 คน (ร้อยละ 34.19) รองลงมา ลูกจ้างภาครัฐ/เอกชนจำนวน 104 คน (ร้อยละ 26.74) รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 87 คน (ร้อยละ 22.36) และเกษตรกร/รับจ้างทั่วไป จำนวน 65 คน (ร้อยละ 16.71) จำแนกตามเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัด พบว่า ส่วนใหญ่สังกัดเขตเลือกตั้งที่ 1 จำนวน 147 คน (ร้อยละ 37.79) รองลงมา สังกัด เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 133 คน (ร้อยละ 34.19) และสังกัดเขตเลือกตั้งที่ 3 จำนวน 109 คน (ร้อยละ 16.71)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมือง นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

1. ผลการ วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมือง นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง ของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.74	0.79	มาก
2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง	3.60	0.81	มาก
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง	3.55	0.68	มาก
4. ด้านการเลือกตั้ง	3.65	0.97	มาก
รวม	3.63	0.73	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.74$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.65$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X} = 3.65$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X} = 3.55$)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม รายด้านและจำแนกเป็นรายข้อ จำนวน 4 ด้าน ดังตารางที่ 13 - 16

2.1 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการติดตาม ข่าวสารทางการเมือง โดยรวมจำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์เป็นประจำ	3.93	0.86	มาก
2. การติดตามข่าวสารทางการเมืองทางวิทยุเป็นประจำ	3.90	0.80	มาก
3. การติดตามข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนโดยทางหนังสือพิมพ์	3.78	0.84	มาก
4. การติดตามข่าวสารทางการเมืองทางหนังสือพิมพ์เป็นประจำ	3.75	0.79	มาก
5. การอ่านบทความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองลงในสิ่งพิมพ์อย่างสม่ำเสมอ	3.64	0.81	มาก
6. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานเป็นประจำ	3.76	0.80	มาก
7. การติดตามข่าวสารการแถลงนโยบายของรัฐบาลสม่ำเสมอ	3.57	0.82	มาก
8. การติดตามข่าวสารเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลรัฐบาลอย่างสม่ำเสมอ			
รวม	3.74	0.79	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์เป็นประจำ ($\bar{X} = 3.93$) การติดตามข่าวสารทางการเมืองทางวิทยุเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.90$) การติดตามข่าวสารการปฏิบัติ

หน้าที่ของผู้แทนโดยทางหนังสือพิมพ์ ($\bar{X}=3.90$) การติดตามข่าวการแถลงนโยบายของรัฐบาล
 สม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.76$) การติดตามข่าวสารทางการเมืองทางหนังสือพิมพ์เป็นประจำ ($\bar{X}=3.75$)
 การอ่านบทความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองลงในสิ่งพิมพ์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.64$)
 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานเป็นประจำ
 ($\bar{X}=3.62$) และการติดตามข่าวการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลรัฐบาลอย่างสม่ำเสมอ
 ($\bar{X}=3.57$)

2.2 ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ การมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
 ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง โดยรวม และจำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. การร่วมฟังคำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประจำ	3.51	0.84	มาก
2. การร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะชอบพรรค	3.68	0.81	มาก
3. การไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะชอบนโยบายพรรคเป็นประจำ	3.56	0.79	มาก
4. การไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะมีความศรัทธาหัวหน้าพรรค	3.38	0.78	มาก
5. การไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะศรัทธาผู้สมัคร	3.80	0.80	มาก
6. การไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะมีการเสนอผลประโยชน์	3.71	0.83	มาก
7. การไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะกลุ่มสนับสนุนของผู้สมัครมาชักชวน	3.60	0.82	มาก
รวม	3.60	0.81	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมือง นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ อยู่ใน ระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ การไปฟังการปราศรัยหาเสียง ของผู้สมัครเพราะศรัทธาผู้สมัคร ($\bar{X}=3.80$) การไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะมี การเสนอผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.71$) การร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะชอบพรรค ($\bar{X}=3.68$) การไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะกลุ่มสนับสนุนของผู้สมัครมา ชักชวน ($\bar{X}=3.60$) การไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะชอบนโยบายพรรคเป็น ประจำ ($\bar{X}=3.56$) การร่วมฟังคำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประจำ ($\bar{X}=3.56$) และการ ไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะมีความ ศรัทธาหัวหน้าพรรค ($\bar{X}=3.38$)

2.3 ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง โดยรวม และจำแนกเป็นรายข้อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. การรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองโดยการติดป้าย ประชาสัมพันธ์	3.50	0.76	ปานกลาง
2. การรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองโดยการชักชวนคน ไปลงคะแนนให้พรรคการเมืองที่ท่านสนับสนุน	3.54	0.75	มาก
3. การรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองที่เห็นว่ามีความ โน้ม จะได้เป็นรัฐบาล	3.44	0.69	ปานกลาง
4. การเคยบริจาคเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองใน การรณรงค์หาเสียง	3.71	0.70	มาก
รวม	3.55	0.68	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ การเคยบริจาคเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.71$) การรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองโดยการชักชวนคนไปลงคะแนนให้พรรคการเมืองที่ท่านสนับสนุน ($\bar{X}=3.54$) การรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองโดยการติดป้ายประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.50$) และการรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองที่ท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมจะได้เป็นรัฐบาล ($\bar{X}=3.44$)

2.4 ด้านการเลือกตั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
 ด้านการเลือกตั้งโดยรวม และจำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วน ร่วม
1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับชาติตามหน้าที่ทุกครั้งทั้ง และระดับท้องถิ่น	3.83	1.03	มาก
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตามหน้าที่ทุกครั้ง	3.74	1.00	มาก
3. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะต้องการให้ได้ตัวแทนที่มี คุณภาพ	3.63	0.96	มาก
4. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะเข้าใจการเมืองอย่างดี	3.72	0.99	มาก
5. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้ ที่มีบุญคุณต่อท่าน	3.49	0.98	ปานกลาง
6. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้ มีอิทธิพลในท้องถิ่น	3.78	1.05	มาก
7. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความพึงพอใจต่อ นโยบายของพรรคการเมือง	3.68	0.98	มาก
8. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธา พรรค การเมือง	3.65	1.02	มาก
9. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธา หัวหน้า พรรคการเมือง	3.58	1.01	มาก
10. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธา ผู้สมัครใน พรรค	3.56	0.97	มาก
11. ก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เคยตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มี สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทุกครั้ง	3.54	0.99	มาก
รวม	3.65	0.97	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมือง นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 10 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ เรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับชาติตามหน้าที่ทุกครั้งทั้งและระดับท้องถิ่น ($\bar{X}=3.83$) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ($\bar{X}=3.78$) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตามหน้าที่ทุกครั้ง ($\bar{X}=3.74$) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะเข้าใจการเมืองอย่างดี ($\bar{X}=3.72$) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความพึงพอใจ ต่อนโยบายของพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.68$) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธา พรรคการเมือง ($\bar{X}=3.65$) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะต้องการให้ได้ตัวแทนที่มีคุณภาพ ($\bar{X}=3.63$) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธา หัวหน้าพรรคการเมือง ($\bar{X}=3.58$) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธา ผู้สมัครในพรรค ($\bar{X}=3.54$) และท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้ที่มีบุญคุณต่อท่าน ($\bar{X}=3.49$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมือง นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุ ต่างกัน
โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	อายุ								
	18-30 ปี		ระดับการมีส่วนร่วม	31-45 ปี		ระดับการมีส่วนร่วม	46ปีขึ้นไป		ระดับการมีส่วนร่วม
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.72	0.85	มาก	3.76	0.81	มาก	3.74	0.77	มาก
2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง	3.58	0.91	มาก	3.59	0.87	มาก	3.64	0.78	มาก
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง	3.53	0.70	มาก	3.58	0.69	มาก	3.54	0.68	มาก
4. ด้านการเลือกตั้ง	3.65	1.01	มาก	3.68	0.99	มาก	3.62	1.02	มาก
	3.62	0.84	มาก	3.65	0.82	มาก	3.63	0.78	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัด ที่มีอายุ ต่างกัน ปรากฏ ดังนี้

อายุ 18 - 30 ปี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.72$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.65$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.58$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.53$)

อายุ 31 - 45 ปี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.76$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.68$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.59$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.58$)

อายุ 46 ปี ขึ้นไป พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.74$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.64$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.62$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.54$)

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	.897	2	.449	1.675	.189
	ภายในกลุ่ม	103.472	386	.268		
	รวม	104.369	388			
2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	1/582	2	.791	2.565	.078
	ภายในกลุ่ม	119.025	386	.308		
	รวม	120.607	388			
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง	ระหว่างกลุ่ม	.604	2	.302	.712	.491
	ภายในกลุ่ม	163.714	386	.424		
	รวม	164.318	388			
4. ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	.772	2	.386	1.303	.273
	ภายในกลุ่ม	114.316	386	.296		
	รวม	115.088	388			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.857	2	.428	1.721	.180
	ภายในกลุ่ม	96.078	386	.249		
	รวม	96.935	388			

จากตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุ ต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	ระดับการศึกษา								
	ประถมศึกษา		ระดับการมีส่วนร่วม	มัธยมศึกษา		ระดับการมีส่วนร่วม	อนุปริญญาฯ		ระดับการมีส่วนร่วม
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.71	0.83	มาก	3.73	0.84	มาก	3.78	0.80	มาก
2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง	3.56	0.90	มาก	3.59	0.88	มาก	3.65	0.77	มาก
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง	3.52	0.69	มาก	3.58	0.67	มาก	3.55	0.64	มาก
4. ด้านการเลือกตั้ง	3.66	1.00	มาก	3.67	0.97	มาก	3.62	1.03	มาก
	3.61	0.83	มาก	3.64	0.80	มาก	3.65	0.79	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน ปรากฏ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.71$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.66$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.56$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.52$)

ระดับมัธยมศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.73$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.67$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.59$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.58$)

ระดับอนุปริญญาและสูงกว่า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.78$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.65$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.62$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.55$)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	.940	2	.470	1.773	.175
	ภายในกลุ่ม	102.381	386	.265		
	รวม	103.321	388			
2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	.200	2	.100	.347	.726
	ภายในกลุ่ม	111.316	386	.288		
	รวม	115.516	388			
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง	ระหว่างกลุ่ม	.076	2	.038	.084	.915
	ภายในกลุ่ม	173.315	386	.449		
	รวม	173.391	388			
4. ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	.302	2	.151	.471	.603
	ภายในกลุ่ม	123.864	386	.320		
	รวม	124.166	388			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.241	2	.120	1.128	.219
	ภายในกลุ่ม	88.763	386	.229		
	รวม	89.004	388			

จากตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนมอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี	อาชีพ											
	รับราชการ		ระดับการมีส่วนร่วม	ธุรกิจส่วนตัว		ระดับการมีส่วนร่วม	เกษตรกรฯ		ระดับการมีส่วนร่วม	ลูกจ้างฯ		ระดับการมีส่วนร่วม
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.76	0.90	มาก	3.78	0.87	มาก	3.72	0.79	มาก	3.70	0.77	มาก
2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง	3.58	0.80	มาก	3.57	0.83	มาก	3.63	0.78	มาก	3.62	0.81	มาก
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง	3.51	0.67	มาก	3.57	0.71	มาก	3.60	0.72	มาก	3.52	0.69	มาก
4. ด้านการเลือกตั้ง	3.66	0.99	มาก	3.64	1.01	มาก	3.67	1.02	มาก	3.63	0.96	มาก
รวม	3.62	0.69	มาก	3.64	0.87	มาก	3.65	0.77	มาก	3.62	0.89	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพ ต่างกัน ปรากฏ ดังนี้

อาชีพรับราชการฯ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.76$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.66$) ด้านการเข้าฟังอภิปราย

ปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.58$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.51$)

อาชีพธุรกิจส่วนตัว พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.78$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.64$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.57$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.57$)

อาชีพเกษตรกร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.72$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.67$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.63$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.60$)

อาชีพลูกจ้าง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.70$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.63$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.62$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}=3.52$)

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพ ต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมทาง การเมืองของสตรี	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการติดตาม ข่าวสารทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2.340	3	.780	2.943	.076
	ภายในกลุ่ม	102.030	385	.265		
	รวม	104.369	388			
2. ด้านการเข้าฟัง อภิปรายปราศรัยหา เสียงทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	2.314	3	.771	2.510	.091
	ภายในกลุ่ม	118.293	385	.307		
	รวม	120.607	388			
3. ด้านการช่วยพรรค การเมืองรณรงค์หาเสียง	ระหว่างกลุ่ม	2.134	3	.711	1.689	.169
	ภายในกลุ่ม	162.184	385	.421		
	รวม	164.318	388			
4. ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	1.995	3	.665	2.263	.098
	ภายในกลุ่ม	113.093	385	.294		
	รวม	115.088	388			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.045	3	.682	2.766	.087
	ภายในกลุ่ม	94.889	385	.246		
	รวม	96.935	388			

จากตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขต
เทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็น
รายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมือง นครพนมอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาลต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของสตรี	เขตเลือกตั้ง สท.								
	เขตที่ 1		ระดับ การมี ส่วน ร่วม	เขตที่ 2		ระดับ การมี ส่วน ร่วม	เขตที่ 3		ระดับ การมี ส่วน ร่วม
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการติดตาม ข่าวสารทางการเมือง	3.77	0.84	มาก	3.75	0.83	มาก	3.70	0.81	มาก
2. ด้านการเข้าฟัง อภิปรายปราศรัยหา เสียงทางการเมือง	3.59	0.96	มาก	3.63	0.84	มาก	3.58	0.90	มาก
3. ด้านการช่วยพรรค การเมืองรณรงค์หา เสียง	3.58	0.70	มาก	3.54	0.71	มาก	3.53	0.77	มาก
4. ด้านการเลือกตั้ง	3.68	1.03	มาก	3.60	0.98	มาก	3.67	0.74	มาก
	3.65	0.84	มาก	3.63	0.80	มาก	3.62	0.77	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมือง นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาล ต่างกัน ปรากฏ ดังนี้

สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาลเขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) เมื่อ จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.77$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.68$) ด้านการเข้าฟัง อภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ($\bar{X}=3.59$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หา เสียง ($\bar{X}=3.58$)

สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาลเขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) เมื่อ จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}=3.75$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทาง

การเมือง ($\bar{X} = 3.63$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.60$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองพรรค
หาเสียง ($\bar{X} = 3.54$)

สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาล เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อจำแนกเป็นราย
ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตาม
ข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.67$) ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัย
หาเสียงทางการเมือง ($\bar{X} = 3.58$) และด้านการช่วยพรรคการเมืองพรรค
หาเสียง ($\bar{X} = 3.53$)

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมือง
นครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาล ต่างกัน
โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรี	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	M S	F	Sig.
1. ด้านการติดตามข่าวสาร ทางการเมือง	ระหว่างกลุ่ม	.599	2	.299	1.095	.165
	ภายในกลุ่ม	100.670	386	.273		
	รวม	101.2 69	388			
2. ด้านการเข้าฟังอภิปราย ปราศรัยหาเสียงทาง การเมือง	ระหว่างกลุ่ม	.323	2	.161	.517	.592
	ภายในกลุ่ม	120.284	386	.311		
	รวม	120.607	388			
3. ด้านการช่วยพรรค การเมืองพรรคหาเสียง	ระหว่างกลุ่ม	.116	2	.058	.136	.987
	ภายในกลุ่ม	164.202	386	.425		
	รวม	164.318	388			
4. ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	.029	2	.014	.500	.563
	ภายในกลุ่ม	115.059	386	.028		
	รวม	115.088	388			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.128	2	.064	.256	.831
	ภายในกลุ่ม	96.807	386	.250		
	รวม	96.935	388			

จากตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชน เขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่สังกัดเขตเลือกตั้งเทศบาลต่างกัน โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีใน เขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ตารางที่ 17 ข้อเสนอแนะของสตรี และความถี่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีใน เขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ข้อเสนอแนะของสตรี	ความถี่
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	
1.1 สตรีควรติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ	32
1.2 สตรีควรจัดตั้งกลุ่มทางการเมืองเพื่อติดตามสถานการณ์บ้านเมือง	22
1.3 สตรีควรจัดตั้งชมรมเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มสตรี	9
2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง	
2.1 สตรีควรติดตามการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมืองบ่อยๆ	24
2.2 สตรีควรติดตามการปราศรัย หาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองทุกระดับ	20
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง	
3.1 สตรีทุกคนควรสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนชอบ	27
3.2 สตรีควรช่วยพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกหาเสียงในการเลือกตั้ง	11
4. ด้านการเลือกตั้ง	
4.1 ควรตั้งกลุ่มสตรีต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงอย่างจริงจัง	34
4.2 สตรีควรสมัครรับเลือกตั้งทุกระดับ	29
4.3 สตรีควรไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง	14
4.4 สตรีควรเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกระดับแถลงนโยบายให้กลุ่มสตรีฟัง	9

จากตารางที่ 17 ข้อเสนอแนะของสตรี และ ความถี่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ปรากฏแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
  - 1.1 สตรีควรติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ(32)
  - 1.2 สตรีควรจัดตั้งกลุ่มทางการเมืองเพื่อติดตามสถานการณ์บ้านเมือง(22)
  - 1.3 สตรีควรจัดตั้งชมรมเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มสตรี(9)
2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง
  - 2.1 สตรีควรติดตามการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมืองบ่อยๆ(24)
  - 2.2 สตรีควรติดตามการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองทุกระดับ(20)
3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง
  - 3.1 สตรีทุกคนควรสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนชอบ(27)
  - 3.2 สตรีควรช่วยพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกหาเสียงในการเลือกตั้ง(11)
4. ด้านการเลือกตั้ง
  - 4.1 ควรตั้งกลุ่มสตรีต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงอย่างจริงจัง(34)
  - 4.2 สตรีควรสมัครรับเลือกตั้งทุกระดับ(29)
  - 4.3 สตรีควรไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง(14)
  - 4.4 สตรีควรเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกระดับแถลงนโยบายให้กลุ่มสตรีฟัง(9)

ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 10 คน โดยผู้วิจัยสรุป แต่ละด้าน ดังนี้

ข้อคำถาม : ท่านคิดว่าสตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านต่อไปนี้อย่างไร และมีข้อเสนอแนะอย่างไร

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี สภาพปัจจุบันสตรีติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการความเจริญด้านการสื่อสาร ทั้งทางวิทยุ ทีวี หนังสือพิมพ์ สารสารต่าง ๆ แม้แต่วารสารของสตรีปรากฏข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ประกอบกับมีสตรีสมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองมากขึ้นทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น มีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น แต่ยังไม่มากพอเมื่อเปรียบเทียบกับบุรุษ

1.2 ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การติดตามข่าวสารทางการเมืองของสตรีอยู่ในระดับสูง ขึ้น ควรมีการจัดตั้งกลุ่มสตรีติดตามข่าวสารทางการเมือง หรือมีตัวแทนกลุ่มแม่บ้านสมัครรับ

เลือกตั้งเพื่อให้สตรีให้ความสนใจ และติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือสถาบันการศึกษาควรกระตุ้นให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น

2. ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง

2.1 การมีส่วนร่วมของสตรี สภาพปัจจุบันการการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง ของสตรียังมีไม่มากเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะประเพณีตั้งแต่อดีตมา มีความเชื่อว่าการปราศรัยหาเสียงเป็นเรื่องของผู้ชาย หรืออาจเป็นเพราะหน้าที่แม่บ้านเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สตรีมีโอกาสดำเนินการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมืองไม่มาก อีกประการหนึ่งอาจเป็นไปได้ว่า การปราศรัยหาเสียงทางการเมืองส่วนใหญ่จะทำในช่วงเวลากลางคืน เป็นเวลาที่ ไม่เหมาะกับสตรี ไม่ว่าจะมียาฉีด

2.2 ข้อเสนอแนะ หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริมให้สตรีเข้าฟังการเข้าฟังอภิปราย โดยอาจเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติปราศรัยหาเสียงทางการเมืองในหน่วยงาน หรือในสถาบันการศึกษาทุกระดับ หรือเชิญผู้สมัครที่เป็นสตรีปราศรัยหาเสียงทางการเมืองในหน่วยงาน

3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง

3.1 การมีส่วนร่วมของสตรี สภาพปัจจุบันการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงของสตรียังมีไม่มากเท่าที่ควร เช่นเดียวกับการการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมืองของสตรี อาจด้วยเหตุว่าสตรีส่วนใหญ่มิได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสิทธิสตรีเท่าเทียมชายเพิ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญไทยปี 2540 เป็นต้นมา และจากผลการสมัครรับเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ สตรีได้รับการเลือกตั้งมีสัดส่วนน้อยกว่าชายค่อนข้างมาก

3.2 ข้อเสนอแนะ ผู้สมัครรับเลือกตั้งควร และพรรคการเมืองควรให้โอกาสสตรีในการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงมากขึ้น นับแต่การวางแผน การเป็นพิธีกร การเป็นผู้หาเสียง รวมถึงกิจกรรมวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการหาเสียง ที่สำคัญคือการให้การยอมรับของประชาชนในความสามารถของสตรีในด้านนี้ และสตรีเองต้องส่งเสริมสนับสนุนสตรีด้วยกัน

4. ด้านการเลือกตั้ง

4.1 การมีส่วนร่วมของสตรี สภาพปัจจุบันสตรีมีส่วนร่วมในด้านการเลือกตั้งอยู่แล้ว เพราะผลของกฎหมายที่ถือว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมือง ส่วนหนึ่งมาจากการสื่อสาร ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สารสารต่าง ๆ ที่ช่วยกันรณรงค์การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ประกอบกับสถาบันการศึกษาได้สนับสนุนและส่งเสริมให้พลเมืองไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

4.2 ข้อเสนอแนะ หน่วยงานทุกแห่งทั้งภาครัฐและเอกชนควรรณรงค์ให้พลเมือง โดยเฉพาะสตรีไปเลือกตั้งทุกครั้ง และควรเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมายสำหรับพลเมืองที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีใน เขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของสตรีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง

2. สตรีในเขตชุมชนเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 13,983 คน (สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดนครพนม. 2556)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 389 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามานะ (Yamane, 1973 : 727)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- 1 ตอนที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2 ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
- 3 ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของสตรีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบการดำเนินงานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F- Test : One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผล

จากการวิจัยปรากฏผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 389 คน จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ 31 - 45 จำนวน 172 คน จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. และสูงกว่าขึ้นไปจำนวน 169 คน จำแนกตามอาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 133 คน จำแนกตามเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัด พบว่า ส่วนใหญ่สังกัด เขตเลือกตั้งที่ 2 จำนวน 133 คน

2. พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมือง และด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ปรากฏแต่ละด้านที่มีค่าความถี่สูงสุด ปรากฏ ดังนี้สตรีควรติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ สตรีควรติดตามการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมืองบ่อย ๆ สตรีทุกคนควรสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนชอบ และควรตั้งกลุ่มสตรีต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงอย่างจริงจัง

อภิปรายผล

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขต เทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมากซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทุกขั้นตอน และการได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

2. กระแสการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ของสตรีมากขึ้น ประกอบกับการที่รัฐบาลเห็นความสำคัญของสตรีที่จะเป็นพลังในการพัฒนา ตั้งแต่ระดับรากหญ้า จนถึงระดับประเทศ โดยเฉพาะในการปกครองระดับท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

3. สตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์และวิทยุเป็นประจำ

4. สตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครเพราะศรัทธาผู้สมัคร เพราะชอบพรรค หรือเพราะมีการเสนอผลประโยชน์

5. สตรีได้บริจาคเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียง

6. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ตามหน้าที่ทุกครั้ง

จากเหตุผลดังกล่าว ผลการวิจัยจึงพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ปันดดา โศคนุช (2551 : 87) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ชุมชนยอมรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับสูง ผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับ ประมวล นาดัน (2547 : 89) ได้ทำการศึกษาบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สตรีในส่วนปกครองท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ มีบทบาทความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับดี

ผลการศึกษาที่พบไม่สอดคล้องกับ ถม ทรัพย์เจริญ (2535 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ วัชรภรณ์ เอี่ยมสะอาด (2538 : 96) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ ปิยะฉัตร พึ่งเกียรติศรี (2547 : 79) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับสภาวะเดือน

เวชสัมพันธ์ (2549 : 88) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในแขวงเมืองราย เทศบาลนครเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า สตรีในแขวงเมืองรายส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับเรื่องการเลือกตั้งถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคนไทย แต่ไม่ทราบว่าการยุบสภานั้นเป็นอำนาจของใคร และโดยภาพรวมสตรีในแขวง เมืองรายมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2551 : 84) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับ (Rosenstone and Hanson. 1993 ; Carroll. 1994 ; อ้างถึงใน สัมพันธ์ ภูมมาลา. 2552 : 91) ได้วิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง พบว่าในอดีตผู้หญิงมักไม่มีส่วนในเรื่องของการเมือง และไม่ได้รับการพัฒนาให้เพิ่มทักษะ ไม่มีประสบการณ์และมีการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานชาย ผู้หญิงยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการเมืองน้อยกว่าชาย

สมมติฐานที่ 2 สตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า สตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาที่พบไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1. สตรีทุกระดับอายุ ระดับการศึกษา และทุกอาชีพ ติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำในลักษณะเดียวกัน
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ฉบับที่ 16 พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาได้กำหนดให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมกับชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเมือง

3. ปัจจุบันสตรี ได้รับการยอมรับมาก ทั้งการการบริหารและด้านการเมือง ทำให้สตรีทุกกลุ่มให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากขึ้น

4. ปัจจุบันสตรี ได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีผลทำให้สตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และเขตเลือกตั้งเทศบาลที่สังกัดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ธม ทรัพย์เจริญ (2535 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรมกับผู้ที่มีอาชีพอื่นมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สินธุ์ มุ่งดี (2545 : 91) ศึกษาเรื่อง สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การศึกษา รายได้ อาชีพ ประสบการณ์การเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการฝึกอบรมเป็นปัจจัยสนับสนุนสตรีในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สอดคล้องกับ สันติ สันทัด (2547 : 78) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า บทบาททางการเมืองของสตรี ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกันมีบทบาททางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้นำมา กำหนดข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ดังนี้

1.1.1 ผลการวิจัยข้อที่ 1 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 8 ที่ว่าการติดตามข่าวสารการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลรัฐบาลอย่างสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะ สตรีควรติดตามข่าวสารการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลรัฐบาลอย่างสม่ำเสมอ จะได้ทราบว่าฝ่ายค้านวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลอย่างไร และรัฐบาลชี้แจงอย่างไร

1.1.2 ผลการวิจัยข้อที่ 2 ด้านการเข้าฟังอภิปรายปราศรัยหาเสียงทางการเมืองพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 1 ที่ว่า การร่วมฟังคำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น

ประจำ ข้อเสนอแนะ สตรีควรร่วมฟังคำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประจำจะได้ทราบนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งและสามารถเลือกผู้สมัครที่มีนโยบายตรงกับความต้องการควรติดตามการทำงานของรัฐบาลและการทำงานของท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

1.1.3 ผลการวิจัยข้อที่ 3 ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3 ที่ว่า การรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองที่เห็นว่ามีแนวโน้มจะได้เป็นรัฐบาล ข้อเสนอแนะ สตรีควรรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองที่เห็นว่ามีแนวโน้มจะได้เป็นรัฐบาล เพราะจะได้รับการเลือกตั้งและสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้

1.1.4 ผลการวิจัยข้อที่ 4 ด้านการเลือกตั้ง พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 ที่ว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้ที่มีบุญคุณต่อท่าน ข้อเสนอแนะ สตรีควรคงความมั่นใจในการเลือกตั้ง ไม่ใช่สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้ที่มีบุญคุณ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ให้มากยิ่งขึ้น ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. [ออนไลน์]. [สืบค้นวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557]. **มาตรฐานการส่งเสริมการพัฒนาสตรี.** http://www.thailocaladmin.go.th/work/e_ook/eb1/std210550/17/17.html.
- กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองนครพนม. (2556). **แผนพัฒนาสามปี เทศบาลเมืองนครพนม นครพนม : เทศบาลเมืองนครพนม.**
- เกษม อุทยานิน. (2516) **รัฐศาสตร์,** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- โกวิท พวงงาม. (2550). **การปกครองท้องถิ่น ว่าด้วย ทฤษฎี แนวคิดและหลักการ.** กรุงเทพฯ : ศ. เอเชียเพรส (1989).
- จรวพร ธรณินทร์. (2549). **เมื่อผู้หญิงอยากเป็นใหญ่.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- จรรยา สุภาพ. (2528). **หลักรัฐศาสตร์,** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- จักษ์ พันธุ์เพชร. (2551). **การเมืองการปกครองไทยจากยุคสุโขทัยสู่สมัยทักษิณ.** ปทุมธานี : มายด์ พับลิชชิ่ง.
- จันทนา สุทธิจิรวิ. (2544). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วี เจ พรินต์ติ้ง.
- จุมพล หนิมพานิช. (2551). **การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2554). **รัฐกับสังคมไทย : ไตรลักษณ์รัฐไทยในพหุสังคมสยาม.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พี.เพรส.จำกัด.
- ชวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : พิมพ์แฉพรินต์ติ้ง
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2539). **จิตวิทยาการเมือง.** กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์.
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิ. (2542). **พัฒนาการเมือง.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถม ทรัพย์เจริญ. (2535). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในประเทศไทย : ศึกษากรณีอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร.** วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (ม.ป.พ.) – (ม.ป.ท.). **ผู้หญิงไทยกับการเมืองหลังการมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.**

- บวรศักดิ์ อูวรรณ โฉ และ ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). **ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2548). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา โตคำนุช. (2549). **การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประมวล นาคัน. (2547). **บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยะฉัตร พึ่งเกียรติศรี. (2547). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรี หมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี**. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์การปกครอง) ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พิเชษฐ วงศ์เกียรติจักร. (2552). **การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- มนตรี กรรพุมมาลย. (2545). **“บทบาทสตรีในการพัฒนา : กรอบในการวิเคราะห์โครงการ”** ในสตรีศึกษา 2. เชียงใหม่ ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- ฤทัยรัตน์ กากิง. (2543). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณี เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชรภรณ์ เอี่ยมสะอาด. (2538). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิระดา สมสวัสดิ์. (2546). **สิทธิมนุษยชนสตรี**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกาเดือน เวชสัมพันธ์. (2549). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในแขวงเมืองราย เทศบาล นครเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2554). **การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 19.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาธรรม.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2554). **กรมแผนนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาสตรี**. กรุงเทพฯ :
กระทรวงมหาดไทย
- ส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, คณะกรรมการ. (2556). **สตรี ความท้าทายจากปัจจุบัน
สู่อนาคต**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สันติ สันทัด. (2547). **บทบาททางการเมืองของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเทิง
จังหวัดเชียงราย**. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการ
ปกครอง เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สินธุ มุ่งดี. (2545). **สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่**
การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุจิต บุญบงการ. (2547). **พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย**. กรุงเทพฯ :
โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพันธ์ พุณฺหุน. (2547). **แนวคิดทางรัฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุธีรา ทอมสัน และเมทีนี พงษ์เวช. (2549). **ประเด็นสตรีบนเวทีการเมืองไทย**. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา.
- สัมพันธ์ ภูมมาลา, ว่าที่ร้อยตรี. (2552). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอ
ไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่.** สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย.
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2550). **หลักรัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.
เพรส.
- สุรัชย์ ศิริไกร. (2550). **“ทฤษฎีการพัฒนาระบบประชาธิปไตย”**. รัฐศาสตร์สาร. ตอนพิเศษ 8 :
60 - 109.
- สุรัสวดี หุ่นพยนต์ และชนาธิป บุญยเกต. (2546). **สตรีกับบทบาทในการเข้าร่วมองค์การ
บริหารส่วนตำบล : บริบททางสังคม วัฒนธรรมและการเมือง**. รายงานการวิจัย
สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล”. (8 มีนาคม 2558). **บทบาทสตรีไทยกับการเมือง**.
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- เอกวิทย์ มณีธร. (2554). **รัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.เพรส.
- Best.S. (2002). **Introduction to Politics and Society**. London : SAGE Publications.
- Calhoun, C . J. (2002). **Dictionary of Social Sciences** . Oxford : Oxford University Press.
- Cambridge. (2005). **Advanced Learner's Dictionary**. London : Cambridge University Press
- Huntington, Samuel P. and Jorge I. Dominguez. (1975). "Political Development," in
Handbook of Political Science. V. 3. edited by Fred I. Greenstien and
 Nelson W. Polsby. P.1 - 114 Massachusetts : Addison Wesley.
- Lasswell, Harold D and Kaplan. Abraham. (1970). **Power and Society**. New Haven : Yale
 University press.
- Michael lawer. (1983). **Invitation to Politics** . Oxford : Martin Robertson.
- McClosky, Herbert. (1975). "Political Participation," **international Encyclopedia of the
 Social Sciences**. V.12 edited by David L. Sills. P. 252 - 265. New York :
 Macmillan and Free Press.
- Milbrath, Lester W. and M.L. Goel. (1977). **Political Participation : How and Why Do
 People Get Involved in Politics**. 2nd. Ed. Chicago : Rand McNally.
- Nie, Norman H. and Sidney Verba. (1975). "**Political Participation**," in **Handbook of
 Political Science**. V. 4. edited by Fred I. Greenstein and Nelson W . Poesy. P. 9 - 12
 Massachusetts : Addison Wesley.
- Saffell , D.C .,and Harry Basehart. (2005). **State and Local Government Politics and Public
 Policies** . (8th.ed.). New York : McGraw – Hill .
- Woshinsky, O. H. (1995). **Culture and Politics** . New jersey : Prentice - Hall, Inc.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics ; An Introductory Analysis**. New York : Harper & Row
 Publishers ; Inc.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นประกอบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. แบบสอบถามเป็นข้อมูลทางวิชาการ จึงไม่มีผลกระทบใดๆกับตัวท่านและหน่วยงานของท่าน
3. ให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงของท่านเพราะข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้
  - ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
  - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของสตรีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
5. โปรดตอบคำถามทุกข้อเพราะจะทำให้งานวิจัยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามความเป็นจริง

1. อายุ .....ปี

2. ระดับศึกษา

- ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษา
 อนุปริญญา/ปวส และสูงกว่า

3. อาชีพ

- รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 ประกอบธุรกิจ
 ลูกจ้างภาครัฐ/เอกชน
 เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป

4. ชุมชนที่อาศัยอยู่

เขต 1

☐ ชุมชนวัดศิริพุทธาราม	☐ ชุมชนวัดทุ่งประธานารด
☐ ชุมชนวัดสว่างสุวรรณาราม	☐ ชุมชนกุดต้อง
☐ ชุมชนหนองแสง 1	☐ ชุมชนหนองแสง 2
☐ ชุมชนหนองบึกทุ่ง	☐ ชุมชนหนองบึกท่า
☐ ชุมชนอัมพร 2	

เขต 2

☐ ชุมชนโพนบก	☐ ชุมชนดอนเมือง
☐ ชุมชนวัดโอกาส	☐ ชุมชนวัดโอกาส 2
☐ ชุมชนวัดอรัญญิกาวาส	

เขต 3

☐ ชุมชนวัดโพธิ์ศรี	☐ ชุมชนวัดศรีเทพประดิษฐาราม
☐ ชุมชนศรีเทพทุ่ง	☐ ชุมชนวัดกลาง
☐ ชุมชนวัดมหาธาตุ	☐ ชุมชนวัดพระอินทร์แปลง
☐ ชุมชนบ้านน้อยใต้	☐ ชุมชนวัดสารภณนิมิต
☐ ชุมชนวัดป่าศรีสมพร	

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ได้แบ่งแบบสอบถาม เป็น 4 ด้าน ดังนี้

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความจริงตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง					
1	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองทางโทรทัศน์เป็นประจำ					
2	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองทางวิทยุเป็นประจำ					
3	ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์เป็นประจำ					
4	ท่านติดตามข่าวการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรทางหนังสือพิมพ์					
5	ท่านอ่านบทความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองลงในสิ่งพิมพ์อย่างสม่ำเสมอ					
6	ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานเป็นประจำ					
7	ท่านติดตามข่าวการแถลงนโยบายของรัฐบาลทุกครั้ง					
8	ท่านติดตามข่าวการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลรัฐบาลทุกครั้ง					
	2. ด้านการเข้าฟังการปราศรัยหาเสียงทางการเมือง					
9	ท่านร่วมฟังคำปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นประจำ					

ข้อที่	ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	ท่านร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร เพราะชอบพรรค					
11	ท่านไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร เพราะชอบนโยบายพรรค					
12	ท่านไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร เพราะมีความ ศรัทธาหัวหน้าพรรค					
13	ท่านไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร เพราะศรัทธาผู้สมัคร					
14	ท่านไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร เพราะมีการเสนอผลประโยชน์					
15	ท่านไปฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร เพราะกลุ่มสนับสนุนของผู้สมัครมาชักชวน					
	3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง					
16	ท่านรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมือง โดยการ ดัดป้ายประชาสัมพันธ์					
17	ท่านรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมือง โดยการ ชักชวนคน ไปลงคะแนนให้พรรคการเมืองที่ ท่านสนับสนุน					
18	ท่านรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมืองที่ท่าน เห็นว่ามีแนวโน้มจะได้เป็นรัฐบาล					
19	ท่านเคยบริจาคเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง ในการรณรงค์หาเสียง					
	4. ด้านการเลือกตั้ง					
20	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับชาติตามหน้าที่ ทุกครั้งทั้งและระดับท้องถิ่น					
21	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตาม หน้าที่ทุกครั้ง					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะต้องการให้ได้ตัวแทนที่มีคุณภาพ					
23	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะเข้าใจการเมืองอย่างดี					
24	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้ที่มีบุญคุณต่อท่าน					
25	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงหรือร้องขอจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น					
26	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมือง					
27	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธาพรรคการเมือง					
28	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธาหัวหน้าพรรคการเมือง					
29	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะมีความศรัทธาผู้สมัครในพรรค					
30	ก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้งท่านเคยตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทุกครั้ง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ดังนี้

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

.....
.....
.....
.....

2. ด้านการเข้าฟังการปราศรัยหาเสียงทางการเมือง

.....
.....
.....
.....

3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง

.....
.....
.....
.....

4. ด้านการเลือกตั้ง

.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม
ท่านคิดว่าสตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านต่อไปนี้อย่างไร และมีข้อเสนอแนะอย่างไร

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการเข้าฟังการปราศรัยหาเสียงทางการเมือง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ด้านการช่วยบรรเทาการเมืองรณรงค์หาเสียง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการเลือกตั้ง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

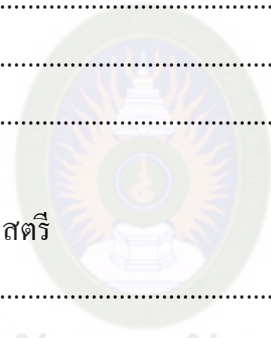
.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	3	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	+1	+1	3	1

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1
26	+1	+1	+1	3	1
27	+1	+1	+1	3	1
28	+1	+1	+1	3	1
29	+1	+1	+1	3	1
30	+1	+1	+1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 2 ผลวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	143.64	152.163	.497	.911
ข้อ 2	143.78	153.345	.476	.910
ข้อ 3	143.73	155.221	.544	.912
ข้อ 4	143.58	154.552	.555	.924
ข้อ 5	143.45	12.241	.468	.911
ข้อ 6	143.46	13.324	.568	.913
ข้อ 7	143.82	154.412	.622	.929
ข้อ 8	143.77	161.345	.523	.912
ข้อ 9	143.62	165.411	.557	.932
ข้อ 10	143.34	163.344	.445	.901
ข้อ 11	143.48	156.329	.434	.912
ข้อ 12	143.57	164.445	.463	.912
ข้อ 13	143.69	165.454	.671	.899
ข้อ 14	143.67	165.445	.560	.998
ข้อ 15	143.38	166.556	.432	.834
ข้อ 16	143.45	163.723	.488	.926
ข้อ 17	143.78	164.356	.589	.828
ข้อ 18	143.42	165.556	.557	.823
ข้อ 19	143.67	163.553	.423	.856
ข้อ 20	143.69	162.445	.511	.919
ข้อ 21	143.85	164.611	.567	.916
ข้อ 22	143.57	167.240	.662	.919
ข้อ 23	143.67	167.655	.555	.910
ข้อ 24	143.74	164.655	.652	.910

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 25	143.71	165.523	.488	.911
ข้อ 26	143.80	162.658	.620	.912
ข้อ 27	143.45	154.454	.546	.920
ข้อ 28	143.56	166.551	.665	.901
ข้อ 29	143.71	164.553	.654	.901
ข้อ 30	143.63	159.845	.628	.921

Reliability Coefficients

N of Cases = 40

N of Items = 30

Alpha = .91

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศ.รปค ๐๐๒๖/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน .....

ด้วย นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๐๑๐๘๐๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีที่อายุตั้งแต่๑๘ปี ขึ้นไป นอกเขตเทศบาลเมืองนครพนม เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ ๖๐๐๒๔/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณมณฑา แก่นสุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๐๑๐๘๐๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕
โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ ว๐๐๒๔/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณวิชุดา โชคภูเขียว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๐๑๐๘๐๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ ๖๐๐๒๔/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณเสาวลักษณ์ สิงห์เสนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๐๑๐๘๐๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ ๐๐๒๕/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน .....

ด้วย นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๐๑๐๘๐๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์นครพนม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีที่อายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาค)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕
โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม

อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษา
ตามหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ใช้สำหรับการศึกษาเท่านั้น การแสดงความคิดเห็นของท่าน
ผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่าง
ใด และข้อมูลจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีใน
ชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นางสาวกรภัทร์ นามบุญเรือง

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์

**เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในชุมชนเขตเทศบาลเมืองนครพนม
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**

.....

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนของสตรีในเขตเทศบาลเมืองนครพนม

**ข้อคำถาม : ท่านคิดว่าสตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านต่อไปนี้อย่างไร และมีข้อเสนอแนะ
อย่างไร**

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. ด้านการเข้าฟังการปราศรัยหาเสียงทางการเมือง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. ด้านการเลือกตั้ง

1.1 การมีส่วนร่วมของสตรี

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นางสาวอัจฉรา บุญทา อายุ 34 บ้านเลขที่ 49 ถนนนิตโย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครพนม อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว
2. นางมัลลิกา ปิ่นโสภณ อายุ 63 ปี บ้านเลขที่ 676 ถนนสุนทรวิจิตร ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อาชีพ ครูชำนาญการพิเศษ
3. นางสุภาพร ปะทะดี อายุ 41 ปี บ้านเลขที่ 12 ถนนธานีสัมพันธ์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อาชีพ พนักงานบัญชี
4. นางกรกช นครวงศ์ อายุ 47 ปี บ้านเลขที่ 136 ถนนราษฎร์อุทิศ ตำบลในเมือง อำเภอ
เมือง จังหวัดนครพนม อาชีพพนักงานทั่วไปโรงแรม
5. นางระพีพรรณ พรหมอาจ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 5 (สมพร อภัยโส)
6. นางจกมล คำมูลนา อายุ 51 ปี บ้านเลขที่ 96/5 ซอยพัฒนาอุทิศ ถนนอิมบาลปัญญา
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อาชีพรับจ้าง
7. นางสมจิตร พักแฝง อายุ 42 ปี บ้านเลขที่ 353/262 บ้านเอื้ออาทร ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อาชีพรับราชการ
8. นางสาววิลาวรรณ บุญจรงค์ อายุ 27 ปี บ้านเลขที่ 41 ถนนพินิจรังสรรค์ ตำบลใน
เมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อาชีพลูกจ้างเอกชน
9. นางสาวอรัญญา จันสง อายุ 33 ปี บ้านเลขที่ 35 ถนนศิษย์วงศ์วิถี ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อาชีพ ผู้ช่วยพยาบาล
10. นางไผ่ทอง มูลโคตร อายุ 35 ปี หมู่บ้านอัมพร 2 ซอยสุขาวดี ตำบลอาจสามารถ
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ชุดที่ 1 นางระพีพรรณ พรหมอาจ ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาล 5 (สมพร อภัยโส)
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

นางสาวชลิฎา รักใหญ่ บุคลากรสนับสนุนการสอน รร. เทศบาล 5 (สมพร อภัยโส)
เทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ชุดที่ 1 นางมัลลิกา ปูนโสภณ อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนหนองบัวนาทราย
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

นางทรัพย์ จันชะล่า อาชีพค้าขาย 66/4 ถ. สารภณนิมิต ต.โนเมือง อ. เมือง จ. นครพนม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาว กรภัทร์ นามบุญเรือง
วัน เดือน ปีเกิด	25 ตุลาคม 2519
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 29 ซอย เดชประชา ถนนหนองแสง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000
สถานที่ทำงาน	บ้านเลขที่ 29 ซอย เดชประชา ถนนหนองแสง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48000 ธุรกิจส่วนตัว
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2555	ศิลปศาสตรบัณฑิต ศศ.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยนครพนม
พ.ศ. 2559	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม